

Bölöni Domokos

**A rablólóhús
fogyasztása**

Játékos jegyzetek

BÖLÖNI DOMOKOS
A RABLÓHÚS FOGYASZTÁSA

BÖLÖNI DOMOKOS

A RABLÓHÚS FOGYASZTÁSA

Játékos jegyzetek

KREATIV KIADÓ
Marosvásárhely, 2016

A fedőlapot
Donáth Nagy György
készítette

ISBN 978-606-646-380-5

© Bölöni Domokos, 2016
© Bölöni Domokos – Proză scurtă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BÖLÖNI, DOMOKOS

**A rablöhús fogyasztása : Játékos jegyzetek / Bölöni Domokos. - Târgu
Mureș : Kreativ, 2016**

ISBN 978-606- 646-380- 5

821.511.141(498)-32

A KOZMOSZ BENÉPESEDÉSE

Időtlen idők teltén végre paradigmák találkoznak az űrben. A paradigmák köztudottan kétpólusúak: a para negatív, a digma pedig pozitív. Az első paradigma parája egyesül a második digmájával, a második paradigma digmája pedig az első parájával. (És így tovább.)

Nagy az élvezet, ez igazán kedvükre való.

Lesz sok-sok kicsi paradigma. A folyamat visszafordíthatatlan, legalább annyira végtelen, mint maga az Űr.

Az űrlakóbizottság vezető triumvirátusa (in alphabetical order): Allah, Buddha meg Jehova abszolúte tehetetlen és tanácstalan.

Nem tudni, ki áll az ügylet mögött.

VALÓSÁG

A tévében vihart mutatnak. A szél hirtelen bevágja az erkélyajtót.

Szabadi úr kinéz. Süt a nap. Lozsádiéknál is nyitva az erkély, látja, amint kacéran belibben egy édes gömbvillám.

Rambo csukafejessel előre ugrik, hatalmas robbanás. Kő kövön nem marad.

Özv. Bartha Gáborné Bokros Zinka előtt megvillan férje alakja, amint megáll egy nagy barna szekrény előtt, és azt mondja, Csöpi édes.

Aztán semmi. Lozsádiéknál megy a film tovább.

Szabadi úr felsóhajt.

Istenem, hogy elmúlik minden.

EGY SZTORI VÉGE

A kubairól kiderült, hogy nem igazi. Ittunk már ilyeneket.

– Cse mizérijá – utálkozott D. Tandru.

– Cse gevára – bólintottam.

Nem vagyok nyámprosz.

Nekem is van zanyaországom.

GYÖNGY ÉLET

Egy életet szánt volna rá, hogy lefordíthatatlan szójátékokat gyűjt-
sön. Amikor kész az anyag, három- vagy hatszáz oldal, akkor nyomás,
lefordítani angolra, franciára, németre, spanyolra.

Doktori értekezés, tagságok.

Ennél szebb sem lehet.

Búcsúlevelében mindössze ez áll:

„Liliomról pergő harmat, hulló vízgyöngy hattyú tollán.”

Van, aki érteni véli.

VESZEKEDÉS

Egyszer nekem is jutott egy morzsa Nemess László (1944–2000) írói-szerkesztői batyujából. Huszonöt lejért (több deci vodka ára) valósággal rám tukmálta az „ötletet”. – De aztán megírod! – vette szavamat, immár távozóban – szinte futva, nehogy még meggondoljam magam – a folyosó végéről.

Hát, Laci drága, íme, még úgy van, ahogy átnyújtottad:

„Az asszony szidja az urát.

– Te hitvány, te semmirekellő.

A férfi hallgat.

– Te utolsó gazember, te.

A férfi hallgat.

– Te senki, te semmi.

Csend. Aztán az asszony nagyot sóhajtva, hogy nincs kivel egy árva szót váltania:

– Még asse.”

ÁTVILÁGÍTÁS

Sarkunkban az idő. Sőt, néha már a sarkon. Ősz, lom(b)talanítás. Régi folyóiratokat lapozol, mérlegelnél: eldobd-e, vagy még maradjanak. A limlomtár sajtótermékekkel és időszak kiadványokkal telve; ha valamit kihúzol a rakásból, rád omlik az egész.

Lent az utcán söprik az avart. És persze arról folyik a beszéd, hogy hiába. Mert alig szedik össze s szállítja el a kocsi, máris kezdek újra. Miből telik egy ilyen csenevész városi fának annyi levélre? Egyik folyóiraton felakad a szemed. „A romániai munkásosztály, a Mozgalm, Augusztus 23-a hozta magával városok pereméről, gyárak udvaráról, zendülő falvak sikátoraiból.” Mit, az egész izét. Lenin fiatalkori fényképe, utána egyik, még élő író szövege. Az utolsó mondat: „Lenin hagyatékának nemcsak lényege, de varázsa is abban rejlik, hogy még halálára emlékezvén is az élet szeretetét idézzük.” Hüpp, be szép.

A lap váratlanul nyílik az 55. oldalra. Egy próza kellős közepébe. Ott szunnyad a boríték, miatta nyílt oda. Neked címezték. Kíváncsian szemléled, megütközéssel gondolsz egykori önmagadra. Hát volt neked lelked? Fel sem nyitottad, holott a vak is látja: női kéz írta.

„Úszó kisvonalnak tűnt a három gumicsónak. Minden fülkéjében két ember ült, az utolsóban pedig Bozsoki egymaga. Ő volt a kormányos. Ha lódítani kellett a krokodil farkán, kiáltottak neki: – Pofozd helyre a farát, Lóri!”

Ezt látod az 55. oldalon, de képtelen vagy egykori prózát szenvedni. Talán mégis a borítékot. Jaj, bontsd már ki, te bolond!

Na végre. Esne le az állad. Egy levél. Egy árva levél. Egy árva juharlevél. Száraz. És semmi más. Cetli vagy illatos levélke, szerelmes vallo-más. Pici ajak rúzsnyoma a kiszáradt felületen. (De hát az olyan... kurvás volna, nem? Az ilyen nőket megveded.)

Mielőtt kidobnád, a fény felé tartod. Ha már az irodalmat nem, legalább a lapit. Világítsd át, barátom.

Hah, döbbenet. Tűszúrással (szerelmi Braille) vallott neked az a lány. „Te iubesc.” Olvasható, igen, igen, szemedbe szúrnak a betűk.

Merengsz, ki szerethetett téged így. Jó volna, ha eszedbe jutna. De semmi, semmi. Tandori, az igen. „Tőled távolabb-e? / Hozzád közelebb-e? / Tőled se, hozzád se. / Távol se, közel se.”

Nosztalgia nélkül bocsátod a szerelmes juharlevelet a mélybe, közlevél társai közé.

„A harmadik évtizedét nemrég elkezdő Igaz Szó a naptárral és az Idővel folytatott, kettős versenyét szeretné ‚megnyerni’ az 1974-es esztendőben, hogy a felszabadulás 30. évfordulóját és a XI. Pártkongresszust emlékezetes írások egész sorával, idejében köszönthesse.”

Istenem, semmi sem tökéletes.

A folyóirat – marad. Tárcatémának, mindenkorra.

Pedig milyen jó lett volna így zárni ezt az írást: „És aztán vadul szeretkeztünk Rodicával az egyetemi otthon vendégszobájában. Addig öleltük egymást és zuhanyoztunk is nagyokat, amíg kora hajnalban ki nem rakott a kapus, további tizenöt lejt követelve.”

LÓ, FEHÉRBEN

– Cikket fogok írni róla – harsogta az ismert, de még eléggé EL NEM ISMERT (kritikus) a kisváros nagy fiának első kiállításán, a néhány műértő társaságában, akik mindig is tudták, mi a szép. – Ez, kérem szépen, fenomenális!

Ekkor botlott be egy idősebb falusi, adjonistennel s avval, hogy lehet-e itt kaszafenő követ kapni. Az EL NEM ISMERT – továbbiakban: ENI – megbotránkozva tekintett hátra: ki meri megszentés-teníteni a művészet hajlékát. De aztán váratlan ötlete támadt: az igazi művet a legegyszerűbb ember képes amúgy igazán asszimilálni!

– Kedves bátyám – fordult nyájasan az öreghez –, amit keres, az nincs, de tessék talán körülnézni. Mit lát a maga tiszta, egyszerű szemével?

– Nem látok semmit – meredt a csoportra az öreg. – Ezeken a képeken kívül nincs itt semmi. Legfeljebb maguk, de maguk ejsze nem eladók.

– Nagyszerű! – nevetett ENI. – Ha a kaszáját nem is, de az elméjét bizonyosan megfeni egy kicsit a látnivaló. Nézzen hát körül, kedves bátyám! Ne sajnálja azt a félórai gyönyörűséget!

Az öreg óvatosan a zsebéhez nyúlt: nem kerül ez pénzbe? Mert járt ő már úgy, hogy csak megmutattak valamit, s aztán mégis fizetni kellett. Többen is megnyugtatták, itt minden ingyenes, csak a nevét kell beírnia a vendégkönyvbe, de az se muszáj – és ENI vezetésével körsétára vitték idős Balog Jánost a teremben.

De az bizony nem sokat szemetelt a képek előtt. Végigsiklatta rajtuk a tekintetét, s ment is tovább. Mindenki azt hitte, nem is érdekli a kaszafenő kövön kívül semmi, amikor váratlanul megtorpant az egyik, mindenki által Főműnek tartott vászon előtt.

– E mi? – bökött az olajra.

– Hogyhogy mi? Kép!

– Jó, jó, de mi a címe? – mordult a felelőre. Ne tartsa őt azért olyan butának senki, még ha földműves is; látott ő már egészen híres festményeket is. Kolozsváron szolgált legénykorában.

– Ló, fehérben – olvasta le a címet ENI.

Az öreg rámeredt a képre, hátrább lépett, pontosan két méter hatvan centit, egészen úgy, mint a műértők szokták, így is nézte egy kicsit, úgy is.

– Miféle ló ez? – szólalt meg nagy sokára.

– Hát, khm, ez tulajdonképpen nem is ló – világosította föl ENI –; ezt csak szimbolikusan kell érteni; dehogyan van ott ló. Épp az benne a való, hogy a ló csak szimbólum.

– Szimbó...

– Jelkép – segítettek egyszerre többen is.

– Az ám! – folytatta ENI. – Jelkép, mely a tavaszt, a boldogságot hirdeti. Az egész egy gyönyörű álom. Egy eufória.

– Eu... Ott én is voltam. Eforián. A fiamnak, tudja, autója van, bévitt volt a múlt nyáron. De egyáltalán nem látszanak a blokkok. Sem a tenger.

– Ne úgy értse, kedves bátyám. Nézze úgy, hogy a boldogság megtestesült szimbóluma ez a kép, vagyis eufóriás hangulatot sugall, mely azonban, szerény véleményem szerint, nem mentes némi rezignált nosztalgiaától, amit, ahogy azt látni tetszik, a hullakék és élőfekete disszonáns kontrasztjának kissé avított, de teljesen modern formanyelvre valló harmóniájával érzékeltet a Mester... – ENI krisztusi pillantást vetett az öregre.

– Nem az a fontos, kedves elvtársam – jött hirtelen dühbe, mert időse Balog János nem akarta észrevenni a hullakék és élőfekete disszonáns kontrasztjának kissé avított, de stb. harmóniáját –, nem az a fontos, amit maga most lát, hanem amit belelát, amikor a képet értelmezi. Mondjuk, megáll előtte, és eszébe jut, hogy volt valamikor magának egy lova...

– Volt, volt, de kutyás volt – bólintott az öreg. – Eladtam, ahogy vettem. Fortélyos portéka volt, nem állhattam.

– Na ugye – csapott le rá ENI. – Eszébe jut a ló, és akkor már nem is fontos, ami a képen van; az a fontos, hogy maga boldog, mert eszébe jutott a ló.

– És hogy szerencsésen megszabadultam tőle – segített Balog János. Elismeréssel tekintett újra a képre. – Aztán mennyit ér ez az izé? – érdeklődött, most már valamivel otthonosabban.

– Nem az ár az érdekes. Ez a kép különben is megfizethetetlen. Hanem hogy mit mond magának ez a ló...

– Már azt azért mégse hiszem el az elvtársnak, hogy beszélni is tudna ez a... valami – vakarta meg fejét tanácstalanul az öreg.

– Tessék innen, féloldalról szemlélni! Nem mond ez magának semmit?! Nem sugall, mondjuk, egy... falusi esküvői hangulatot? Én ezt például beleérezem, belelátom a vászon kellős közepébe: a bájos... khm, fehér slájeres, mirtuszkoszorús menyasszonyt, amint légiesen lépdel vőlegénye karján... Nna? Mit szól hozzá? Ilyen értelmezésben tehát az inkriminált ló, amely az eufóriát hordozza láthatatlan génjeiben, tulajdonképpen: menyasszony! Íme, mire képes az igazi művészet! Ez a pluszvalencia, ez az intenzív, mondhatnám forradalmi többlet teszi igazán nagyvá a Mestert, aranyozza be palettáját...

Idős Balog János ravaszul sorra végigmustrálta a jelenlevőket, mintha azt mérlegelné, normálisak-e. Aztán búcsúzkodni kezdett.

– Na, egészséget. Menjek, mert ebből nem lehet megélni. Esetleg – teszi hozzá bizonytalanul – maguk. De ebben én erősen kételkedem.

*

ENI cikkében, melyet fenyegetéséhez híven meg is írt, meg is jelentetett, a kommunikáció csodájáról értekezik. Akkor hatással volt az idős bácsira a kép, írja ENI, hogy elfelejtett kaszafenő követ vásárolni; s mi más ez, ha nem a falusi dolgozók új, harcos, velejéig modern műélvezetének európai hatósugarú kordokumentuma. Nem kétséges, hogy a művészet ma már több, mint a mindennapi kenyér. És folyton újjászüli önmagát, mint ama bizonyos mondabeli tűzmadár (a cikk címe: A lótól a tűzmadárig).

*

Nyugodtabb perceinkben – mikor éppen nem kommunikálunk – bátran képzeljük magunkat: hófehér disszonanciájú menyasszonynak. Persze, lóban.

HÓLYAGOS CSERESZNYE

Mindenre emlékszem, szólal meg váratlanul Göcsi. Két órája kocsikázunk, hang nem jött ki a torkán. – Emlékszem, egy versikére, de nem jut eszembe. Úgy kezdődött, „Gyere nálunk...”, ami furcsa, mert ugye az a helyes, hogy: gyere hozzánk. Már semmin sem döbbenek meg, Dancs Annamari is, egy szerelmes nótában a hapsi lelkét követelve így fogalmaz: „add oda nekem”. Hát az oda az ott van, itt pedig az ide, nem igaz?

Göcsi nagyot sóhajt, ilyen kiadósat rég vizeltem, teszi hozzá magyarázatul, és megint megnézi a kocsi oldalán a feliratot, SUKO, ez áll ott, van egy népdal, dúdolja, „Az én csizmám disznóbőr, / Most szegődtem Süköből” –, hát nem csodálatos a japán-székely barátság?!

Nem tudom követni, különben is olyan gyorsan biceg vissza a kormányhoz, hogy időm se jut felhúzni a cipzárt a sliccemen.

Mindenesetre, nem vagyunk egy plázageneráció, mondom, hogy ne hallgassak. A kanyargós úton nem tudok nyugodtan koncentrálni, mindenféle badarság ugrik elő, pedig az volt a szándék, hogy kimegyünk a Barátok erdeje fölé, ott hatalmas cseresznyeskertnek kell lennie, szót értünk a csőszel, esetleg tüzet is rakunk, sütünk flekkent, zsvány-pecsenyét, a hűtőládában kükülőmenti bor, az egyikben; a másikban aranytartalék: debrői hárslevelű. Mikor kimondom, hogy deb-rő-i hársle-ve-lúúú, lá-lá-li, lá-li-li-lá, muzsikál a szívem, ez a fontos, semmi más, és tessék, mit böfög az agyam? „A Jucinak nagy marketingot kell adni.” „Revitalizációs program az élménytársadalomban.”

Tessék? – kérdi Göcsi, de son vrai nom: Gödri Öcsi.

Ja nem, csak böfögtem – böfögöm, nehogy má’ szfinxnek gondolja a Bedő csúpját, ezt a hetyke sziklácskát. „Konzerváló eszmeáramlat, esélyteremtő, szolgáltató, adózábaló állam.”

Tudod, mit mond Jean Baudrillard New Yorkról? – állítja meg a kocsit váratlanul. – Hogy az a világ teljesen át van itatva gazdagsággal, hatalommal, szenilitással, közömbösséggel, puritanizmussal, mentálhigiéniával...

Ez az utóbbi: tetszik. Ez a kilépőm pártokból, civil szerveződések-ből... Ezzel mondom le közéleti szerepléseim javát.

– ...nyomorral, pazarlással, technológiai göggel és haszontalan erőszakkal –; levegőjében mégis frissességet lehet érezni. Miért? Talán mert az egész világ egyfolytában róla álmodik – Amerikáról, natúr –, miközben ő: uralkodik rajta és kihasználja.

„Eminens érdek, széles konszenzus.” „Ócska ideológiai klisék.”

– Felséges templom, a hegyi legelő. Mormolj, pajtás, egy sor Tamásit. Well, mecsa’ macsó fennsík? Befogja panorámáját szélesvásznú tekinteted?

Zászlóaljnyi okostojás. – Ja? Hát mit mondjak, láttam már üdítőbbet. Hol van itt cseresznyés?

– Hát, az nincs – legyint csalódottan. Kiszáradt fák itt-ott az elvadult tájban, az egykori gyümölcsöst felverte a gaz, elbokrosodott, apróvadak paradicsoma lett. (Nincs a lelkemben szomor, szeretem ám a nyulat, rókát.)

– Akkor hát nuku csósz, kuku cseresznye, csucusu meggy.

– Hát igen. Teveszar mint agrárdotáció – vállalja át memóriám gubancait. – Tudod, mit írt a haverunk, aki egyszer már feljött?

Göcsi szerint kétféle rendes ragyabunkó van a világon: aki már feljött, de még lemegy héba-hóba; és aki úgy ment le, hogy sosem hozzák fel többé. (Helyszín: a padló.)

– Azt írja, halvány gőze sincs, mi lesz az erdélyi útjából. Két éve készülődik, ide is kihoztam volna, de most már ezért minek. (Mutatja a pusztát.) Szent György módjára vívja a csatát szesz-sárkányával. Kies alkoholizmusával. Angyali depressziójával.

– De a bort azért megkóstoljuk, nem? Bort és sajtot. Panírozott sajtot hús küküllőmentivel.

– Frajd Zsiga bá pesti tanítványa mondta Ady kapcsán, hogy ezt a szemétdombot, amelyen ilyen virágok teremnek, ezt nem érdemes megbolygatni...

– Vagy inkább a debrőit? Házikolbással.

– Nem képes életmódot változtatni. Az életmód-változtatás nála már személyiségzavarral járna. Mint rendes polgár valószínűleg jól mutatna – asszonyi szemnek. Minden este pontosan hatkor otthon volna. Nyugisan, semmi ellen nem ágálva élne. Tisztán és unalmasan.

Kinyitja végre a csomagtartót, egy pillanatig merőn nézi, mintha Dusa Laji barátunk ücsörögne ottan, fedelesbe kötözve. Aztán tovább idézgeti szabadon a debreceni költőt.

– Nos, például egy nőnek ő mindent megbocsát, kivéve azt, hogy unalmas. Lehetséges, kérdezi, úgy a levegőbe, hogy éppen a hibája az a „buké” – amiért szeretik a nők, s elviselik mások is? Hisz egymást úgysem erényeinkért szeretjük.

Pukkan a dugó, végre hozzám bicebócáz Göcsi. Nem tudom, milyen lehetett gyermekkorában. Mesélte, hogy apjuk aratás előtt új kőrispataki szalmakalapot vett magának, a gyermekek közül a legnagyobbik örökölte a régít, az a magáét az öccsének engedte át, és így tovább. Most is kalap a fején, de persze úri vászonkalap. Albinós arcából külön kifehérlik két pamacs szemöldje.

Kibontom a palackot, töltök, felhajtja, aztán levágja a kalapot, homlokára csap.

– Megvan! „Gyère nálunk Magdolnára, / Fétoszítlak a meggyfára. / Éhetsz meggyet elégét, / Míg a szeméd kiméred!”

– Milyen szépen mondd a rövid zárt ë-t!

Dicsérjük egymást, eldaloljuk a süköi nótát. Göcsi kurjant, kezembe nyomja a fényképezőgépet. Ledobja zakóját, ingét-nadrágját, jön a bika!, üvölti, ott az a göcsörtös „túlélő”, feltámadásért esdeklő cseresznyefa, kínlódba tornássza magát az ágára. Le kell kapnom. Majomszuvenír.

Egyéb bizony nem érdekel. Göcsi kölyökkorában rákapott a szomszéd cseresznyéjére. A gazda megleste, korbáccsal várta a fa alatt. Hogy ki ne kapjon, Göcsi az alsó ágak egyikéről nagyot ugrott, hátha a kerítésen kívülre pottyán. Aztán elhúz onnan izibe.

De hát ott volt az a karó. A kerítést gúnzsos (így mondta) fiatal gyertyánból fonták, karóit pedig gondosan kihegyezték.

Jobb arcán az a lyuk nem szerelemgödröske. Jobb farán az a másik, nagyobb lyuk bizony a karó helye.

Indiánüvöltéssel ugrik, lerogy. Igyunk, vigasztalom, ne meséld el azt is újra, hogy elhagyott mind a két feleséged. Másnak egy van, s az is marad.

Tüzet teszünk, süll a hús; két civil hétvégézik a vadonban. Felsőtesztünk, combunk is pecsenye. A Göcsi hátán külön virít öt-hat cseresznyehólyag, amiket az apja hagyott emlékébe, mikor a szomszéd odakiabálta. Vetett rá jópárat, aztán ölébe vette fiát, és a szénára fektette. Itt szaladt vele a szekér a rövidítésen, a Kerekerdő bokrai között, a körorvoshoz. Onnan a mentőkocsi vitte tovább.

Valahonnan ismerős nekem ez a palota, nyögi Göcsi. A szélesvásznú táj lassan szürkébe vált, a Bedő csúpján megjelenik Durumó, csattogtat hatalmas nyolcfonatú ostorával. Csiklik az ég, fényvillámok viháncolnak.

Nekünk bizony šecko jedno. Eszünk-iszunk, élvezzük a mennyei lézerdiszkót, a szín- és hangorgiát, meghalánk szívesen.

Halleluja.

Bomlik a magasság, ömlik a mennyei prioritás.

DEFICIT

J. Á. hatvankilenc éves lakost 1986. június 18-án holtan találták a Sógófő melletti kis tanyáján. Két irtódi legény ment be hozzá, borért. A legények a Hammas oldalban kaszáltak, és estefelé keresték fel, már hazatérőben. Máskor is jártak ott, mindig volt az öregnek feketeribizli bora. J. Á. az asztalra borulva aludt, legalábbis ezt hitték a látogatók, de amikor költögetni kezdték, csak eldőlt, akár egy tuskó.

A halál oka: infarktus, állapította meg a vizsgálat. Erős dohányos volt az öregember, és ivott is.

Az asztalon újságokat találtak, ezeket, mint később kitudódott, unokája, a tizenkét esztendő J. F. hozta fel neki hetenként egy alkalommal, miután otthon már kiolvasták őket.

A halott előtt a június 14-i lap volt kinyitva, ennek is utolsó oldala keltette fel a vizsgálat figyelmét, mivel az oldal bal alsó sarkában egy hírt tintaceruzával keretezett be a megboldogult, amelyben ez állt: „Az év első negyedében az USA kereskedelmi mérlegének deficitje 36, 59 milliárd dollárra rúgott – közölték hivatalosan Washingtonban. Az említett időszakban a nyugat-európai országok és Kanada viszonylatában bizonyos mértékben csökkent a hiány (de még mindig 6,6 milliárd, illetve 5 milliárd dolláros volt), a Japánnal való kereskedelmi kapcsolatokban azonban 900 millió dollárral nőtt és elérte a 13, 3 milliárd dollárt – tűnik ki az amerikai kereskedelmi minisztérium legutóbbi statisztikai adataiból.”

J. F., az unoka azt nyilatkozta, hogy ő a június 14-i lapszámot csak a következő vasárnapon szándékozott eljuttatni nagypjának, a többi újsággal együtt. Ezt a lapszámot tehát máshonnan szerezte meg az elhunyt. Az unoka vallomásából az is kiderült – s ezt a felnőtt hozzátartozók is megerősítették –, hogy J. Á.-t a gyerek tanította meg írni-olvasni, az utóbbi két-három hónap alatt.

Mivel a halál oka minden kétséget kizáróan infarktus, a halotton testi sértésnek nyomát nem találták, az irtódi legényekre egyébként sem gyanakodott senki sem, az „ügyet” hamar lezárták, és annak rendje és módja szerint eltemették J. Á.-t.

A halál beálltakor nem volt benne alkohol. Sosem járt Amerikában, nincsenek (nem voltak) külföldi rokonai.

Aki tehát bármiféle összefüggést sejt J. Á. halála és az amerikai deficitről szóló hír között, mélységesen téved. J. Á. egyáltalán nem ismerhette a deficit szót jelentését. És nehezen képzelhető el, hogy egy hatvankilenc esztendő's öregember, aki hatvannyolc éven át meg tudott lenni (élni) a betűvetés tudománya nélkül, egyszerre hirtelen halált hal, a deficit miatt.

Akkor is agyréim lenne ez, ha – mondjuk – felakasztotta volna magát.

ÉDENTEREMTÉS

A közösségből mindig akad valaki, akit ingerel a másik fokozott tevékenysége s az ebből származó népszerűség. Lám, Téged is számon kértek miattam. Fájt valakinek őszinte vallomásod. Mikor kérdezted leveledben, hogy bővebben írjal-e róla, elhárítottam, mert már nem élnek azok, akiknek egyrészt fényesítettem vezetői tekintélyét a munkámmal, másrészt ingereltem őket. Csodálkozva látom, milyen sokan emlegetnek könyvedben, mikor csak négy évig túrték meg. Kegyetlenülül, örökre szólt a tiltás, és nem magamért, a munkámért, hanem más érdekért vettek vissza a tanügybe. Köszönöm sorsomnak ezt a megaláztatást, mert igaz barátokat szerzett, akik a bajban álltak mellém –, és valahogy így teljes, a megaláztatással, a próbára tevő időszakokkal az élet. Kijövetelünk morálisan kínozta meg, amíg fel nem ismertem itteni feladatomat. Nagyon közel érezlek a lelkemhez.

Félek az otthoni látogatástól, öt évvel ezelőtti hazajárásunk után sok sértődés, fájdalom maradt, mert nehéz megérteni, hogy a hetedik és nyolcadik X között is rengeteg feladata lehet az ember lányának; bárhogy is húzza a szíve, nem maradhat, ha visszahívják – unokát őrizni. Alkalmazkodnom kell. Pedig több mint negyven volt tanítványommal levelezem, s úgy lenne jó, ha mindenkivel beszélgethetnék.

Ez lehetetlen. Emlékszem, mennyire elítéltem valakit, aki hazalátogatásomkor megüzente, hogy feltétlenül látni akar, menjek ekkor s ekkor a lakására!

L. tegnapelőtt hívott fel. Beszámolt egy szívmelegítő rendezvényről, amiért nagyon tisztetem, mert MAGYAR BÁLT sikerült összehoznia. Hogy ez milyen nagy dolog, csak most értem meg igazán, mióta látom, mennyire igyekszik a magyarok egy rétege – a nagy vagy egy távolabbi rokon németsege révén – ösgermánna válni. Ezek a Duna tévét sem szerelik be, magyar könyvet, lapot sem olvasnak. Szerencsére vannak olyanok is, akik a gyermekeikkel naponta tanulnak a megfelelő osztály magyar tankönyve alapján. Ezek a magyarok éltetik mind az egyházat, mind a kulturális életet. Most volt vendégünk D. Gy. író, a berlini magyar kultúrház vezetője, s elmesélte, milyen nehéz helyzetbe került Düssel-

dorfban, mert a Magyarországról meghívott író, E. I. egy órai késéssel találta meg a helyiséget, melyben több mint félszáz irodalomkedvelő várta. D. GY. aztán beszélt az íróról, felolvasott a könyvéből, de a találkozás magával a szerzővel: elmaradt. Ilyen nálunk (otthon) nem történhetett volna meg, mi virággal mentünk volna érte az állomásra, vagy autóval hoztuk volna el. D. irigykedve hallgatta, hogy Erdélyben mekkora rangja van a meghívottnak, hogy őséges időkben is összeadott ételekből díszvacsorát rendeztünk. Hogy még jobban megmozgassam fantáziáját az erdélyi kultúrapártolókról, meséltem Rólad, kutatói, népművészeti, hagyományéltető, egész falut összetartó tevékenységedről, de akkor kapta fel a fejét, mikor kürtöskalács-sütő művészetedet is szóba hoztam. Egyébként annak idején jó párszor éjjelizenét adó végzős osztályoknak én is kürtös kaláccsal kedveskedtem, volt erre segítségem.

Rossz kézírásommal folytatom a beszélgetést, az ajándékba kapott elektromos írógéppel még nem tudok bánni. Egyébként Kós Károly az írógéppel írt levelet „mocskolódásnak” tartotta. Örök tőle pár értékes levelet. Megtisztelt azzal, hogy írotársairól is véleményt mondott. Nagyon elítélte az elmenőket. Wass Albertet is, és akit a legjobban szeretünk – vendégem is volt Sz.-ben – Áprily Lajost is. Ezért volt nekem olyan nehéz az eljövétel, mert legalább nyolcvan ballagó diákomnak készítet R. bácsi fotót Kós Károlyról – mint az itthon maradás, a helytállás jelképéről. Pár jó irodalmár tanítványomnak Kós Károly-ajánlással, kézírással adtam át az érettségi után ajándékomat. B. J. is ilyent kapott, és máig szégyellem, hogy D. J.-nek semmit sem adtam. Emlékszem, egyszer nagyon megbántott; de egy igazi nevelőnek nem szabad megbántódnia. Régen megbocsátottam neki; magamnak nem tudtam megbocsátani akkori fájdalommat. Hallom, örökbe vettek egy kislányt. Nagy felelősség, rengeteg áldozat. Itt nagyon sok rossz szülő-gyermek kapcsolatot látok. Nagy ajándéka életünknek gyermekeink hálás jósága. Menyemet, vejemet gyermekemként szeretem.

Kudarcot is sokat könyvelhetek el, amik most is fájó emlékek. Az összes Németh László-i tanításból három segítette a legtöbbet: 1. A gályapadot is kutatásra használni. 2. A minőségre való törekvés. 3. Az éden-teremtés. Igenis, ez az elsőrendű női feladat a családban, mert csak a derűs, intellektuális közeg alkalmas tanulásra, munkára, szórakozásra.

HA ELFOGY A SZALAG

A szomszédunkban egy kétgyermekes, 33 éves mérnök halt meg, gyönyörű üzemében. Infarktusban. Alkalmunk volt látni a német szervező-ésszerűséget ebben a városkában, ahol mindenki köszön a másiknak. Nagyon udvariasan megfogalmazták, újságban tették közzé, hogy a sírnál tartózkodjunk a szokásos részvétnyilvánítástól. Továbbá: senki se hozzon virágot, hanem a rákbeteg gyerekek javára küldjön pénzt a megadott bankszámlára. Semmi kínálás, étkezés (tor) nem volt, viszont a pap gyászbeszéde után szerre elvonultunk a sír előtt, s mindenkinek elő volt készítve egy szál rózsaszín rózsza, melyet bedobtunk rögz helyett, a koporsóra. Én titokban vittem a táskámban a kertünkéből – azt a tövet egy régi tanítványom ültette, mikor R. bácsit operálták két évvel ezelőtt – egy szál piros rózsát...

Kölnben olyan temetésen voltunk, ahol a 82 éves anyának két „gyerekén” kívül még hárman jelentünk meg. A ravatal olyan pompás drapériákkal, csodás virágokkal volt díszítve, mintha anyakirálynőt búcsúztattunk volna. Az „árvák” egyike, nagyon rendes (német) barátnőm kénytelen volt öregek intézetében tartani édesanyját; rendszeresen látogatta, de elgondoltam, hogy az a rengeteg pénz, amit a temetésre áldozott, elég lett volna tán egy házi segítségre (ápolónőre) – és akkor otthonában múlhatott volna ki e világból a néni, s nem telefonon tudta volna meg halálát a lánya. Ezen a temetésen még megbámultuk a technikát, ahogyan géppel kiemelik a ravatalról a koporsót, és áteszik egy kis furgonra, s azt követték mi öten a parkszerű kölni temetőben. Egyébként oda nem tanácsos járni, mert kábítószerek vették birtokukba a virágpompás, csendes helyet. R. bácsival úgy érezzük, túl elegáns mind a kölni, mind a helyi temető a számunkra...

Nemrég egy nagybányai huszonéves magyar lányt láttunk vendégül, pesti barátunk hozta. Kellemes, értelmes, vonzó, és (én, naiv) gondoltam, megmutatom neki, eldicsekszem az írókról készített albumunkkal – amibe Te is be fogsz kerülni –; hát majd' elájultam, mikor nemhogy Kós Károly vagy Áprily Lajos nevét, de az Illyés Gyuláét, a Németh Lászlóét sem hallotta... Román iskolába járt, most héberül tanul, mert

tűz-víz Jeruzsálemben akar élni – zsidóként. Ez nem baj; csak az, hogy érdekből! Látod, ez is nagy téma: a világba való megkapaszkodás. (Állítólag ez a megmaradás egyik feltétele. Nehezen érthető.)

Újraolvasva nagyon szegényesnek érzem levelem a Te gazdag küldeményed mellett; de még ezt is zavaró körülmények között írtam. Kis ötéves unokám rengeteg kérdést tesz fel. Félelmetes hallani a technika új csodáinak nevét egy pöttömnyi gyermek szájából. Nem beszélve arról, hogy ő vette észre, állapította meg hosszas babrálás után, miért állt le az elektromos írógép: mert – kifogyott a szalag.

Még írnék, de nincs erőm. Adj egy marékkal!

KUKUBIKA SZERENCSIKA

Az öreg köszörűs hosszú évek óta egyedül dolgozott a Csata utca egyik rozzant házának utcára nyíló kis szobájában. Hazudnánk, ha azt írnánk, hogy gondtalanul meg tudott élni a munkájából; inkább passzióból csinálta. Egyedül élt, magányát jólesően oldotta a csaknem mindennapos kapcsolat az emberekkel.

Egy alacsony, japános arcú úriember topogott előtte, kezében vadonatúj olló. – Most vette? – nézte meg a kék műanyag tokból előhúzott szerszámot az öreg.

– Most, és nem rág – mondta a kuncsaft. A köszörűs ránézett, de aztán napirendre tért a furcsaság fölött; túl sokat látott-hallott ő már ahhoz, hogy valamin is csodálkozzék.

– Most vettem, vadonatúj holló, de egy cseppet sem rág – ismételte meg az úr.

– Hát akkor, első fenés harmincnyolc – bólintott az öreg. – Második fenés tizennyolc, és így tovább. Ha mindannyiszor magam fenem, a negyediket már ingyen.

Az úr negyven lejt adott oda. – Visszajárót harcsa meg – mosolygott. A köszörűs eléje tette a két lejt a pultra. – Nem fogadok el borraivalót – közölte szárazon. – Holnap reggel, nyolc és kilenc között tessék érte jönni. Milyen névre állítsam ki a nyugtát?

– Kukubika Szerencsika – tagolta az úr. – A Langerhans-szigetéről.

– ...csika – mormolta az öreg. – A lakhelyet nem szoktam feltüntetni. Nálam soha semmi sem veszett el, maga is azt az ollót kapja vissza, amit itthagytott.

– Azt hittem – szabadkozott a kuncsaft –, hogy nem fogja megérteni a nevemet. Mindig kétszer kell mondanom. S akkor rendszerint megkérdezik, miféle szerzet ragyog. A tekecafattal ragyog, a Langerhans-szigetéről, Kukubika Szerencsika, cafatkapitány...

– Tisztelettel – állt fel az öreg, csúzos derekába belehasított a nyilallás. – Gál Dezső, köszörűs.

– Örvendek – mosolygott Kukubika úr. – Jó éles legyen a holló, mert kikaptunk, és reggel rágnom kell. Ünnepeélyesen avatom fel az itteni új tekepályát, a hollóval rágom át az acélszalagot.

– Én, még negyvenhétben, a szárazságkor, megborotválkoztam egy ollóval, amit magam fentem ki – húzta ki magát a köszörűs. – És ezt a hitvány matériát is úgy kiélesítem, kérem, hogy az acélszalagot is el tetszik tudni rágni vele.

Kukubika úr cigarettával kínálta. Dezső bácsi sokáig forgatta az ujjai között, míg kisilabizálhatta, miféle. Ez állt a cigarettán is, pokoli erős volt: Langerhans. – Tudja mit? – fogta meg az ollót. – Ha meg tetszik várni, azonnal megfennem.

– Megjárhatom – felelte szerényen Kukubika úr. Fázósan húzódott a csöpp érckályhához.

– Most jönnek a fagyosszentek – világosította fel Dezső bácsi. – Ilyenkor megint hideg van. Pongrác, Szervác, Bonifác...

– Nálunk öten vannak – vacogta Kukubika úr. – Pongrác, Szervác, Bonifác, és még Demokrác és Bürokrác. Ezek fagynak.

Az öreg jó húsz percen át dolgozott az ollóval. Akkor kihozta a kis elkerített ketrecből, eloltotta erős lámpáját, megdörzsölte a halántékát. – Itt van, kérem. Tessék nézni ezt a hajszalet. Elvágta? El.

– Valóságos morotva – képedt el Kukubika úr. – Én még el fogom rágni a Rózsika állpántját is. Rózsika engem szeret, és még nem volt némi kapcsolata. Feleségül teszem őt. Amikor átrágom az állpántját, le-hull róla a ruha, és úgy marad előttem, nesztelenül. Ezt csak új hollóval szabad, a mi égi hagyományaink szerint. Ha nem hazudott, a holló megpirosodik, és én magammal hiszem Rózsikát a Langerhans-szigetekre.

– Mindenesetre – nyújtotta oda az ollót Dezső bácsi. – Használja egészséggel.

Unalmasak ezek a külföldiek.

A FEJLÉCES LEVELEZŐ

Az átkosban ritka volt az egész tanári kart csak úgy, privátim vendégül látni, méghozzá a városka legjobb hírű vendéglőjében. (Igaz: csak a híre maradt olyan-milyen, a flekkenje zsugorban szenvedett...) Az igazgató elvtárs, aki titokban mindig úrnak hívatta magát, személyesen invitálta a kolleginákat és kollegákat délután ötre „az ágyak alá” – így becézték a szálloda földszintjén húzódó nagy éttermet, amely azokban az ínséges időkben többnyire kongott az ürességtől. Mindennapi kínálata a sokoldalúan fejlett gosztátcsirke volt, az is csak páratlan napokon. Ezúttal csoda történhetett, mert szaftos marhapörköltet hordtak fel a pincérek, vodkával, tessék zabálni, lacafa, süketduma nélkül. Úgyhogy a társaság, lehettek vagy harmincöten, derekasan belakott, aztán a zsidvei küküllőmentire került a sor, és az igazgató megkocogtatta késének fokával a poharát, majd fölállt, megvárta, míg elül a zaj s a zene is elhalkul, majd torkát köszörülve bejelentette a különös bankett okát. Fejléces levelet emelt magasra, ismertette rögvést. Az állt benne, hogy az igazgató úr (öt rrrrr-rel mondta, hiszen „odaátról” érkezett a levél, ott pedig a szocializmus ellenére divat az urazás), szóval Ő mint szóban forgó személy, szorgalmának és tehetőségének, kiemelten pedig gyümölcsöző tevékenységének köszönhetően a magyar kulturális minisztérium dicsérő oklevelét nyerte el, a városka híressége, Buturugh Bence emlékének hűségese ápolásáért, sírjának rendbentartatásáért a köztéri temető 9-es parcellájában, valamint azért az ügybuzgalomért, amellyel műveit (43 cikket, 2 poémát a kollektív gazdálkodás dicséretéről, 7 útleírást Megyei barangolásokról összefoglaló címmel, és 2 színdarabot falusi műkedvelő színjátszók részére, szerzői és rendezői utasítással ellátva) promoválja, összekiadásra előkészíti, és eljár a megjelentetés érdekében az illetékes bukaresti hatóságoknál.

Végül boldogan mutatta fel a piros-fehér-zöld csíkkal keretezett dicsérő oklevelet is az igazgató, majd a társaság szünni nem akaró tapsa közepette sugárzó arccal huppant székébe, fonnyadozó felesége mellé,

akinek úgy állt a mosoly a száján, mintha nektár helyett ecetet kortyolt volna.

A testület nevében az iskola párttitkára gratulált, kiemelve a Diri bácsi (így becézgették) elévülhetetlen érdemeit az oktatás megszervezésében és irányításában is. Ezért még egy külön díjat érdemelne, most már a román szakminisztériumtól, hangsúlyozta, és szavait a kirobbanó tapsvihár tudta csak elnyomni némileg.

A kávé és a fagyí fogyasztása közben kért és kapott szót egy nyeszlett kis alak, a geográfus tanár, akit a diákok Motyogónak tituláltak, na vajon miért. Ez a szerencsétlen flótás, akitől a diri nem várt külön nyalintást (hát nem is kapott, hangsúlyozom!) a tiszteletteljes csendben egy ugyanolyan fejlécű levelet lobogtatott, és tőle szokatlanul tiszta dikcióval felolvasta. „Tisztelt Igazgató Úr! Sajnálattal közöljük, hogy .....számú levelünket, amelyben Kovács János áldozatos népművelői tevékenységét elismerő sorokkal méltattuk és dicsérő oklevelünkkel honoráltuk, Titkárságunk fatális félreértés és elírás folytán az ön címére küldte. Valójában a Fűzfa utca 9. alatt lakó Kovács János ny. múzeumi teremőr érdemeit tévesztettük össze az önével, melyeket nem kevésbé becsülünk stb., stb.”

És persze az ilyenkor szokásos bocsánatkérés.

– Véletlenül jutott hozzám – magyarázkodott Motyogó tanár úr –, mivel engem ugye Kovács Jenőnek hívnak. A postás eltéveszthette a nevet meg a számot, merthogy én meg a Nyárfa utca 9-ben lakom.

Képzeltető, micsoda zándorodás következett. A társaság azonnal széteszlott, a megszégyenült igazgató szívéhez kapott, de az infarktus csak öt év múlva érkezett, viszont azt latolgatta, feljelentse-é a Motyogót, vagy tegyen úgy, mintha csak múló zápor mosta volna el az utakat.

Na, mit tetszik gondolni, mi lett? Úgy van, semmi. Pusmogtak erre, vihorásztak arra, a reputációja úgy ment össze, mint cájgnadrág a hamarmosásban, de, és ez a fő: a diri a helyén maradt.

Azokban az időkben a városka több potentátja kezdett egészen furcsán viselkedni, még nagyobb mellel feszíteni az ilyen-olyan rendezvényeken; és mert az emberfia nem tud s nem is akar titkot tartani, hát elkottyintották: Hoppá na! Kitüntetés, rendkívüli díj, érdemoklevél tulajdonosai vagy várományosai!... Bizony.

Volt, aki Budapestre utazott, a megadott címre, felvenni a százhuszezer forintot is, ami a díjjal jár. De ott valami könyvkötészet vagy nyomda vagy mi működött, de hogy má' a minisztériumi főosztály. Ugyanakkor névtelen levelek pottyantak látens ellenzékiekként ismert személyek ládáiba. A borítékban azok névsora, akik visszaélve a román hatóságok és az elhárítás toleranciájával mindenféle címeket, díjakat és kitüntetések fogadnak el a magyar államtól.

Fejek hullottak, posztok szabadultak fel. De hát a szocializmusban is: ló döglik, hám ürül. Sosem pattant volna ki a dolog, ha egyszer ezt a Motyogót három megbuktatott exdiákja alaposan helyben nem hagyja a Csungár nevű lajbirángató korcsomában. Aktatáskája kinyílt, papírai szétszóródtak. A személyzet szedte fel, s egyik ámulatból a másikba esett: csupa-csupa idegen országból való fejléces, pecsétetes minisztériumi levélpapír került elő, s borítékok tömkelege.

Az esetet úgy magyarázzák, akik még emlékeznek rá, és mért ne emlékeznének, hogy ez a Motyogó: „valakinek a valakije” volt; szovjetbe és magyarba utazhatott, amikor csak akart. Nyugatra nem. Korondi cserépmütyürt, apró díszeket vitt, tiszteletét tette titkárságokon, megajándékozta a titkárnőket. Akik jól ismerték különös szenvedélyét: fejléces papírokat gyűjt a szentem. Máskor a nyomdákat kereste fel, ahol az efféle papírokat nyomják. Alaposan bespejzolt fejléces cédulákból. Utána meg a maga faramuci módján próbált „igazságot tenni” a tomboló szocializmusban.

Meddig mehet a korszak a kútra. Hát kiderült a turpisság, és a következő verést Motyogó már nem úszta meg. S amint az lenni szokott, a tettesek máig sem kerültek elő.

A ROSSZ ASSZONYOK SOKÁIG ÉLNEK

Mamula Izidóra alig hetvenhat évet élt, ezalatt megmérgezett két férfit, beárult kilenc kurvát, feljelentett két boszorkányt (egyikőjük máglyán végezte), ellehetetlenített több házasságot, végül halálba kergette sógornőjét, gyilkosságra bujtogatott, minek következtében meg is gazdagodott, aztán vagyonának átengedésével hitegette unokaöccseit, ennek pedig az lett a vége, hogy a fiúk (ők hárman) lábánál fogva szánkóztatták végig a hosszú köves udvaron, míg csak végleg el nem csendesült.

Gizike nagyasszony alig hatvanöt évesen került a négy gyalult deszka közé, miután gyereket szült a Józsi méltóságos úrnak, megfojtotta, majd feljelentette a kocsiszt, azt pedig életfogytiglanra ítélte a segesvári törvényszék, mert Gizike nagyasszony mellett tanúskodott az egész udvarház, közben elvonult egy háború, lehet, hogy ő fogta le a lánglelkű költő, Petőfi Sándor szeméit, előbb azonban több kozák ment végig rajta, az utolsót nagy élvezettel fojtotta meg; mikor újabb préda után nézett volna, talált rá egy alsónadrágban haldokló fél civil, fél katonára, akinek oldalából csak úgy ömlött a vér.

Andalúz Georgina messze távozott a tájról, Argentínából küldte el levelét az itt rekedt szerencsétlen rokonoknak, akiknek a húsz-harminc évenként változó hatalom rendszeresen elkobozta ingó-bingóságaikat, de előbb Spanyolhonban élt, táncstudását kamatoztatva hódított, többen kaptak végérvényesen a szívükhöz miatta, párbajban, s egy éppen kitöréssel fenyegető (imminens) botrány elől menekülve gazdag újjvilági hódítója keblére borult, pénzét ellopta, majd Dél-Amerikába hajózott egy kapitánnyal, azt pedig Rio de Janeiro előtt egy német bevándorlóval cserélte fel. Őt magát valami mocskos gaucsók erőszakolták halálra, kilencvennyolc éves korában.

Hidegh Veronika egy antikváriumban bukkant rá Mamula Izidóra mérgeskönyvére, és miután végzettsége szerint kémikus volt, könnyedén rekonstruálta a kitűnő recepteket. A füzet végén talált egy meglehetősen fellengző naplót is, abból tudta meg, hogy Mamula Izidóra

zabigyereket hagyott Erdélyben, akiből nagyasszony lett, és állítólag a magyarok legnagyobb költőjének, Petőfi Sándornak a szeretője volt.

Ez a Veronika elolvasta Andalúz Georgina leveleit, a bűni kastély egyik úrnőjéhez küldözgette rendszeresen. Idős paraszttasszonynál bukkant rá, Petőfi-émlékezés volt 2002 júliusának végén Fehéregyházán, elsétált Bún faluig, ott erős gyomormenés érte, bekérezkedett a vénasszonyhoz, és a budiban ez volt a seggtörlő. Szászosan kurpapír.

Megtudta az igazat, és nagyon elkomorult. Tehát nem Petőfitől származik, ahogyan azt Georgina írta volt. Ettől kezdve nem volt nyugta, halni akart mindenáron. Százkilenc volt, mikor sikerült nyélbe ütnie tervét – Hollandiában. Aranylő bágyadt délutánon gyülekeztek a vendégek, főleg unokái és dédunokái. Nézték az agg lédit, aki szökén pompázott tolóágyában, mindenkire volt egy kedves szava, a lugas közelében felhangzott a muzsika, egy Vivaldi, egy Mozart, végül Violeta áriája a Traviátából.

Mégsem volt senki sem szomorú.

Pincérek sürgölődtek hangtalanul, a római konyhára emlékeztető étkeket szolgáltak fel, a Nagyi fejedelmi volt, csókolták, ölelték, éppen hogy táncra nem perdült. Nagy vagyonát (azt suttogták, transzilván, bajor, kanadai és argentin ősök, főleg asszonyok alapozták meg hajdanában) nagyjából egyenlően osztotta el örökösei között. Pezsgő durrant, tortát szelt a Nagyi, mondott beszédet, búcsútósztot. Ennek lényege: örüljete az életnek, amiképpen magam is élveztem minden ajándékát.

Három különböző rítusú lelkész imádkozott, szorgosan oldozták bűnei alól. Beethoven Örömdója zengett, mikor háziorvosa beadta az injekciót. Mosolyogva ment át a másik dimenzióba.

Kívánsága szerint éjfélig tartott a kerti multság. Folyt a pezsgő, vad ritmusok aprították miszlikbe az éjszakát, fényorgonák vibráltak, ment a szex, a Nagyi pedig éppen útban volt a krematórium felé.

A tömeges mérgezés okát máig sem sikerült megállapítani. Tény, hogy a Veronika Hidegh euthanázias partyján megjelent vendégek, hozzátartozók, örökösök jelentős része, akár evett, akár nem, akár ivott, akár nem, fájdalom nélkül ugyan, de csöndben elhalálozott.

A KÖVEK SZERELMESE

Nem sokan ismerték, inkább csak olyanok járták a portáját, akik tudtak gyöngéjéről, ahogy manapság mondanók: a hobbijáról. Öregek emlékeznek nagy viharokra, dúló égháborúkra, hegyek mozdulására, kősziklák omlására, medrek tágulására, furcsa pataklakók megjelenésére. Egyik napról a másikra hosszú testű kígyók, vonagló ángolnák, mintha levegőért hápogó bajuszos halak, kakastaréjas vízcisítők és egyéb hasonló teremtmények népesítették be a Kismód vizét, az emberek néztek és csodálkoztak, csodálkoztak, de amit lehetett, igyekeztek begyűjteni a gazdag termésből. Hanem a potyahalászatban nem volt köszönet, amit fogtak, mind kővé szikkadt a serpenyőkben, vagy szénné égett a rostélyokon. A megrökönyödésnél (hogy ti. biztosan valami rontás jött a világra és a felháborodásnál hogy micsoda dolog így kibabálni a derék kismódi néppel) csak a meglepetés volt nagyobb, mikor másnapról kezdve csupa-csupa kőhalat és kőszörnyeteget találtak az újabb zsákmányt leső halászatok a mederben. A falura attól kezdve hosszú ideig tartó álom telepedett. Látszólag minden maradt a régiiben, de a lakosok tudva-nem tudva egy más világ dimenziójában örölték napjaikat. A fura figura, akinek járni kezdték a portáját a mindenféle gyanús gyűjtők és vásárosok, pár éve költözhetett oda, a patak mellé, verandás háza is olyan volt, hogy kiadós záporok után a tornácról belógathatta bütykös lábujjait a zavarosan locsogó patakba, de nem ezért jártak hozzá egészen fura alakok, hanem a part kövei miatt. Amelyekből lassan-lassan egész csinos kőparkot épített ki a mindig rövidere nyírt hajú, hatalmas ormányzatú illető, akit a látogatói mérnök úrnak szólítottak. A gyűjteménynek csodájára jár a környék. Vitték a dinoszaurusz meg Napóleon formájú alakzatokat, és hoztak a helyükbe mindenféle furcsa bútort, meg hintákat, libikókát, zongorát, majomketrecet is, a kertet papagájok zsvajva verte fel, a kiszáradt fákat nem vágatta ki, azok hordozták a kalitkákat. Egyszer ez a mérnök úr búcsú nélkül eltűnt a házikójából, ismét jöttek emberek, testükön valamiféle formaruha volt, teherkocsikra tettek mindent, ami érdekes lehet Budapesten, Berlinben, Párizsban, Londonban, New Yorkban, Los Angelesben.

Így kreálódik a világhír, mesélte Sz. L., miközben egy UFO alakú követ mutogatott, ezekből csak három van nekünk, de azok a lapidárium sztárjai. Ennyi a történet, mondta még, lapidárisan elbeszélve.

TANKOK A MENNYEI BÉKE TERÉN

(Naplótöredék)

Tien An Men. Ugyanekkor Moszkvában: „Misa, nincs igazad!” Nem sikerül semmi, a döbbenettől egyetlen sort ismétlek magamban. Skandálva. Tan-kok a Meny-nye-i Bé-ke te-rén.

Ezt mondom este is. Próbálok elverni a memóriából. Van rá receptem, Fogarasi Sámuelről. Kínos, mert ez a dohányzás világnapja, jó volna a japán Niko-stop: az akupunktúrás leszoktató. Fülbe szúr.

Búzik az ország. Fogarasinál van: Nosce te ipsum et cape tibi nasum. Ismerd meg magad, és fogd be az orrod. (Marosvásárhelytől Göttingáig.) Járok egyet gondolatban a városban. Naná, hogy Göttingában.

Irtózva menekülök is vissza, a hegyeim közé.

Tankok a Mennyei Béke terén.

Aha. Körmendi György kapuján állt, mondja Fogarasi, 1780 körül, a nevezetes latin mondás.

Tankok a Mennyei Béke terén.

A vénleány-csúfolóval hessegetem, máskor bevált. Tenta, penna, kalamáris, / Vastagnyakú Görög Máris, / Árva vagy te, szívem, máris.

Kínában most van ötvenhat, fifty six. Most ölik őket.

Tá-ti-ti, tá-ti-ti, tá-ti-ti, tá!

Otthon a fű. Anyám. Pázsintos udvaron lakik a szegénység.

Taploca, magyartanárok módszertani ülése. Gagy, Bíró Á., Kincses Emese. Érdekesek, tudósak. Bírónak már egyetemi katedrán volna a helye. Ferenczeséknél. Menne az Igaz Szóhoz, nem talál embert maga helyett a Falvak Dolgozó Népénél. Kallós Zoltán énekel a rádióban. Aztán Soó Péter bánata. Egyetlen kapcsolatunk a világgal a rádió. A Szabad Európa, főleg az este hét óra tíz perckor kezdődő Román aktualitás című műsor. Van úgy, hogy többen is bőgjük a készüléket. Ez is valami kis „manifeszt”.

Interjú Beke Györggyel a bukaresti rádió magyar adásában. Nagy bajához képest bátor és ügyesen szókimondó. Végig szurkolok neki. Sikerült közölnie velünk: index alá került. Szilenciumban van.

Tankok a...

Nagy Imre temetése. Mérai Tibor beszéde. Aztán egy fiatalember, nagyon éles, afféle „mindent egy lapra” szövege. Közben „esketések”. Hogy rabok többé. Nekik már dereng.

Tá-ti-ti, tá-ti-ti, tá...

Váratlan látogatók, gyermekkori pajtásom, fogorvos Tasnádon. Azért ott, mert nézhető a magyar tévé. Mindent tud. Folyóiratok, a bőséges zavara. Könyvvilág, Új Írás, Alföld, Kortárs, Nagyvilág. Friss számok.

Romlik az Idő.

Patetikus, mi. Szombaton már megvolt a nagy kirohanás. „A kurvában fölhorgadó honleányi gesztus melodramatikus lavínája.” (Ezt nem tudom, miért, de jólesik leírni.) Vasárnap már „munkásgyűlések”. „Mély megrökönyödéssel szereztünk tudomást...” – arról, ami pénteken volt.

Honnan? Közvetítette a rádió? Netán a tévé? Az újságok?

Vagy hirtelen mindenki tud itt „maghiarul”?!

Tan-kok a Meny-nyei Bé-ke te-rén.

Csak az albánok, a csehek (jé, ez érdekes), és münk. Kampány. Lesz mit nyomni a lapokba legalább egy hónapig.

Lesütött tekintetű emberek az üzem udvarán. Egyikük olvas, gépelt szöveget, amelyben „elítéljük”... „Példátlan, sovíniszta, revizionista”.

Csoóri Sándor-interjú a Könyvvilágban. – Harminc éven át morogtak, lázadoztak az írók az irodalmi élet korlátai miatt. Jó részük azonban csak afféle lépcsőházi lázadó volt, udvarias és alkalmazkodó forradalmár, aki legföljebb az irónia szabadságáig jutott el, vagy a kis részszabadság vállalásáig, de sose merte bejelenteni igényét az egészre. És most, amikor a megnövekedett írás- és gondolatszabadság nem csak a reményeinket, kétségeinket s feszültségeinket növesztette meg, hanem a múltunkat is, sokan közülünk a saját szégyenüktől megdöbbenve látják, hogy miként bánt el velük a sors, a politika. Többen most utólag értik meg, hogy félni annyi, mint örökké késlekedni, s lemaradni az életről, egyszóval múlt idejűvé válni a mindenkori jelenben. Emészthet-e ennél nyomasztóbb érzés egy író? Alig hiszem!

Huszár Sándor: – Mi, romániai magyar értelmiségiek, sajtóemberek, írók eddig is tudtuk, hogy nem kétféle magyarra hatunk azzal, amit megírunk, hanem csak egy közvetítői réteggel kommunikálunk. Tanárokkal, orvosokkal, mérnökökkel, akik olvasnak, írnak, tömegekkel dolgoznak. Persze egyre szűkül a kör. S minél nagyobb kompromisszumokra kényszerül a hazai értelmiségi, annál nagyobb tömegeket veszít.

Ez, amit én csinállok, ez pedig: kukkolás.

A lapokból, interjúkból azt is megtudom, ki mindenki van már kint.

Az elvándorlás az önvédelem sajátos formája. Hm, valóban.

A naplórészlet szintén. Csak kevesebb a kockázata.

Csoóri: – A hatalom, tagadhatatlanul, a tehetséges emberek között is keresett támogatókat, közigazdász, jogászt, művészt, író, tudóst, de ha olyan emberekbe botlott, akiknek a tehetségük ugyanolyan erős volt, mint a jellemük, máris lemondott róluk. Az ész elfogadta, a jellemet azonban soha, mert általános az a tapasztalat, hogy ahol az erkölcs, az emberi tartás és a jellem egyre több képességünket itatja át, ott zsugorodik a tere a diktatúrának. Azt is megkockáztatom, hogy szabad ember csak jellemes ember lehet.

Huszár: – Nemrégem felszólított a minisztérium, készítsek vagyonelevallást. Elmondtam, hogy én valóban gazdag ember vagyok. Mert ez a rendszer értelmet adott az életemnek. Van családom, örömöm telik benne, ez sem kevés. Írtam tizenöt könyvet. Van háromezer kötetes könyvtáram. Van egy nép, amelyik időnként jelzi, hogy szüksége van rám így vagy úgy, és ez elfelejteti velem a mindennapi bukfeneket.

Szóval ez a vagyonom. Nem véletlen, hogy Erdélyben az emlékiratirodalom oly fejlett. Itt századok óta a gondolkodó, népéért cselekvő ember egyetlen vagyona: az élete.

Illyés Gyula naplójegyzetei. Boldogságot az írónak nem az írás szerez, hanem a jó munka. Pusztán az írás üdvét, sajnos, nem az alkotók, hanem a grafománok ismerik. Boldogan nemcsak szeretni, hanem alkotni is csak kételytelenül lehet. Ahogy a dilettánsok.

Azt becsüljük benned, hogy mindig kimondtad, amit csak te mondhattál ki. (Páskándi Géza – Illyésnek.)

Busafejű nádikomája (a Deltából). Tört fényű a szeme, megbocsátón mosolyog. Mit tudtok ti, neveti el magát. Nem kapáltatok a Nagyszige-

ten. Mutatja a képeit, késő van, vodkázunk. Büszke rá, hogy három L van a nevében, ezt grafikusan érvényesíti is, a két kisebbre rákönyököl a nagy.

Páll Lajos. Kívülről tudja a verseit. A börtönben csak így alkothatnak. Most addig-addig forgatja agyában, amíg elkészül, akkor papírra veti. Gépbe, hiszen kész-egész. Akkor már el lehetne felejteni. De ő úgy megtanította magát, hogy képtelen rá. Életművét úgyszólván a fejében hordja.

A képeivel is így van. Felfedezi nálam Nagy Imre Kétszáz rajz-át. Második látogatásakor már viszi is. (Cserébe kapom a Magyar Néprajzi Lexikon N–Szé kötetét.) Tudja, mennyit ér. Nagy Imrére mindig mindennütt lecsap. Szinte mohón nézi a rajzokat, pedig hát neki is megvan az album (csakhát: „elvitték”). Ha van festő, akit szentként tisztel s aki ellen „lázad is”, akit letaszítana a Mennyből, akár Lucifer az Urat, akkor az a zsögödi óriás.

Gyerekszitok. Egyél szurkot, hogy gyászoljon a beled.

Gyermeklapok példányszáma. Napsugár: 48 ezer, A haza sólymai: 31 ezer.

Két (megírható?) téma. Kávédarálók vetélkedése. (Vajon, ha nem vágok bele, ráismerek-e még, mondjuk, egy-két év múltán? Kávét csak pléd alatt darálunk, nehogy meghallja a szomszéd, és átjöjjön potyázni...) Fialatítás, változat kínai témára, egy kínai írónőnél. A H elhatározza, hogy mindenkit tíz évvel megfiatalítanak, azaz ennyit „elengednek az életéből”. Egyik hőse lehetne a Parittyaszemű. Ez egy parajdi milicistának a gúnyneve. A rendőr fél szeme: egy volt „paciensének” a „munkája”.

Mózes Attila levele. „...a közlési esély léptéke honi sajtótérképünkön 1:1.000.000.000...”

Gyermekszáj? „A gozsok úgy szálltak, hogy ments.” (Gozs: cserebogár, ments: Isten ments.) „A mogyorókürt úgy szólt, mint egy hozsánna.”

Vagy ez már – bizonyisten – Tamási?

Mi szeretnél lenni? Áldás.

Rendnek kell lenni. Oderint dum metuant. Caligula. Gyűlöljenek, de rettegjenek. A román Caligula azonban szeretetet is követel. Ebbe még a Fennvalónak is szinte-szinte beletörött a bicskája.

Rendnek kell lenni, mondta a kaszkadőrök főnöke, különben a leg-
szebb bunyóról is kiderül, hogy kamu.

Virágzik az akác. Egész Kína kinn a téren. Kinn, a vérben.

Rettegve lapozok tovább.

LUVNYA

Vannak ilyen luvnyák. Érettek, mint a nyár. Az ország hatalmas ínségben senyvedett, és akkor jöttek ezek a harsogó színek és ezek a tébolyult illatok, lilában párált a havas, borzongató volt a hegyek pompás gótikája, de a boltig nyolc kilométert kellett caplatni a lucsokban, és nem lehetett konzervet se kapni, vécepapírt csak rokonainak szervált a kövér boltos, a hátizsákban hozott élelem addig tartott, míg ki nem látogatott egy társaság Udvarhelyről, és ott nem ragadt a luvnya.

Főzött kokozateát, sütött rántottát, kevert puliszkát, szemvillanásból értették egymást. Kiült a fa alá egy szál kerek szalmakalapban, nézték, és csorgott a nyáluk.

Érinteni nem merte senki, a festő pedig szomorúan dolgozni kezdett. A vendégek eltakarodtak.

Tiszta röhej, hogy kijössz tájképezni Marosvásárhelyről, és aztán festesz tizenkét aktot erről a luvnyáról.

A boltos, miért-miért, ki tudná, nemcsak vécepapírt adott, hat tekeréket, hanem felhívta a lány figyelmét, hogy kitűnő konyak is érik a raktár hátsó polcain, a luvnya belibbent, a konyak, guszta feles palackokban, felséges volt, egyet azonnal megbontottak, a többit magukkal vitték. Húsz éve porosodott ott az Isten háta mögött, a fenyőkúti faházban. Magas ára miatt nem kérte senki, a boltos később elmondta, csak azért hozta elő, hogy végre megszabaduljon ettől a tételtől, nagyon unta már folyton átírni leltározáskor.

Azt a nyarat. A művésznek időnkint lemerevedett a dereka, és egyébe is. Azt mondták, egy ideg. És akkor ez tartott néha egész éjszakát is. És úgy oldották meg, hogy a lédi egyszerűen beleült, és aktivált, mint az alapszervezetben.

De a férfi nem telhetett be gyönyörrel. Azt élvezte, hogyan tobzódik fényes dárdájában a nő.

Luvnya, luvnya. Egy hajnalon eltűnt. A festő sokáig gyászolta. Nem dolgozott semmit, elcsángált messze a boronaháztól, hanyatt feküdt, és nézte az eget, mint Bolond Istók. Nem volt reggele, nappala, éjszakája.

A bárányfelhők csipkéi között megvillant a luvnya mézarany alakja. Málnát szedett a vészben, anyaszülte kosztümjében, szerelemgödröcskéje villogott a vérpiros fényben.

A boltos huncut szemmel várta. Itt volt, tekert egyet a bajszán. Töltött fehérpálinkát, amitől kiegyenesedik a vonat a kanyarban. Itt volt, mondta megint, hogy a művész úrban oldódott a szerencsétlenség.

S hát mű ejsze hogy sógorok es vagyunk.

Évek múltán bejött valaki a műtermébe, ellenfényben állt, azt hitte, a luvnya. Kiderült, alacsonyabb, csaknem molett, de a nézésében van valami, amitől az ember felülne a bárányfelhőre.

Képet akar saját magáról. Jó, bólintott a mester; de a képnek ára van. S mondta. Hát azt ő nem tudná megfizetni.

Esetleg a barátja. Van egy barátja, aki rendőr. Elküldte. Ilyen mesével maradjon otthon a luvnya.

De a portré már mocorgott a vásznon, biztosan törvény, hogy másnap megint ott bájolgott. Jó, egyezett bele, de csak bugyin keresztül. Takarodj innen, üvöltötte képéből kikelve a mester.

*

Nézem a portrét, érdeklődöm a lányától, ismeri-e a történetét. Nem, hát honnan. Apa elvált Anyától, ő nagyon kicsi volt akkor, és hát Anyával maradt, elköltöztek, semmit sem tud Apáról meg a munkásságáról.

Ha nem, hát nem. A tizenkét aktról éppen hogy semmit. Azokat elvitte egy lelkész, aki ilyesmiket gyűjtött. Kicsempészte, és odakint sokszoros áron adta tovább. Ma jó kis vagyont érnek.

Katalógus? Az mi. A művész lánya előbb kiállítást szeretne, aztán majd meglátjuk. Becsülje fel valaki hozzáértő személy, mi mennyit ér.

Ott az ál-luvnya portréja is. Bamba elégedettséggel vigyorog a világba. Mintha épp most csacsogná, hogy oké, de csak bugyin keresztül. Mint aki tudja: akkor is ott lesz az örökkévalóságban, mikor az alkotó végképp lemerevedett, s terméketlenül csak pihen, pihen, pihen.

ÚJSÁGOS EMLÉK

Jó az, ha időnként beszélnek. Akkor is jó, ha rosszat szólnak. Magát megnevezni nem óhajtó úr azt kérdi: ki volt az a barom, aki megint megbolondította az adófizetőket? Na ki? Háromból eltalálhatja. (Nem találja el, lecsapja a kagylót.) Éles fejhang süvíti: miért írtuk el Arany Jánost? Merthogy a balladában így áll: Sürgő csoport, / Száz szolgál hord, / Hogy nézni is tereh. Miért írtunk teher? Ja. Jut eszembe: a nemzetközi hírű filmalkotó, Jankovics Marcell is hasonlóképpen járt, egy hat évvel ezelőtti interjújában említi, hogy a közelmúltban emlékező cikket írt azonos nevű nagyapja, dr. Jankovics Marcell születésének 120. évfordulója alkalmából. S azt írta, hogy a nagypapa világpolgár volt. A szedő pedig mit szedett ki. Hogy dr. Jankovics Marcell világproletár volt...

Tudom, mi ennek a neve. Egy irodalmár pontosan megfogalmazta: a textológiában szokásos lélektani törvénynek megfelelően igazították ki Arany Jánost – és tehát a neves filmrendezőt is. Az okoskodó szedő vagy beíró vagy a túlbuzgó korrektor a számára ismeretlen, s épp ezért „gyanús” ritka vagy régi szót közönségesre, szokványosra „javítja”. (Nem is beszélve arról, amikor botcsinálta „szerkesztők” talpalnak bele a kéziratba.) Egyébként a kedves olvasó tévedett, nem a mi lapunkban olvasta A walesi bárdokból vett idézetet. (Láttuk már azt is „kijavítva”, így: A welszi bárdok. További javallat: A walesi taglók.)

Olvastam már baksist a bakfis helyett, és a szép olasz elemosina szót (könyöradományt, alamizsnát jelent) kijavították elemózsziára – holott csak arról volt szó, hogy egy olasz költőnő a baksist elemosinának mondja, megerősítve abbéli vélekedésünket, hogy az arab-török szó eredeti jelentése nem borralaló. (Merthogy a muzulmánok nem isznak.) Elemózsziánk eredetét pedig találják ki önök.

Reszketeg hang: mégis, miért titkoljuk el az ősszmagyarság létszámát? Na, ha kéznél volna hirtelen Szöcs Géza. Kifüggesztem a falra: „Hány magyar élt e földön? / Az hány száz millió? / És hány fog még születni? / Az mennyi milliárd?”

Borízú bariton: maguk miért nem mondják meg az igazat? Azelőtt is hazudtak, most is hazudnak. (Ömlik a szöveg, megy az impulzus. Hét és fél perc múlva kifulladás.) Hja, uram, adom a bölcseset; igazat mondani könnyű. Elhítenni nehéz. És lecsapom, pereg a kagylóról a vakolat.

Pedig magas a cukrom. Moldovával mondom: ne lássam élve az adóellenőrt, vakon vezessenek a Nemzeti Bank páncélszekrényéhez, zebracsíkos pizsamában fetrengjek az ortopéd klinika elfekvő osztályán, lakjak 12 szobás magánzárkában a Somostetőn, ha bár egy kicsit is kamelom a szitot.

Beszól a havadi polgármester, hogy köszöni.

Na végre.

Kilyén Attilának a cikket.

Van ám itten fidbekek.

És akkor még egy. Somodiné mondja, nem is nekem, hogy náluk gömbölyű volt a járda. Köszöni a közbenjárást. Ő ugyan nem szólt senkinek, de kijavították. Sokan estek el rajta ugyanis.

Hátradőlök derékegyengető székemen.

Istenem. Nem élünk hiába.

KARNEVÁL

Noé vezeti a menetet, és a Ribanc zárja. A kifutó akkor készült, amikor először (és utoljára) rendeztek divatbemutatót a faluban; a manökenek láttára felharsant a röhej, attól kezdve mondhatott bármit a műsorvezető, úgy hahotázott a nép, mintha kabarén mulatna. Utána pedig az utolsó kocsmatöltelék is ágyba vitte volna a lányokat. Ha egy társaság vidámságra van kalibrálva, nevetni fog. Így van ez most is, de mennyire más ez a prezentáció! A Tanítóbácsi találta ki, hogy állítsák vissza a kifutót, azon vonulnak előre párban vagy magánosan a szereplők, majd miután lejöttek, felsorakoznak oldalt, hadd gyönyörködjön bennük közönség és zsűri egyaránt. Aztán külön-külön is bemutatkozik minden pár vagy figura; párbeszéd, jelenet, bármi elhangozhat, cenzúra törölve, mondja a tanító: nem prédikál ki holnap a Papbácsi, mert hiszen itt van, ő a zsűrielnök.

Közvetlenül Noé után (aki valóságosan is részeg, nem csak a figurája az) érkeznek a Föld „neves” alakjai: Napóleon és Szent Ilona (!, mondják is, a császár öfélése rajta halt meg), Hitler és Mussolini, Lenin és Sztálin, Rákosi és Kádár János... Miért van az, kérdezzük halkán, hogy az emberiség (saját történelméből) inkább emlékszik a nagy gazembe-
rekre, mint mondjuk, a villámhárító vagy a számítógép feltalálójára? Ebben nincsen semmi életszerűtlen, magyarázza a Tanítóbácsi; figyeljétek csak meg, miféle maszkokban jeleníti meg önmagát a kisközönség, például ez a falu, és megtaláljátok a magyarázatot... Hruscsovot Gheorghiu-Dej-zsel „párosították”, senki sem ismer rájuk, pontot sem kapnak, pedig alakítója, a szabó, ugyancsak kalapálja az asztalt félcipőjével, Dej pedig (őt egy benősült regáti alakítja) Doftánáról énekel... Nem mindig passzol minden, hümmög a zsűri, na de lássuk a többit. Ceaușescu és Gorbacsov. Peresztrojka! A trojkát értik, a többit nem. Milosevics és Seselj vajda is külön bemutatásra szorul, nincs igazán sikere a viccnek: a Hága melletti scheveringi börtönben nagy csámcsogás hallatszik az egyik cellából. Mi az? kérdi Carla Ponte. Mi lenne, feleli a smasszer. – Milosevicset eszi a méreg.

Apropó viccek. A Tanítóbácsi egyszuszra tud elmondani tízet-húszat, legutóbb hetvennégy volt a rekordja, utána a plebi következik, ő még többet tudna, de a szaftosabbakat (érthető okból) ki szokta hagyni, és csak harmadik a doki, ő keveset tud, de azt olyan tehetséggel adja elő, hogy könnyben úszik a laskás ég is.

A Rákosi-vicceket inkább az idősebb korosztály csípi, például azt, amikor Mátyás (mert ő is az volt, nem furcsa?) azért ül be a moziba, hogy kifürkéssze a nép hangulatát, éppen a híradó megy, saját magát látja a vásznon, amint az augusztus 20-i újkenyeret veszi át a búza-földön (talán a napon sült meg, veti közbe egy öreg), mindenki tapsol, csak ő maga feledkezik bele a látványba, mire hátulról hatalmasat csap valaki a tarkójára azzal, hogy „Tapsolj, kopasz, mert elvisz az Ávó!”

Mi a különbség Ceaușescu és a Román Televízió között? A tévé túlélte a karácsonyt. Bushtól kérdi az ENSZ: van egyáltalán bizonyíték arra, hogy Irak tömegpusztító fegyverrel rendelkezik? Bush: – Természetesen. Megőriztük a számlákat!... Bush elnök Szaddám mesterrel jön kézen fogva, mint két nagycsopis az oviban, és ez olyan muris. Az osztatlan sikert persze a „rendszerelváltó” és „országépítő” politikusok aratják, Iliescu és Petre Roman, Constantinescu és Ciorbea, Băsescu és Tăriceanu, aztán „odaátról” Orbán és Gyurcsány. Előbbi egy palack tokajjival integet, utóbbi kezében... magyarigazolvány.

Markó Béla a gyászszalagos Szász Jenőt támogatja: „Én is székely, te is székely; Jenőkém, ne jajveszékelj!”

Miután „lezsűrízik” a nagyvilágot, következnek a zsánerfigurák. Ez külön kategória. Itt már hölgyek is szerepelnek, például strichelő utcalányok a segesvári E-60-as mentén, autósztrádára várva.

Megjelenik Erdély szépe, a székely himnuszt dalolja, metál stílusban. Érkezik az Erdőgazda, aki tulajdon erdejéből kényszerül tűzifát lopni; a Báró, aki visszakapta a „birtokát”, de nem maradt rajta semmi, kénytelen puskás őrt fogad ősei sírjához, hogy legalább a köveket ne lopkodják szét; jönnek a közelmúltból magukat átmentett figurák. Az termelészövetkezet egykori vezetője, erdélyi nevén kollektív-elnök, aki hajdanában még így beszélt: „Elvtársak, a sötét múltban hagytuk, hogy a fejünkre izéljenek. Ennek vége. Mü most aztán kitátjuk a szánkat!” – ma azonban ő a tejfeldolgozó üzem tulajdonosa, a rendezvény főszpon-

zora, neki szól a hála, hogy „ha a Patrón úr nem ilyen nagylelkű adakozó, ez a karnevál nem jöhetett volna létre”, stb. Jönnek a Diszkósfickók, akik reggelre porrá zúzzák a lokált, besétál a kalapos Gábor, amint éppen mobiltelefonnal kereskedik, de ha ékszeret vennél, azonnal elékapja, és a szép politikus-feleséget így kísérti: „Megölelem s megcsókolom, s magáé az aranylánc!”... A sumák gépkocsi-kereskedőben egyik erdélyi város polgármesterére ismerünk, úgy jár a két szeme, mint a kocsi ablaktörlője, éles kanyarokkal sirül egyik pártból a másikba.

Legnagyobb sikere a Rablónak van. Tüntetőnek öltözve állja útját a politikusnak. „– Ide a pénzeddel! – De hát én bukaresti szenátor vagyok! – méltatlankodik az. – Akkor ide a pénzemmel!” És fergeteges taps közepette – kirabolja!

A maszkokat jórészt ők hárman „gyártották”, a tanító, az orvos és a lelkész, kosztümöt innen-onnan szereztek, ez ma nem gond, bemész egy turkálóba, és mikor kilépsz, az anyád sem ismer rád (így van ez a pártokkal is). A maszkok táncát követi a díjosztás, végül (némi aprópénz ellenében) bárki beöltözhet Bushnak, Szaddámnak, Napóleonnak, Csaunak, és a báli forgatagban elvegyülve mókázhat kedvére.

Mókázni és nem rókázni, figyelmeztet a Tanítóbácsi, mikor magamra öltök én is egy rongyot, képemre húzok egy álcát.

– Ne vigyorogj alatta, mert úgy maradsz! – küldi utánam a használati utasítást. Az a furcsa, hogy innen „belülről” nem tudom igazán, hogy voltaképpen ki is vagyok.

ELÜLDÖZVE

Történt pedig, akár egy tragikomédiában. A megyei jogú városból elköltöző házaspárt a szomszédok szívesen segítették, a búcsú meglehetősen érzékeny volt, hiszen közel két évtizeden át éltek itt, mindketten kiváló és megbecsült szakemberek; a szülőföld vonzása mégis erősebbnek bizonyult: elvitte őket, az ittmaradók szerencsekívánataival a fülükben és búcsúcsókjaival az arcukon, a két, rogyásig pakolt nagy teherautó.

Fájlalták hiányukat, nehezen találtak a helyükre megfelelő szakembert. A munkahelyen, hej, de sokszor emlegették: lenne csak itt T. mérnök, ő egyből eligazítaná a dolgot!...

És micsoda meglepetés. A mérnök úr „leleplező vallomása” az országos, és a helyi lapban is: őt a magyarok kisemmizték, kinézték maguk közül, kiközösítették, elüldözték. Főleg azért, hogy napról napra zaklatták, sértegették, ellehetetlenítve az ő és felesége életét!...

Felhördült a település lakossága, és fel a munkaközösség, amely csaknem a tenyerén hordozta a házaspárt. (Joggal, hiszen rászolgáltak, megérdemelték.) De most? Hogy miután elhagyod a várost, amelyben csaknem húsz évig éltél (és nem is akárhogyan), megtanultad magyar munkatársaid nyelvét is úgy-ahogy (holott senki sem kényszerített erre), a komáid közül kettő is magyar, együtt mulattatok, együtt szidtatok a diktatúrát s annak urát... És íme, ez lett belőle(d)!...

Így megugatni a vackot, megrágalmazni egy egész közösséget.

Szégyen, gyalázat.

Ez igen, mérnök úr, ez aztán övön aluli találat volt. Pompás K.O.

Mégis, sokan a fejüket csóválták: nem lehet igaz. T. nem képes ilyen aljasságra.

Ezeknek a keveseknek lett végül igazuk. T. pár hete „hazajött”.

Feketében jár, feleségét nemrég temette. Gyógyíthatatlan kór végzett vele. Későn fedezték fel, nem tudtak már segíteni rajta.

Összement, megroggyant, megrendült a nemrég még oly életerős, alig negyvenöt éves férfi.

Elcsukló hangon, de eltökélten mondta a kérésére összehívott (egykori) munkatársi csoport előtt: „Becsaptalak benneteket, elárultalak, testvéreim...”

Odalent, a tengerparti városban a kutya sem törődött velük. Egyik kilincsről a másikra jártak, kérvényeztek, előszobáztak, folyamodtak, lótottak-futottak; munkahely, állás még csak-csak került volna (nem olyan, mint idehaza), de lakás, az nem. Sokáig nyomorogtak albérletben-miben, hányódtak erre-arra.

Míg egyszer aztán a férfi orra alá tolták azt a gépelt papirost, és kerek-perec kijelentették: írja alá, és lesz állás, lakás, lesz minden.

És lett.

Utána aztán, a kettő nem függ össze, következett a feleség szomorú halála.

Megvert az Isten, zokogta T. mérnök, egykori munkatársai körében.

MINDENÜTT FIZETNI KELL

Samu bá meséli: „Elestem. Ez nem az első, mert az első negyvennégyben volt, de akkor is felkeltem, megúsztam egy láblövessel, s avval számomra véget is ért a háború. Még nagyon sokszor estem el, úgy is, hogy bőrkabátosok adták a svungot, az ülepem felől. De mondom, valahogy mindig feltápászkodtam. Most a jégen estem el, mégpedig a saját udvaromon. Disznóvágáskor fagyott oda a víz, s ráhullott a friss hó, én pedig elfelejtettem, hogy alatta mi ólálkodik. Na, a fájós lábam vagy eltörött vagy kificamodott, mindenesetre Vájós Misi megtapogatta, meghúzogatta, de biztosat nem mondott. Zsebrevágta a húsz lejt, s azt ajánlotta, jöjjetek be, hadd röggönyözzék meg. Hát én persze, csak-hogy fáj a lábam erősen, ezért egy suhancnak odaadtam az egészségi könyvecskémet egy fél liter pálinkával, hogy kérjen egy beutaló papírt vagy micsodát a doktorkisasszonytól, ha ott van. De momentán per pillanat megint nem volt ott, ezért csak két nap múlva kaptam kézhez a papírt, viszont akkor már rettenetesen fáj a lábam, jobban mondva itt, a bokám körül. Azt hittem, bokatörés vagy repedés. Mindenesetre a küldönc is kért tíz lejt. Reggel én fel a buszra, oda-vissza majdnem száz lej. Fel én a városi buszra is, az, mondjuk, nem drága, s be a röntgenre, de ott annyian voltak, mint az oroszok. Elkérték a papírjainkat, szerre szölongatták a kuncsaftokat, ülök s sziszegek, mert fáj cefetül, de engem az istennek se akarnak elészólítani. Ahogy ott füstölgök magamban, hát odakerül egy nyelves menyecske, s azt mondja, az nem olyan egyszerű, mert ha nincs valaki ismerős, aki elétolja a szekeremet, itt elüldögélhetek uzsonnáig is. Hát, mondom, nekem itt az égvilágán senki rokonom nincsen, ismerősöm is csak ott lenn, a halottmosóban, egy illető, aki a komámat rendezte, mikor meghalt. Na, ez a fiatalasszony aszondja, adjak oda egy ötvenest, mert intézkedik. S alig telik el fél óra, jön egy kékköpönyeges asszonyság, megmarkolja a karomat, s úgy bényomint a röggönybe, szinte lerogytam. S a kisasszony percek alatt lefényképezte a bokámat, s várakoztam odakint boldogan, hogy adják a negatívot vagy mit, s mehetek másfelé. Mert lett volna még dolgom a piacon is, tudod-e. De csak várok, várok, s hát jó az a kis-

asszony, azt mondja, nem sikerült a kép, mennék bé még egyszer. Be én, s hát megint lefényképez. De nézett szerelmetesen, hogy belépirosodtam, hallod-e. De mint a bolond, csak pislogtam báván, s megint vártam kint, már a levesnótát elhúzták-forma, megint jó a kisasszony, s hát megint csak nem sikerült a fénykép. Na, a jóistókját, mitévő legyenek. Arra jó megint az az asszonyság, a takarítónő, aki bérendezett volt, s csapkodja össze a kezeit, hát maga még mindig itt van, bácsi? Én igen, me' né, a fotó nem akar sikeredni. Jaj, hát arról maga tehet, súgja a fülembé. S megint belépirosodok, de most már a méregtől. Na de nincs mit tenni, mikor esmég hív a kisasszony, hát neki is odanyújtok egy ötvenest. S mit ád az Úr, a kép azonmód sikerül!

Na de hová menjek vele? Bóklászkok erre-arra, keresem valamelyik ajtót, ahol talán foglalkoznának velem, de sehol se gipszelnek, hát megint leülök egy padra, s ölemben a negatívummal szívom a fogamat. A bokám fáj, a gyomrom korog, azokon a nagy folyosókon úgy jár a nép, mint a négyenyüst, velem senki sem törődik.

Szerencsére odacsapódott megint egy köpönyeges, de ez férfi volt, azt mondja, mutassa csak azt a filmet, öreg. Nézi, nézi, s röhög. Hát mit röhög? Hát azt, hogy a maga lábának nincsen semmi baja. Melyik fáj? Mutatom. Na hát tudja meg, hogy ez a másik lába. Az nem lehet, a jóis..., hiszen én a jobb lábamról húztam le a bakancsot, s éppen az a bokám fáj. Na, erre megkomolyodik, azt mondja, csak vicceltem, öreg. De értek hozzá; ha ad egy deci vodkára valót, meg is mondom, mi a teendője.

Adok neki is egy tízest, s azt mondja vigyorogva. Ennek a bokának az égvilágán semmi baja. Itt nem látszik sem törés, sem repedés, legfeljebb egy kis ficam lehet, amit egy belévaló falusi húzogatóember percek alatt meg tud oldani. Avval otthagytam.

Hát mit mondjak. Megjártam fájó lábbal a piacot, vettem két kapát s egy fejszét, bémentem a kocsmába, ittam egy deci pálinkát, ettem csórékolbászt, aztán kértem egy pohár forralt bort is, felültem megint a buszra, s hazajöttem. Itthon a kapuban vártak az állatszámológok, azoknak is dugtam valamit a zsebükbe, mert ha mindenfélét megkurkásznak ott nekem, akkor ezek a tolvajok (mert az egész rendváltás csak annyi, hogy egyik tolvaj kilopja magát, s jön a másik, amelyik még nem lakott

jól!) úgy bétáblázzák nekem az adóba, hogy a szemem kimered. Na, alig mentek el az állatszámológok, jött a másik komám, aki a disznót vágta volt, hogy a falugyűlés úgy határozott, éjjeliórt fogadunk, s annak ennyi meg ennyi lesz a fizetése. Nyúlok a bukszámba megint. S azt mondom: Te komám, mi lenne, ha fogadnánk valakit, aki a levegőt is őrzi, hogy el ne vegyék tőlünk még azt is!

Üzentem a komámtól annak a Vájós Misinek, jött is, az úgy meghúzogatta a bokámat, bönköltem, mint a bikabornyú, mikor villázzák. Azt mondja Misi, mikor véget ért a kínzás, hogy na Samu bá, ez is megér magának három tízest. Meg, fiam, meg, nyögtem, de már éreztem, hogy csitul a fájdalmam. S le én a pincébe a kancsóval, s hát nem fáj. Kínálgatom borral, s mikor menne el, nyúlok a pénztárcámba, s hát abban már csak aprópénz maradt. Szégyenszemre át kellett lépjek a szomszédba, kölcsönért.

Úgyhogy én egy cseppet sem csodálkozom, hallod-e, ha valaki inkább a kötelet választja, mint ezt az, ej, hogy köpnék!, szupermodern világot. Amelyikben mindenért, de mindenért fizetni kell...”

JAPÁN LÁNY MONOLÓGJA

Az életemet úgy szerettem volna elképzelni, mint egy vidéki lakodalmat, vagyis hogy tartós, huzamos, megfeszített munka árán szervezzük az ünnepséget, és mi, az ifjú pár leszünk azok, akik a vendégeket megajándékozzák. Keményen megdolgozunk mindenért, például már egyetemi éveink alatt pénzt keresünk, én elmegyek kiszolgálni egy bárba, ő pedig ugyanannál a cégnél teszi hasznossá magát, bár a piktúrára tette fel sorsát, festő lesz, ő a szívem csücske, vele képzelem el öregségemet is, nemcsak ifjúkorunk tomboló boldogságát. Ülünk egy teraszon, és nézzük a tenger hullámain. És amikor rettegni fog a hullámoktól és az egyedüllétől, megfogom a kezét, és azt mondom neki: kedvesem, menjünk haza. És hazajövünk ide, Erdélybe, Székelykeresztúrra. Ez egy kisváros Segesvár mellett, és van egy hegye, amelyet úgy hívnak, Jézuskiáltó. Ott fenn megilletődik az idő, elfelejt továbbhaladni.

Az életemet el tudnám képzelni úgy is, hogy szorosan hozzátapadok ahhoz, akit nagyon szeretek, és beszívom teste illatát vagy akár a szagát is, és nem engedem, hogy eltávolodjék tőlem, testi szerelmem átjárná a lélek tüze, amelytől a kedves férfi hűségessé válik, hozzám szegődik, mint testőr a királyasszonyhoz. Laknánk egy lankás oldalon, pásztor furulyálna juhainak, amelyek békésen legelésznek, mert amíg a furulya szól, távol marad az ordas. Laknánk kunyhóban akár, és őrizném a tüzet, a háztűzhelyet, sütnék tepertős pogácsát neki.

Nemzene fiakat és lányokat nekem. Bronz teste szobor patinát kapna a zord esztendőktől. Tizenkét fiat és tizenkét lányt szülnék neki, és benépesítenénk a pusztuló tájat.

Gyermekei és unokái birizgálnák a szakállát, tépdésnék erős bajszát, és nem tudnánk már, ő sem, magam sem, melyik a saját gyermekünk, és melyik az unoka.

Korondi hólyagos fazék hűvöséből ennénk az aludttejet nyáron, zsenge hagymaszárral, frissen sült cipóval, kicsit avas, zsírtját eresztő vékony szalonnával.

Párosodnék az urammal százévesen is.

Laknék vele erdön, hegyen, völgyön, vízen, a levegőben is. Lennék örök modellje, vágyai villámhárítója.

Megtanulnám népe imáit, és vele imádkoznék.

Felmennék vele a Jézuskiáltó hegyre, és várnám az ige beteljesedését. És ha a Teremtő úgy döntött, hogy megint elhalasztja az idvességet, nem csüggednék.

Ezt az embert szeretem.

Nem tudok róla szinte semmit, csak képei, ezek a monumentalitással kacérkodó portrék (híres emberek arcképei) üzenik, hogy volt köze a halhatatlansághoz.

Míg az arcok, szemek földrajzát fürkészve próbálta becserkészni a lelkek titkait, maga is tanúvá vált, tragédiák és komédiák közönségévé, akinek megnyílik egy ajtó, de nem tudja, mi áll mögötte, élet-é, vagy halál.

Ha sikerül, eggyé válok a szellemével, és hosszú utazást teszünk az életében. Olyan ez, mint valami film, egyszer csak betoppansz a tájba, és már takarod is az illatos szénát. Gereblyézel. Kergeted a bárányszerűt. Ábrándozol az ürről.

Szép szemét a lelkembe fúrja, és magam is képpé válok. Felköltözöm egyik vásznára, és ott észrevétlenül megvárom a keresztények feltámadását.

Madonnát ábrázol-é a kép, amelyre felkérezek: azt hiszem, nem. Benedek Keresztényné Szabó Katica tekintetes asszony szemén nézlek benneteket, és amikor megszólalnak ama trombiták, drágagyönggyé válik a gyantacsepp a szemem sarkában. Ha jól odafigyelsz, Szabó Katica megrovó tekintetében már ott pipacslik az örök boldogság. A vásznon idegesen vibrál az időtlenség.

Ha jól nézel és látsz, levetkőzöm neked. Gyönyörködj bennem. Bimbózó üdvöm egyetlen gondolatoddal elnyerheted.

BEDER

A 2000. év márciusának első hete. A November 7 (népiesen Hét-november) negyedben, az építőipari tröszt kantina előtt várakoztam. Átellenben árulják a buszjegyet, átsétáltam hát a zebrán. De az árus már hazament, egyetlen utas topogott türelmetlenül. Fel-alá sétált, aztán már rohanguált. Lapp mintás pulóver volt rajta és „protévés” sapka a fején. Láthatóan várt valakit, aki azonban, hm. Egy másik ingó járású alak pedig mintha azt mormolta volna, hogy ilyenkor már nincs több járat. Csak azután értettem meg, ahogy hadonászva ellődörgött. Mit tegyek, visszaballagtam. De persze ettől még nem jött busz. Taxi sem.

A tévésapkás szórófestékekkel munkált valamit a falra, majd zsebre vágta felszerelését, és eltűnt a tömbházak között. Nemsokára kifordult egy kocsiz az útra.

Nem akart telni az idő. Füttyörésztem kínomban. Aztán Marosszentgyörgy irányából érkezett egy másik kocsiz, átvágott a túloldalra, sziszeggett a fékje. Szőke szépség fehér lába nyúlt ki, bundájára simuló haja a tomporát érte. Idegesen mérte fel a terepet, fintorogva vette tudomásul: nem várják. Nagyon kevés ideig várakozott, a környezet láthatóan nem érdekelte. Dacosan fölszegve fejét, sarkon fordult, bevágta magát a volán mögé, és akkorát pördített, mint Schumacher.

Ismét átkeltem a zebrán. A dolog egyből világossá vált. A srác nem azt festette a falra, hogy „Jos comunistii!”, le a kommunizákkal, ez már le van darálva; a Sepultura (mi az?) sem érdekelte; mindössze egy telefonszámot sprézett oda, meg alája ennyit: Cristi.

Elméláztam. Ez a Cristi egyaránt lehet lánynév vagy fiúnév. Nemrég, februárban, sorozáskor énekeltek a Tudor negyedünkben a legények, ott a lányról szólt : „Jumătate inima / bate pentru țara, / Jumătate inima / bate pentru – s itt hatszoros hangerővel rontották el a rímet – Cristi!” (Egyértelműen a regruta szívének szebbik fele dobogott Krisztinkáért. A hazának, naturalmente, jó lesz a másik fele is.)

Unalmamban memorizálni kezdtem Krisztián telefonszámát, ezt tettem akkor is, amikor már a Kálvária körül jártam, a gyaloglás hasz-

nomra vált, ez a karcolattéma is akkor kezdett motoszkálni a perifériámon; otthon aztán gondoltam merészet és nagyot, és: tárcsáztam.

„Ön a Beder Tibor telefonját hívta. Kérem, hagyjon üzenetet. Köszönöm!”

Bederről ennyit: egymagában, gyalogosan ment Törökországba, hogy megismerje az ottani magyarok leszármazottait. El is jutott Macarköybe – Madzsarköjbe –, közel tíz éve. Könyvet írt az útról. Arról volt szó, hogy én mutatom be a kötetet Marosvásárhelyen. Mert ugye most valahol Magyarországon leledzik, de eljuttat egy példányt.

Nem ismertem a Beder számát, azt se mondhattam: van Isten. (Nem szeretem a redundáns információkat.) Másnap reggel körbebuszoztam a várost a 20-as vonalán; jutott időm azonosítani az estvéli gavallér számát. Na ja, az övé 092-vel kezdődik. Én meg a 094-527610-est tárcsáztam.

Visszaértem a kettes poli elé, onnan besétáltam a Magvető utcán, s a Pokloson átkelve értem a szerkesztőségbe. A Hangya székháza volt hajdan, még 1942-ben épült. Azért is tisztelem, mert négy évvel és két emelettel nagyobb nálam.

Az asztalon várt Beder könyve: Gyalogosan Törökországban.

MÁTYÁS KIRÁLY PARIPÁJA

Csaknem minden társaságban akad mindentudó, mindent megmondó okostojás, akitől aztán mindenki elhúzódik, sőt menekül. A Tanár úr – szívességből – számos anyaországi csoportot kalauzolt végig a Maros, Nyárád, Küküllők, az Olt völgyén – ilyen társasággal azonban aligha találkozott. Testvérvárosi tanintézmény diákjai, már nem kamaszok, még nem felnőttek – egy-két tanárral. Odahaza alaposan „felkészültek”, búzavirágkéek „édeserdélyittvagyunk” heurékával jöttek-láttak-báméskodtak, mindenekelőtt pedig fényképeződtek cefetül. Kérdeztek mindenfélét, de semmire sem figyeltek igazán. „Szóvivőjük” – a rendkívül értelmes tekintetű, rokonszenves arcocskájú hölgy, maga is tanár – mindenáron bizonyítani akarta, hogy ők itt „nem idegenek”, nem kívülállók: „Tanár úr, kérem, mi készültünk Transzszilvániából!”

Az őszülő pedagógus – Marosvásárhely emblematikus személyisége – türelemmel magyarázott, rutinosan kalauzolta a fiatalokat. Bár nagyon zavarta, hogy már első mondatainál félbeszakították. – Marosvásárhely... – kezdte, de az okostojás közbevágott: – Novum Forum Sicularum, 1366: Zekuluvásárhel! – és diákjai harsogva nevettek. Muris, nem? „Zekuluvásárhel”.

Bodor Péter kútja helyén az ortodox székesegyház áll, mutatta a Tanár úr. – Bodor Péter (1788–1849), zenélő kút; Margitsziget – vágta ki az okostojás. Bernády György szobránál: – A városépítő polgármester. Szobrát 1994-ben avatták, alkotója Bocskay Vince szovátai szobrászművész. (Az ipszilont is tudta Vince mesterből.)

– A kollégánő két lábon járó bédekker – jegyezte meg a Tanár úr. De az nem sértődött meg, sőt. Most kezdett belejönni. – Körösi Csoma Sándor (1784–1842), a magyar őshaza kutatója. Dabóczi Mihály szobrászművész alkotása. A második világháború után a megrongált szobrot Kulcsár Béla szobrászművész restaurálta, 1962-ben leplezték le újra.

Diákjai minden szavát kitörő tetszéssel fogadták. Kabaré, nem egyéb. Mindenütt csoportkép, a Városháza előtt, a Kultúrpalota előcsarno-

kában, a Teleki Téka udvarán, a Pszeudoszféránál is; csak azután jöhetett a дума, hogy mi is az, ami előtt.

A Tanár úrnak kezdett fogyni a türelme. Éppen a Bolyaiak szobránál fényképeződtek, már nem is mondott semmit, kérdően nézett a hölgyikére, s az persze ismét beindult:

– Bolyai Farkas (1772–1856), marosvásárhelyi kollégiumi professzor (1804–1851 között); János, a fia, matematikai zseni... – És így tovább. – Bolyai-Gauss. Nem-euklideszi geometria. „A semmiből egy új, más világot teremtettem.” A szobor alkotói Izsák Márton és Csorvássy István. Ünnepi leleplezése 1957-ben történt, a Református Kollégium 400 éves évfordulóján, ekkor vette fel Bolyai Farkas nevét az iskola.

– És a mi kedves vezetőnk még szinte semmit sem mondott önmagáról! – hallotta váratlanul a Tanár úr. Egy kicsit meg is állt benne az ütő.

– Kérem, ha óhajtják, magamról is beszélek, előbb azonban kössünk egy egyezséget. Kedves kolleganő, felteszek önnek egy kérdést. Ha helyes választ ad rá, akkor attól a perctől kezdve magam is turistává válok, nem szólok egy szót sem. De ha nem jó a válasz, akkor az én játékszabályaim szerint zajlik a továbbiakban a kirándulás, egész addig, amíg késő este el nem búcsúzunk egymástól. Áll az alku?

Okostojáska lelkesen rábólintott, a csoport tapsolt. A Tanár úr felidézte a régi diákkori trükköt. Elsőéveseket szoktak megtréfálni vele az öregebb diákok.

– Bizonyosan hallottak Kolozsvárról – szólt halkán.

– Ja – kapta el a szót Okostojáska. – Kincses Kolozsvár, Erdély fővárosa, Mátyás királyunk szülőhelye... Oda az igazság.

Fergeteges nevetés.

– Hallottak a híres Mátyás-szoborról is...

– Mathias Rex, Fadrusz János alkotása, 1902! – vágta ki a tanárnő.

– Akkor legyen szíves, és mondja meg a kolléganő, vagy bárki önök közül, hogy a ló: az mén-e vagy paripa; és azt is, hogy melyik lábát emeli a magasba?

A Bolyaiak szobra körül csak a kocsik surrogása hallatszott, oly mérvű lett a meditáció. Nagy későre bevallották: halvány gőzük a nemes állat neméről –, és a lábáról sem rendelkeznek behatóbb információkkal.

(A választ nem is tudták meg, csak hazafelé menet; elképedve tapasztalták: Mátyás király lovának mind a négy lába a földön, vagyis a talapzaton áll. Hogy mén-e vagy paripa, az már senkit sem érdekelt igazán...)

– Nos, akkor mostantól csak az beszél, akinek – jelentkezésre! – én adom meg a szót – mondta szigorúan a Tanár úr. Ellenvetés nem volt. Illetve egy idő után mégis.

– Azt tetszett ígéreni – emelte fel két ujját egy szemüveges lány –, hogy tetszik beszélni magáról is.

A Tanár úr haragja enyhülni látszott.

– Hát jó. Mint már a bemutatkozáskor említettem, magyartanár vagyok, a nevem...

– Ernő tanár úr – nyelvelt bele ismét Okostojás Tancika. – Gyerekek!
– fordult a diákok felé; és mintha a semmiből egy új, más embert teremtett volna, ujjongva kiáltotta:

– Itt áll előttünk: Bolyai Farkas Ernő!

A VARÁZSLÓ ARCA

Olyan volt ez a gyerek, amikor megismertem, mint kiskorom talált cicája, ártatlan, gyáva és csipás. Nagyanyám mécsvedett macskának nevezte, az irodalmi nyelv ezt a szót nem ismeri. A kisfiú korai szerelemből született. A fiatal tanár világmegváltó szent szándékkal istenhátamögötti faluba kerül, és nem a legmódosabb gazda lányát csinálja fel, hanem a legüdébb nefelejcsét, aki bánatában – mert nem jutott be az egyetemre – falura jött tanítani, hogy eltanulja a gazdáktól a lótenyésztés fortélyait. Persze egybekelnek, a gyerek hét hónapra születik meg, addigra az apa már jócskán elzüllött, sosem fog tanulni Németországban, kocsmafilozófussá bávul. A fiút egyedül neveli a harcias anyuka, a faluban nagy a respektusa, hiszen olyan balhorgot azóta sem láttak a Bekecs alatt. Ez akkor volt, mikor a férfi eljött a gyerekéért.

Ha nála van, nem kell gyerektartást fizetnie.

Hát ha el akarod vinni, küzdj meg érte.

És puff.

A kisfiú persze rendkívül érzékeny. Roppant fogékony, de anyja legnagyobb bánatára betegesen irtózik a lovaktól. Utál mindent, ami hipo.

Észversenyeket nyer, hordozzák külföldi megmérettetésre, honismereti vetélkedőkről hozza az okleveleket, pompás kis kölyök, tudok vele normálisan dumálni.

Nem kell leguggolni az eszéhez. Sőt, néha ágaskodnom kell.

Valahányszor találkozunk, cinkosan hunyorít, szerintem azt jelzi, hogy hadd csak, világ, mi ketten tudjuk ám, hány az óra, mi a helyzet.

Nem tudok maradéktalanul gyönyörködni a kicsikben. Annyit emlegetik a pedofilokat, oly sok a mocsok a csatornákon, az ember maholnap szégyell ránézni az unokájára.

Sokat nélkülöztek, aztán anyuka élettársra talált, a pali motorbuzi, tele volt a drága garzon mindenféle alkatrészszel, kerekekkel, kipufogókkal. És igen, egész nap ment a tévé, rájöttek ugyanis, hogy a gyerek akkor van csöndben. Nem is volt soha semmi gondjuk vele, persze újabb és újabb albérletek, lakások következtek, tenyésztettek galambo-

kat, egy ideig ismét falun éltek, házinyúlból próbáltak pénzmagra kapni. Ugyanott lótetűt is tenyésztettek a trágyadombon.

Trabantra vergődtek, igaz, csak 1993-ban. Közben emberek haltak, temetődtek. Anyuka örökölt, apuka örökölt. Házat, hazát. Anyukának megvalósult az álma: BMW. Apuka decensen öltözködik, már nem tud inni. Gondolatai letisztultak, várható, hogy egy szép napon érte jön a varázsló.

Vasárnaponként azonban ő megy a gyerekért. Mikor a magyar gyermekek kisebb hányada ifimisére, istentiszteletre megy, nagyobbik hányada tévézik, ők ketten bizonyára peripatetikus sétákat tesznek a Maros partján vagy a Várban, Bodor Péter közelében, és Gadamerről beszélgetnek csendesen.

Feledik az elevált elvtársi panelt, amibe ím, harminc év falusi tanítóskodást követően beköltözhetnek. (Az új urak kifelé húzódnak, a Vácmány irányába.)

Ugyanazon a buszon utazunk, ők ketten egyformán balogok: nem erre kellett volna, állapítják meg rezignáltan. Nézem őket, a kisfiú megismer, apja háttal áll, fogódzik a támlába. Összekacsintunk, kevés az utas, küldött rövidprózát, intem neki: jó.

Gyere fel hétfőn, megbeszéljük, mozognak ajkaim. Érti, bólint.

Az apa leül, egy kicsit úgy néznek ki, mint két mai Bolyai. De aztán valami egyéb sem stimmel.

Leszállnak a Domusnál, más járatra várnak. Az apa hanyagul elegáns, nem akármilyen a turkálója.

Nyugatos albinó. Eljön érte is a varázsló.

De lehet, hogy egyszer majd születik egy ember, merengek Kapuscinskival; akinek olyan lesz a látása és az akaratereje, hogy ha erősen belebámul az éjszaka sötétjébe, meglátja, amint a sötétség sűrűsödni, dermedni kezd, majd fekete kristályokká tömörül, amelyekből egyre határozottabban áll össze a varázsló néma és komor arca.

Talán ő.

Kérem hétfőn a srácot: – Na, hol voltatok, merre jártatok vasárnap?

Vállat von, későre felel.

– Az oroszpiacon – mondja.

– De erről most semmit – húzza ki magát. – Úgyis megírom.

ISTVÁN, A POÉT

Keresztapám, Kicsi Feri, valahányszor hazamenve felkerestem s beszélgettünk egy kicsit, a negyedik-ötödik pohárnál elsírta magát. Azt hittem, a bortól.

Most megtapasztaltam: nem csak attól. Hanem az élettől is.

Nem világos, hogy miért gondolok oly gyakran az elmúlásra. Több előzménye lehet, nehéz megítélnem. Sokan voltak számomra kedvesek és szeretetteljesek, és ma már nem élnek. És én úgy vagyok velük, mint bizonyára mások is: hogy mégis nagyon élnek, azok is, akikhez nem fűzött rokonszenv vagy barátság, de valamiféle ügy vagy ürügy vagy bántalom okán kénytelenek voltunk szóba állni, néha vitázni is. A megoldás nem mindig szép, sem jó.

Minden tiltakozás ellenére visszajárnak az álmaimban, ott kísértének legszebb álmatlanságaimban. Nem tudok önfeledten, boldogan aludni.

A szomszéd azt mondja: remuskálásom van.

Az okosak, hogy aki sok halottat szeret, boldogan érvényesül.

A francba, semmi sem tisztázódik normálisan.

Én még élek.

*

Ha meghalok, nem fogja tudni senki, sorsomnak mennyi rejtett titka volt, írta Áprily Lajos.

Váratlanul s hirtelen támad kedvem imádkozni. Éjszaka óránként alszom vissza, kétóránként fohászkodom. Gyermekkoromban nem szerettem, mert muszáj dolognak tűnt, ifjúkoromban imponált, hogy nem hiszünk semmiben (a kommunizmusban sem, bár az elején úgy éreztem, hogy milyen ragyogó, közben épp elvették a földjeinket, pincébe döngölték a föld embereit, mindet begyötörve a kollektív garázdaságba); később papnak készülve az volt a gondom, hogy az ima csak akkor üdvös, ha személyre szóló, és az a közösségi személyre igazítás, amit a templomokban gyakorolunk, kissé hamis.

Nem lettem pap; sajnos, szégyenemre: hálisten. Ha pap volnék, minden temetésen zokogva búcsúztatnám az elhunytat. Lehetett némi jelzése a sorsnak, hogy 1968-ban a poloskás bukaresti kaszárnyában elveszett az érettségi oklevelem, így nem kapcsolhatott be politruk őrnagyunk továbbszolgáló tisztnek s majdan hivatásos katonának; de nem jelentkezhettem a teológiára sem, mert csak éves késéssel jutottam hozzá az okirat hitelesített másolatához.

Addigra elpárállott a hadviselési gőz, leszerelve rám talált a hepatitisz, gyógyulásom után pedig ölelő szép őzike szemmel nézett rám egy frissen végzett tanítónő, és aztán nemsokára feleségül jött hozzám.

Isten rendelkezett így, nem tudom, mert még sokszor mentett meg, bár egyszer se jelezte, hogy Ő a tettes.

Nincs az életünkben romantika, több a szegénység és a sanyarúság.

Feleségem máig a világ egyik legszorgosabb imádkozója. Ha elfelejttem, a maga malasztos részéből mindig bőven juttat énnekem is.

Az emlékeimből kitépett félszekus vagy egésznormás hölgynek, akivel temetéses korszakomban találkozom, szipogva felelek. Félek tőle. Volt előtte egy másik, bőrkabátos, Moldovan vagy Muntean, mindegy, ezeknek csak a sírkövükön jelenik meg a valódi, vagy tán az is hamis. Ezt a Moldovant vagy Munteant láttam még néha, aztán már csak egyszer, a szövetségi kiskorcsmában, megnyúlt, érdekes, ők nem tömegükben gazdagodnak, hanem nyúlánkságosan, szürke lett és kiábrándult, kibabrált vele az új rend, az öreg beszervezőket nem becsülik, új módszerek, lehallgatás, szuper készülékek satöbbi, az én diákkori zaklatóm persze nem ismert meg, miért van az, hogy a madár rettegi föl mindig a héját, kérdeztem húsz éve az odajáró többi ex-szekust, akik lassan már engem is a magukénak gondoltak, hogy mi lett a Moldovánal vagy Munteánnal, meghalt, mondták egyszerűen, meghalt, Dumnezeu să-l odihnească, Isten nyugosztalja.

Így múlik el az öreg szeku dicsősége.

Szipogva, mert pofontól rettegve taknyolok, ha faggatnak: mesélem, hogy az illető milyen kiváló férfiú volt. Szegény vagyok, nagyon csóró, messze még a katonaság és a nőülés, éppen kirúgtak a pedárol, garasom sincs, szégyellek hazamenni. Otthon is szegény és beteg majdnem mindenki.

Temetőből hazajövet, kvázi szemben a rendőrséggel korcsoma, oda invitál a lédi. Ha én megélhetési sáska vagyok a holtaknál, ő missziós: fizet, valszeg be akar szervezni.

Ilyen távból nem is tudom, mennyire duci, mennyire randa. Mondja, rémlik tán, testileg nem szokja. De mint előleg, kellőleg, jó kurvát kerít, ha szépen viselkedek.

Mi jön még át az időn? Csak annyi, hogy srégvizavi a pékség, és bémedvéz két boszumflát alak, ezt jobb, ha meg sem magyarázom.

Az egyik kicsi Janó, kiabálás, máig korcsumázik. Tőle még a mucutások is félnek. (Nem tudom, ki s mi a mucutás, ő szokta eztet mondóválni.)

István. Olyan illat árad a kiskocsmában, hogy most már sejtem, miért szipogok mindig a sírnál.

Ha megdobban a szíved még egyszer utoljára, a lánykenyértől való.

A hölgy leragad a kérdésnél, hogy ki is volt az az illető. Akit az imént parentált el a reszketeg hangú öreg lelkész.

Poét, mondom neki. Un máré poét.

Ady.

Elhiszi. Büszke vagyok, hogy nem hazudtam.

István felhajtja a vodkáját, a hónom alá nyúl.

Szó szerint. Mert majdnem kétméteres, nálamnál pedig csak a kurcsumázó kicsi Janó az idétlenebb.

Barátom volt, poét, poét. Éppen az ő temetéséről hiányoztam.

Igazolatlanul.

2008-ban ment el. Ezzel a versével siratom:

V. Szász István:

Epilógus

*Egy banális estén a költő
találkozott a lélekhalással
s az homlokon csókolta őt
s mire
csöngetett ajtaján a hajnal
már elíziumi tájakon dalolt*

Szia, testvér!

Később majd elmesélem azt is, amikor elvitték a taligakeréknyi kenyeredet az újság, pontosabban a mi picuri irodánk, a hetvenhatos szoba elől.

Ezekkel maradunk meg, pedig a verseink sem kutyák.

Kenyeret lopni érdekesebb, mint verset írni.

LIFTBÉLI (ÁL)HALÁL

Jövök le a lifftel, s mintha fel.

Inkább le, mégis. Mióta kicserélték a régi öreg szerkezet sínes (garázs)ajtáját, és immár két könnyű levelibéka nyitja/csukja a sorsunkat, biztonságom erősödik. Persze nem túlzottan. Lefelé semmi gondom. Eszembe nem jut a kaszás bandita. Bevásárolok, jövök vissza kábé félóra múltán, még délelőtt, nyitom a postaládikót, semmi. Hívom a felvonót az égre menendőn, hát mindjárt ott terem. Hasznos időben érkezik egy könnyű járású, sima, kosárlabdázó termetű fiatalember, na jó, csak számomra fiatal, amúgy negyven és ötven között, még eléri, helyet biztosítok neki a csupán négy személyre „kalibrált” szekrényben, kérdőn figyel, megszólal magyarul: „Az ötödikre?”

Nem utálok, ha a 45 lakásos lépcsőház lakói nem ösmernek. Akikkel negyedszázada még ismertük egymást, azok szerényen eltávoztak a boldogabb (Jeddi úti) vadászmezőkre. Egy-két özvegy tart számon bennünket, közben alábbhagyott a mindennapi kopácsolás, fúrás-faragás, elültek a zajok és szenvedélyek, lecsillapodtak az indulatok, megritkultak a veszekedések, rendőrt már alig kell hívni, satöbbi. Elöregedett a „blokk”. Az újak senkivel sem közösködnek. A fiatalember már-már nyomná a gombot nekem, az ötödikre, még eléri a szavam: a hetedikre, kérném.

De már mégis inkább magam nyomom meg. És azt sóhajtozom, inkább kifejteném: ha eszembe jutna a kulcsszó, hogy számomra immár... Nem jut eszembe az a bizonyos szó, és fölgerjed bennem a harag egy bizonyos Alzheimer úrra, akinek a barátja, bár még nem rezeg a nyakamon a fejem, Parkinson doki, egy ideje oly sok örömsétára biztat a Poklos-parti sétányon.

Az a helyzet, magyarázom a selymes léptű kosárlabdázónak a kilencedikről, akit mégis inkább nőgyógyászként könyvelnék el, hogy valahányszor liftbe lépek, a szív... és most jönne a kulcsfogalom, de nem jut eszembe, a szív, a szív, és végül kivágom magam: a szív kisebb rohama kísért, afféle preinfarktikus hadiállapot; és az én liftbéli társam

szelíden mosolyogva óvintézkedést helyez kilátásba, hogy mármint ekként alapvetően nem kellene sem liftbe, sem más járműbe ülnöm.

Fel is jutunk, kiszállok, kedves udvariassággal búcsúzunk, én talán még látom őt, a híradóban. De ő, ha jön egy tréfás kipurc, már soha engem, ám a lift és az élet megy tovább. Kirakom a kiflit, a szőlőt, és azt is, amiről nem szívesen beszélek. A szomszédasszony kikukkant: most jössz, vagy most mi? Nem, mondom, most úgy jöttem, hogy már megyek is.

És valóban, a lift visszasuhan (kissé zakatol, de már nem annyira, mint a másik, mint egy békebeli lóhere-morzsaló kiscséplő); besuttyanok, a leveles ajtókat be, fél ujjal tartva, nehogy meggondolják magukat és itt ragasszanak, a szerkentyű méltósággal indul, mintha gyorsulna is, de talán mégsem, s már ott a fölszint, a szabadság és a boldogság, és eszembe villan a fölfele hiába keresett kifejezés, a szó, a fogalom, a baj, amiért szenvedek: hogy ez a lift nekem valóságos rizikófaktor!...

Nyílik az ajtó, illetve nyitom. Erre még van erőm.

A többire nem kellene emlékezmem.

JÖN A BUSZ

Amint kibarmolom magam a tömbházból, sajog a bal vénám. A halál jelzése, mondta valaki, akinek már harminc éve ez a kedves baj büszkíti az életét, de még mindig másnak rendeli a koszorúkat az übercsendes parcellákba.

Eljövök, nincs időm senki másra. Tudom, hogy minden busz jó nekem, két megállóra van a lelkem kalibrálva, várnak a kis gipsz-oroszlánok, és mire érkeznek, már ott cigarettázza a hetvenhetediket Frici úr, aki megint és mindig Joyce-ot olvas és kommentál.

El vagyunk látva zsenikkel.

A Favorit megállóban ül egy nem is idős hölgy a likacsos, ámbár fémes illúziót keltő padon, amely nyáron forró, télen fagyos. Még mielőtt megszalasztanám magam az éppen méltósággal befutó randa busz középső ajtajához, elkiáltja magát:

„Hatos, hatos, hatos!”

Hát nekem persze ez is puftá ráftá. Felszállok, megyünk.

Elfelejttem megköszönni.

Másnap ismét ott a nem is idős hölgy, ritka búzavirág szemét ismét rám villantja, és azt kiáltja: „Húszas, húszas, húszas!”

Nekem a húszas is jó, mint mondtam. De most megköszönöm. Nem szól semmit, mert már befutott a negyvennégyes, és persze talált valakit, akinek fontos lehet az infó, annak kiabálja, hogy negyvennégyes, negyvennégyes.

„Negyvennégyes!”

És most sem visz rá a kíváncsiság, hogy alaposabban megnézzem magamnak. Vagyis a világnak.

Másnap hiába lesem, várom, nincs sehol.

Vagy mégis? De ez duvadt és közönséges, és nem is az első szaladó utashoz beszél, hanem vélhetően az unokájához. Gyere már, sziszegi.

„Huszonhatos!”

A Favoritban mondhatod, amit akarsz.

Leülök magam is egy afféle likacsos nejlonpadra, az első fickóra rá-
üvöltöm:

„Tizenhetes, a Kombinát!”

Sok itt a hülye, mondja rezignáltan, és felszáll.

Örülök, hogy nem kell vitatkoznom senkivel.

SZÁZ VÉN VAGÁNY

Nem dobtam el szinte semmit. Ifjú kérdezősködők. Mind azt lesi, hogy mit nem olvastam. Én bizony sok mindent olvastam, de ha egy okosabb ember szemszögéből nézzük a teljesítményemet, akkor sok mindent nem olvastam.

Nem azért, mert minek, hanem azért, mert honnan. Legnagyobb tolvajlásom is egy könyvről szól, mára már nem is szégyellem.

De például Elekes Fricihez képest semmit sem olvastam.

Ha most emiatt frusztrált volnék, megenné a fene a világirodalmat.

De nem vagyok fru... Szóval nem bánt a dolog, mert már ötödikes koromban kívülről vésődött belém Petőfi Sándor János vitéze, hatodikos koromban Arany János Toldija. Sok-sok évvel később nem kis elégtétellel vettem tudomásul Márai Sándor naplójából, hogy naponta olvas Arany Jánost. És Vörösmarty Mihályt. Kettejüket tekintette a magyar költészet csúcsainak.

Régebben a műveltség egyfajta fokmérője volt az olvasottság. Szokás volt fitogtatni az irodalmi jártasságot. Persze gyakran lőtt vissza a céltábla, de az effélékről szóló kis történetek mára értékelhetetlenekké váltak. Mindenfajta irodalmi utalás az értetlenség kockázatával jár. Ott tartunk, hogy vágyakozással gondolok vissza azokra az időkre, amikor illett dicsekedni valamelyik frissen olvasott irodalmi művel. Könnyen vált mégis neveltségessé egyik barátunk (haverünk), aki Gabriel García Márquez híres művének címét rosszul csípve föl, a tovább-dicsekvésben így adta a művelt sznobok tudtára: Száz vén vagány.

A sznobok mindent pontosan idéznek. És úgy értik s magyarázzák félre a drágagyöngyöt, hogy inkább lennél disznó, mintsem író. Hanem-hogy well, olvasó!

Szóval drágaságos, amikor senki sem olvas semmit, de mindenről van echte tudása.

A hülye is számíthatott némi kis hírnévre. Akit akkoriban kinéztek maguk közül a sznobok, az majdnem büszkén húzta be a farkát, hiszen íme, tanult valamit.

Nekem volt egy Ágicám, jaj, dehogy volt nekem, nem volt meg soha. Mindegy, Ágica olyan szépen sercintette az ‘s’ hangot, mintha dörzspapírral smirglizték volna a beszélőszerveit.

Ha kimondtuk a nevét, az Ágnes minden más hangja fölé emelkedett ez az ‘s’, és úgy uralta a társalgást, mint később ő maga a férjét: volt nap, amikor Smuel kartárs (így becézem) hetven, sőt kilencven strigulát rótt füzetébe, a kedves hang múlandósága ellen.

De hát minden örökélet eltelik egyszer.

Ágica, Ágnesünk szuperszorgos jegyzetelőként diákságunk szivárványos éveiben rendszerint az érdeklődés középpontjában állt. Három csoportra osztott évfolyamunk minden tagja kötelezően „olvasott” az intézet könyvtárában. Fene tudja, mindig mindenki ugyanazokat a könyveket kérte ki. Aki korán lépett, idejében jutott hozzá. Jegyzetelt, cédulázott, borítékba tette. A többi kölcsönvette, lemásolta, borítékolta. Ebből nemsokára kedves kis üzlet lett.

De akkor nem volt fénymásolás, az egyetemi előadásokat könyomatban sokszorosították.

Ágneset illet hevesen „szeretni”, harsány s-ekkel!

Nem sikerült meghódítanom, nem is törekedtem rá, mégis kedveltük egymást. Kölcsönadta céduláit, én pedig suttyomban átjátszotam csoportunk szorgimarijának, aki odahaza beindította számos kishúgát, és nemsokára már ötünknek keletkezett borítékolt olvasmányjegyzete a világirodalom legjobb alkotásaiból, a tanár úr listája alapján. A munka persze folyt tovább. Szerény, de pénzes buli volt azokban a szűkös években.

Tízest kaptam a vizsgán, de nem a cédulákból. Hanem mert szombat éjszaka le nem hunytam a szemem, lapozgattam a már korábban sikerrel vizsgázott csajok kölcsönkért jegyzeteit. (Én is jegyzeteltem, ha éppen ott voltam az előadáson, de ébredés után igen nehezen olvasok olyan szövegeket, amelyeket szundikálva vet papírra valaki...)

Vasárnap reggel nyolc óra húsz perckor negyedórás szerepléssel beszéltem csillagos tízest Oláh Tibor tanár úr fülébe. Az Ágnes céduláit nem kellett elővennem. Ott voltak pedig duzzadt zsebeimben.

Most, hogy szeretettel dobom kukába a tőle kapott és el sem avult világirodalmi zakuszkát, szeretettel simogatom végig utoljára a sajtó

kis feljegyzéseimet, amelyek későbbi koromban, Korondon születtek, ínséges időben. Eldobandó kockás füzet negyedére vágott darabjaiból álltak össze, miután tüvel-cérnával könyvvé csúfolva így-úgy bevarrtam.

Ojjé, 1989. február 3-án, pénteken a feleségem 1856 lejт kapott fizetésül. Törlesztendő részlete: 800 lej/hó. Az én fizetésem? 2518 lej. Lehúzás 254. (Már nem tudom, mire.)

Kifizetnivaló: 830 cipőre; 240 Igaz Szó; Tej 340 Palkó J., Tej 90 Máthé M.; 700 bentlakás (Attila); 256 olaj, cukor (ma osztották); 300 pityókára 7-én.

Nem is éltünk rosszul. A feleségem ma is felír mindent.

Másfajta beírás: „Át a határon. 6490 menekült 1986-ban, ebből 1652-öt visszaküldtek, 25 százalék.

Más: Isaac Asimov akkor negyven éve New Yorkban élt. 1950 és 1998 között 405 könyve jelent meg. 14 tudományos cím birtokosa. Őrajta csak bizonyos John Chrisy tett túl, ötszáz krimivel. (Guinness).

Szerelmi négyszög. Férj – Feleség – Szerető

Alatta fölnyúló összefoglaló jel, és a magyarázat: Te, aki tudsz róla.

Kiráz a hideg.

Ez a nap hordaléka. Ceruzával írtam, ma is kedvelem a ceruzát. Akkor azonban egyéb is „vezérelt”: ha szorul a hurok, a kis negyedréт firkálmányt gyorsan le lehet húzni a budin, és a ceruzával írott szöveg is rögtön szétfoszlik.

Tudja a jobb orrlikad, hogy mit szív a bal?

Istenem.

Talán nem hiába vettem most föl a neved.

Közben száz meg száz lepedő szivárványában a szép Remedios élvetegen emelkedik föl, és viszi a hóna alatt Gabriel García Márquezt is, a sárga pillangók mennyországába.

AZ OLVASÓLÁMPA HALÁLA

Ez egy olvashatatlan olvasmány.

Az olvasólámpa olvasópróbára sietett az olvasóterembe. Otthon felelte olvasójegyt, nem engedték be. Várta az olvasókörben egy olvasó és egy olvasókönyv, a félbemaradt olvasnivaló, olvasójel minden tizedik oldalon. Az olvasólámpa olvasásmódja igen érdekes, szájról szájra olvas. Várta őt az olvasómozgalom lelke, az olvasószerkesztő. Névsorolvasásból doktorált, délutánonként olvasószolgálatot vállalt, hát gyakran emlegeti az olvasóközönség. Nyaranta olvasótábort szervez. Villanyoltás után az olvasólámpa gondolatolvasással üti agyon az éjszakát. Sok éj múlt ki ekképpen. Jó olvasólámpa mindig olvas.

– Vajon kivel olvastat az olvasószerkesztő? – aggódott. Bánatában reklámokat kezdett olvasni. Annyira belemerült, mindjárt elüti egy kocsit. A sofőr fékez, ráripakodik:

– Itt kelsz át, idióta? Nem tudsz olvasni, analfabéta?!

Az olvasólámpa mélyen megütközött ezen, ugyanis éppen azt olvasta egy hosszú reklámszalagon, hogy AZ OLVASÁS ÉVE. Az ő olvasata szerint ebben az évben szabadon lehet közlekedni az olvasnivalók között. De lám, nem.

Szomorúan hunyt ki.

SZÓSZÓLÓ

A tanító úr kockás noteszét árulja. Nem veszi meg? Hát mi van benne? Hát mindenféle szép beszédek. Én voltam itt mindig is a szószóló. Csak mostanra züllöttem le ennyire, hogy még a hegedűmet is elzálogosítottam.

Na, vegye meg. Nem drága. Két liter bor, s előtte egy deci vodka, na. És ha vásárt csinálunk, csaplár Gizi leakasztja a tokot a szegről, kiveszem a muzsikát, ebben a bögrecsárdában akármikor dalolhatunk, a rendőrség tizenöt kilométerre lakik. És elhúzom a nótáját! Jó-e?

„H. és U. T. vendégkoszorú! Engedjék meg, hogy vendéglátóink, az örömszülők nevében szeretettel köszöntsem önöket a mai örömmünnepen, és minden kedves vendégnek kellemes szórakozást, jó hangulatot, emlékezetes estét kívánjak.

Rendhagyó lakodalom a mai, több szempontból is. Hogy ezt a gondolatot bővebben is körüljárhassam, egy régi székely népballadánk tömör, sűrített tartalmát kell önöknek elmondanom. A ballada arról szól, hogy az ifjú leány sírva szalad az édesapjához: „Apám, édesapám, sárighasú kélgyó bébútt kebelembe, szívemet mardossa, lelkemet emészti.” Kéri, hogy szabadítaná meg ettől a veszedelemtől.

Az apa nem vállalkozik erre, mert úgymond leány helyett néki leányt még ád az Isten, de keze helyett másikat nem ád az Isten.

Ez a jelenet ismétlődik meg az édesanyával is, aki hasonlóképpen válaszol. Ekkor a leány a szeretőjéhez fordul. A legény nem sokat této-vázik, azonnal kész feláldozni a karját, akár az életét is a szerelméért, a lányért.

Benyúl kedvese kebelébe, kiragadni onnan a sárighasú kélgyót.

És ekkor következik be a csoda. Kígyó helyett ékesen ragyogó aranyalmát talál szerelmesének kebelében.

A példázat kézenfekvő. A szerelem, a szeretet próbája volt ez. Ugyanezt a példázatot tudnám elmondani itt most, önöknek, az ifjú párról szólván. A régi világ elmúlt, de ez nem jelenti azt, hogy nem élünk ma is balladás időket.

Balladás időt élünk, a mai, modern balladák hősei ugyanúgy kiállják a szerelem, a szeretet próbáját, akár a hajdaniak.

Ékes menyasszonyunk és ifjú vőlegényünk csaknem négy esztendő óta vár egymásra, várták hűséggel, türelemmel, konok kitartással, makacs megátalkodottsággal ezt a napot, amikor végre a világ és a törvény előtt is házasfelekké nyilváníthatnak.

Ezért rendhagyó egyrészt ez az ünnep. Rendhagyó másrészt azért, mert menyasszonyunk nemsokára elhagyja ezt a kis falut, ahol született, ahol gyermekkorra felejthetetlen éveit töltötte, azt a kis falut, amelynek szorgalmas, dolgozó népe, románok és magyarok évszázadokon át szereztek békéjükkel, szorgos mindennapjaikkal érvényt annak a mondásnak, hogy nem az a fontos, hogy rokonok, de testvérek lakják a földet.

A történelem, a természet viharai közepette, a vásár- és ünnepnapok áhítatában egymást erősítve, biztatva csengtek össze a templomok kicsiny harangjai, hirdetve a békét, a hitet, az élet szent örömét.

Ez a falu, ez a nép adott életre szóló útutalót a mi kedves menyasszonyunknak, aki nemsokára így sóhajthat fel a költő szavaival: „Szülőföldem szép határa, Meglátlak-e valahára?”

Kedves ifjú pár, kedves vőlegény, aki anyaországunkba viszed a mi drága leányunkat, mikor útra bocsátjuk, arra kérünk, viseld szerelmesen gondját a mi kedves virágunknak, ápdold féltő gonddal, hogy mindig derűs legyen, hogy sose hervadozzon. Engedjétek meg, kedves friss házasok, hogy a rokonok, barátok, szomszédok, ismerősök nevében, a bölcsőhely édes melegét idézve, búcsúként, de biztatásként is, kívánjak tinéktek boldog, felhőtlen, békés, örömteli házasságot, vágyaitok, terveitek, céljaitok beteljesülését a hosszadalmas, balladás időket is meghazudtolóan példás várakozás után.

Ti kiálltátok a szerelem próbáját. Megérdemlitek a jutalmat: a boldogságot jelentő aranyalmát!

Tisztelt vendégkoszorú! Odaát, a régi-új hazában nemsokára éjfél ütnek az órák. Ott éppen ilyenkor szokás elkezdni a menyasszonytáncot. Alkalmazkodjunk hát, kedvében járva a vőlegénynek, az ottani hagyományhoz. Mihelyt beszédemet befejezem, kezdődik a menyasszonytánc. A menyasszonytánc után, minden külön bejelentést vagy felkérést mellőzve elkezdjük az ajándékozást. Végigjárjuk az asztalokat,

és kinek-kinek lehetősége nyílik, módja és feltett szándéka szerint hozzájárulni a fiatalok új élet-kezdéséhez. Ezt lehetőleg csendesen, zajtalanul és minél gyorsabban szeretnők véghezvinni, hogy annál több idő jusson a vigadozásra, a reggelig tartó mulatságra. Kezdődjön hát a menyasszonytánc. Eladó a menyasszony!”

Aztán mi lett a vége a nagy lakodalomnak, tanító úr? Hogy mi? Köszönöm a kérdést, ha felelek, kapjak még egy pohárral. Fröccsöt leg-alább, jó-e.

Jó.

Hát uram. Megvolt a buli, két vagonba pakolták a cuccot, sok szere-léket, berendezést, még hűtőszekrényt is, mert itt olcsóbb volt akkor. Finom stílbútort, modern konyhabútort, mesés hozományt. És nem kevés lakodalmi ajándékot, a sok pénz mellett mindenféle szép tárgyat, kérem.

És aztán odaát azonnal elváltak, mert csak érdekházasság volt, kérem. Azt is tudom, mi lett a mi kis menyasszonyunk további sorsa, mert időnként, halottak napja körül még hazajár. De látom magán, hogy nem érdekli, nem fizetne még egy italt.

Nem? Nem.

Hát akkor. Ebben maradunk.

KISEBBSÉGI FARKASOK AUTONÓMIÁJA

A legeredetibben kornyikáló Fabula Lupusz megnyerte a Gix Faktor megyei szakaszát, és azonnal szajkóértekezletet hívott össze. Senki sem sejtette, milyen hatalmas erőfeszítésébe került a legszebben kornyikálnia, mikor voltaképpen nem is ez a végzettsége. De végre itt az alkalom, hogy ország-világ megismerje Fabula Lupusz igazi tudományát, magasra törő zsenialitását.

El is jöttek a médiások szép számban. Megjelent a Kormányburukkoló ügyeletes gerlicéje, a Szajkószenzác regősei, a Búbárányka mioricái, a Nemzeti Lappantyú garázdabilletői, a kis és nagy légykapók, balkáni gerlék, trikolorádós ugartyúk, tulipiros nyakkendősvöcskők és vörös begyek, ugyanakkor szép számban siket fajok, káeftés tőkés rucák, rózsás gödények és bütykös hattyúk. Egy gatyás kuvikot alig tudtak kirakni, mivel nem megfelelő öltözetben jelent meg. Egy bajszos sármány mindenáron itt kívánta elsózni forgatókönyvét, melynek címe: Sármány és szerelem, azonban két harcos seregély úgy kirúgta, hogy még a sarki gólyatöcs is rajta röhögött.

Lupusz ünneplőben feszített: vadonatúj báránybőr bundájában, fején báránybőr kucsmával izzadt kegyetlenül, mígnem intettek, hogy kész, leveheti, mert meg lett örökítve a koraesti Tévéripacs számára.

A helyzet az, hangsúlyozta Lupusz, hogy itt pozitívan kellene őt diszkriminálni. „A továbbiakban ezt szeretném önöknek kifejteni”, tette hozzá, és kedveset hörbölt a kávéjából.

Egy citromsármány örömeiben lilára vált.

Két balfácán azonnal jegyzetelni kezdett, és nem hagyták abba akkor sem, mikor már véget ért szajkóértekezlet. Pica szarkakisasszony szerint, aki a Bül Bül Magazin Poliptetyó rovatát írja, szentistók, hogy a két balfác a titkosszolgálatnak dolgozik.

A pozitív diszkrimináció abban áll, fejtette ki Lupusz, hogy mivel jómagam és akiket képviselek, megalázó kisebbségben élünk itt, egy khm, báránypók és, bocsánat a kifejezésért!, disznók lakta tömbvidéken, emiatt fokozottan veszélyeztetve érezzük magunkat, hiszen lépten-nyomon bégető birkákba ütközünk. Néha tíz-húsz-harminc kilométert is

végig kell kormányozzunk, hogy igazi farkasüvöltést halljunk vagy hallathassunk. Mert már a halk settenkedés is zavarja ezeket a vegetáriánus salátazabálókat... Ezért minékünk különlegesen speciális üvöltőhelyekre van zászlógetető szükségünk, amiért is nyomatékosan kérjük, de sőt felszólítjuk a kormányt, miáltal igencsak követeljük, engedélyezze, sőt rendelje el farkastorkú ordítóiskolák felállítását, melyekben kölykeink, bocsánat, kedves tőlünkszülött gyermekeink a bölcsödétől az egyetemig mindent csakis és csakis államilag alkotmányozott farkasnyelven sajátítsanak el, az épületekkel, tantermekkel, felszereléssel, valamint a szántókkal, legelőkkel, erdőkkel egyetemben.

Egyszóval ugyanazt követeljük, mint a kergebirka szellemtől megittasult gypjas bégetők kósza nyája, valamint a dagonyából napra hunyorgó sertésbrigád, a kocák, hízók, malacok, göbék, emsék, ártányok összevissza rőfögő csordája.

Egyszerű az egész, remélem, mindenki értette.

– Elnök úr – állt fel kérdésével egy szűrös szemű újdondász. – Egyébként Tövisszűrő Örgébics vagyok, a Nyaktekercs című ebugattától. – Miként értelmezi Ön és a farkas kisebbség ezt a bárány- és disznóközmondást, miszerint a hazug farkast hamarabb utoléri, mint a sánta kutyát?

– Ez – mondta Lupusz – mélyen sérti mind a farkasok, mind az ebek nemzeti méltóságát. Mert itt mind az ebeket, mind a farkasokat el akarják nemzetietleníteni a birkák és a disznók. Ezért mi máris életre hívtuk az Eldisznósított Kutyák Önérdelkvédelmi Szövetségét és az Elbirkásított Farkasok Demokratikus Egyesületét, melynek egyébként számos disznó és juh is tagja immár. Céljaink közösek, mert egyakarátulag azt követjük, sőt követeljük, miáltal szigorúan meg is hagyjuk és parancsoljuk: hogy minden birka legyen kutya, minden bárány legyen farkas, illetőleg minden rőfögés és bégetés alakuljon át stantye pityere demokratikusan ám, a kirelejumát, méltóságteljes ugatássá és halált megvető üvöltéssé!

Ez a mi szent fogadalmunk, melynek kifejelete a teljes jogegyenlőség, sőt a mi külön egyenlőbb jogi státusunk kivívása; amikor is nem lesz többé külön ugatás és külön üvöltés, hanem csakis és csakis egységes orgonálás, ami számunkra nem egyéb, mint a csontfagyasztó fehér

éjszakákon felhangzó himnuszunk, benne fajunk minden bánatával-örömeivel, győzedelmével és diadalával!

Namármost, ha véletlenségből, mert ugye, a jóhiszeműségünk nem ismer határokat, nemdebár, mondom: ha esetleg ez a szent és vitézi cél nem tetszene a többségi birkanyájnak és sokasági disznócsordának, akkor bizony, le is út és fel is ösvény, szedje ki-ki a rohadt sátorfáját, és takarodjon, hiszen mindenki tudva tudja, hogy valahonnan az ázsiai puszták környékéről csavarogtatok el a mi erdőborította szent tájainkra, ahol időtlen idők óta mindig is a farkasok és a kutyák voltak az őshonosak.

Mi már akkor itt üvöltöttünk és orgonáltunk, mikor ti még kancatejet szoptatok a vad síkságokon, és most is mi üvöltünk és orgonálunk, mert ez a mi örökös vadászterületünk, itt mindig mi voltunk a gazdák, és mi maradunk urak a világ végezetéig.

Ezt kiáltjuk a többségi kisebbségnek, amely elnyom bennünket, nem enged kibontakozni, kisemmiz és kiszipolyoz, hogy maholnap koldussá válunk a tulajdon saját rengetegünkben!

Vakarózzatok és takarodjatok. Vagy óvakodjatok és alázkodjatok.

Lesz majd itten respektus, én leszek a prefektus!

Ezt kiáltotta, üvöltötte, orgonálta Fabula Lupusz; annyira felturbózta magát, hagyta felbuzogni mérhetetlen tehetségét, hogy az egész szajkóértekezleti társaság hanyatt-homlok elmenekült, elinalt, futott, rohant, ki merre látott!... A kormányburukkos gerlicék, a szajkószenzác regősök, a potyakapók és kopackappanok, balkáni gerlék, ugartyúk, agrárpockok, vörösvöcskők és -begyek, tőkésrucik, rózsás gödények, bütykös hattyúk és trükkös fattyúk. Még a siketfajdok is elspulniztak, pedig ők az egészből semmit, de semmit sem hallottak.

Öt perc sem telt el, és már csak két árva lény téblábolt ott, ám ezekről csakhamar kiderült, hogy a veterán-pótlékért jöttek: egy küszvágó csér és egy öreg gácsér.

Két rühes kuvasz, Lupusz úr őrzővédői, rászabadult a védtelen protokoll-kajára, fulladásig fulekálva falták a sajtóértekezlet szponzorától (nem szabad ide írunk a nevé) küldött finomságokat, a hamburgert, a szendvicset, a sütitket, és itták hozzá az üdítőt és konyakot, majd fojtásnak a legfinomabb úri pezsgőt.

Fabula Lupusz pedig boldogan engedte el magát, epedő tekintetét a szemben magasodó toronyház egyik nyitott ablakára függesztve kapcsolta be a dalkísérő zenéjét, és mindjárt epekedő dalra gyűjtött.

„Kicsimalac, kicsimalac, engedj beeee!”

Nyifogott, visongott, azután rőfögött, mint a községi fajkan, majd bégetett, mint egy bergő berbécs, végül ugatott, legeslegutoljára ismét üvöltésbe fogott... Gejzíresen buzgárolt kebelében az endorfin, hiszen máris karjában érezte szíve választottját.

Semmi kétség, a toronyblokk szépségkirálynője, Mangalica Katalica kinnacsád lesz nemsokára a rettegett nép- és pártvezér, Fabula Lupusz felesége. Káterina naccsásasszony, a megye bálványa.

Minden dalszak végén várta a kedvező választ.

Aztán megint ismételt:

„Kicsimalac, kicsimalac, engedj bee!”

Ám a bájos mangalica lány csak halovány szűzárnyalatnyi rózsaszín mosollyal vette tudomásul a heves udvarlást, még bár annyit sem válaszolt, amennyi a nótában van, tudniillik, hogy:

„Nem engedlek, pont, pont a s...be!”

A Fabula Lupuszok azonban nem ismerik a csüggedést.

Ha momentán nincs is szerelem, a szerelemben, fáklyásmenet tündököl a politikában.

A tájékoztatási csatornákon futótűzként terjedt, hogy újabb fényes győzelmet könyvelhetett el a kisebbségi harcban a harcos kisebbség.

Harsogott az egész írkált és pletykált és képelgő média.

„Hatalmas lépés a farkasok autonómiája felé!”

Saj(n)á(la)tos módon: az ebeket már kutyába sem vették.

REJTVÉNY

Egyszer Dzsedo is próbálkozott rejtvényfejtéssel. Mikor leszerelt az előző évjárat, egy Hibácskó nevű közlegény ráhagyományozta sárpucoló kését, és egy régi magyar képes újsággal is megajándékozta. Csak végleges távozása után kezdje lapozgatni, mondta. Miután bezárul mögötte a kaszárnya kapuja. Nehogy kitudódjék, kitől való.

Dzsedo szót is fogadott, este villanyoltás előtt az ágyban heverve böngészte a vékony folyóiratot, csóré nőt nem talált benne. Volt viszont keresztrejtvény. No, kipróbálta. Tetszett, mert aki készítette, azt is úgy hívták, Gedő János. Ki volt írva szépen, az egyik kockába. Dzsedo is Gedő volt, de itt mindenki Dzsedonak szólította. Volt egy nyárádmonti kapitányuk, Kacsó, annak Kojcsiú volt a neve.

Dzsedo felült, alátett egy kartonlapot, lapátnak használták, arra seperték a szemetet reggelente az ágyak alól; majd tintaceruzával elkezdte a fejtést. Férfi szülő: apa. Női szülő: anya. Szerelmesek, ez már nehezebb, de valahogy csak kijött, szeretők. Odahaza szeretősöknek mondják.

Egy helyütt elakadt. Közép-európai ország istene. Nyelveket nem ismert, ezt is itt kezdte törni. Előbb csak annyira-amennyire. Később már nagyon. Néha már nem is az anyanyelvén álmodott.

Csedumnyező, morogta magában. És jött az ahá!-pillanat, a megvilágosodás: hát persze hogy cseh dumnyező. Csehszlovenszkó, ocsi ná vocski, bicski, nyitsd ki. Csehszlovákia, az biztosan Közép-Európa.

De senki sem tudta a hálóban, hogy a dumnyező miképpen jön ki csehszlovákul. Három betű, a csudába.

Mit csinálsz itt, te Dzsedo? Mocsok egy káplár volt ez a Szábo, pedig ő legalább tudhatná, hogy nem Dzsedo, hanem Gedő, és hogy ő maga sem Szábo, hanem Szabó. Ráripakodott Gedőre, megbozgorozta szépen, és elkobozta tőle a képes újságot.

A következő héten őrségben volt Dzsedo, éppen az áristomhoz osztották. Hát kit lát odabenn? Azt a Szábot. Nem beszélgettek szinte semmit, de Szábo mintha azt mondta volna neki, hogy bou. Vagyis ökör.

Megtalálták a káplárnál a képes folyóiratot, abból lett a balhé és az áristom. 1968-at írtak, a szovjetek kirándultak Prágába, a mieink túráztak volna Budapestre. Tankokkal.

Szábot katonai törvényszékkal riogatta a politrukkoz őrnagy. Egy margittai fiú mesélte később, a Három tetűben, hogy oldalanként kellett felfalnia a képes folyóiratot, míg el nem tűnt a gyomrában a terhelő bizonyíték; akkor megbocsátott neki a tovmájor Marcu.

De a Három tetűben minden egy kicsit másképp festett, hiszen már civilben, azaz csivilezkuban feszítettünk.

Dzsedo két héttel előbb szerelt le, szállott a vátrájára.

Otthon ismét Gedő János lehetett, dolgozott és énekelt, az volt a kedvenc nótája, hogy Fekete tyúk mind megette a meggyet.

Megvénült, máig sem sejti, ha még él, hogy az a Szábo talán mégis tud magyarul. Ha még. Mert szlovákul a Boh, az az Isten. Három betű.

(Én is csak most néztem meg az interneten.)

RIPORT A KERESZT GAZDÁJÁVAL

– Fantasztikus! Ha nem tudnám biztosan, hogy... Szóval, hogy halottnak tetszik lenni, hát kitör a frász...

A halott kiegyenesedett. Érdeklődve nézett a riporterre és kísézőjére.

– A... a keresztet nézegettük... Nagyon érdekes és eredeti... Tetszik tudni, véletlenül léptünk be. De érdekel ez a téma... A fejfák, a kereszték...

– Egyre ritkábbak – szólalt meg a halott. – Mostanában inkább betonból öntetik, mert az nem rothad.

– A bácsié mikor készült?

– Hát ezt a keresztet Kiss Varga Jóska faragta, a komám. Saját megrendésemre, de az unokám tervei szerint. Az unokám...

– Nem zavarja, ha bekapcsoljuk a magnót?

– Kérem – mosolygott bágyadtan a halott. – Engem már semmi sem zavar.

– Akkor tessék szíves folytatni. Az unokája...

– Igen, hát az unokám néprajzzal foglalkozik. Amikor meghaltam, már majdnem kész volt a doktorátusával. Osztán ő tervezte meg ezt a keresztfát. S a komám, Varga Jóska meg is faragta. Ott tartottuk a csűrben, készen, amíg...

– Amíg el tetszett hunyni – udvariaskodott a riporter.

– Igen. Ez pontosan ezerkilencszázhetvennyolc január hetedikén volt, ha jól emlékszem. Egyébként tessék megnézni, rá van faragva, a komám utólag véste rá a kilencest és a többit.

– Ja, tényleg. Jól tetszik emlékezni. És milyennek tetszik találni itt az életet? Akarom mondani...

– A halált. Ne tessék félni tőle, nem olyan borzalmas. Hát kérem. Én egész életemben becsületes ember voltam. Nem loptam, nem csaltam, nem hazudtam, nem csaptam be senkit. Úgyhogy egészen jól eltelik itt. Még élhettem volna, de ha már elvitt a nátha, ugye, tüdőgyulladással, szövődményekkel, miegymás, hát mit csináljak. Az ember nem élhet örökké. Valakinek meg is kell halni, nem igaz?

– Jó kedélyűnek tetszett lenni bizonyára... Az életben is, ugye...

– Hát, ami tőlem kitellett, annak én eleget tettem. Nem hogy erősen viccesre vettem volna, mert nem volt valami gyöngy életem, kérem. Szibériában is lehúztam hat esztendő hadifogságot, aztán idehaza szépen megtettek kuláknak, de hát eltött. Vagyis elmúlt. Ha az ember mindig csak szomorú és bánkódik, nem ér egy halvány sóhaj se az egész földi pályafutása.

– Elégedett az életével a bácsi?

– Imre bácsi. Látják a fán. Keresztes Imre voltam.

– Imre bácsi...

– Hát, mit mondjak, én, ami rám volt mérve, ahhoz képest eleget tettem s csináltam. Maradt utánam, ugye, a két fiam, azoknak szép a családjuk, hat unoka, s talán már azoknak is lett utódjuk, hát mi kellett volna még. Ők aztán vigyék tovább, s ha nem bírják, hát tegyék le ők is a lantot.

– Érdekes az Imre bácsi életfilozófiája. Érdekes és előremutató. Tetszik üzenni valamit a családjának? Még ugyan nem tudjuk biztosan, mikor kerül adásba ez az anyag, de úgy két-három hét múlva biztosan...

– Hát én mit üzennék. Azt, hogy jól vagyok, s köszönöm, hogy világitáskor meglátogattak. Nekem itt jól telik, s a többit ők tudják. Olyan nagy dolgot nincs mit izenjek.

– Hát akkor... Köszönjük a beszélgetést. És további kellemes... Nyugodalmat kívánunk... – Köszönöm.

– Ja, és még valami. Most nincs nálunk kamera, de lehet hogy egy hét múlva visszajövünk... És akkor meg tetszik jelenni a tévében is...

– Nocsak – mondta Imre bácsi. – Én itt leszek.

*

– Fantasztikus! – ujjongott a riporter. Gondolod, hogy a főnök átengedi?

– Nem fogja elhinni – tamáskodott a technikus, és megigazította vállán a magnó szíjját.

– Ha volna kameránk... Vagy legalább egy fényképezőgép – sopánkodott a riporter.

– Hát meredek volt, mindenesetre – pillogott a technikus, azt keresve, amit már nem lát. Hogy az öreg nincsen sehol.

– Az. Beugrunk az élősövény mögé pisilni, s itt üldögél a hanton egy halott, orgonaillatú májusi verőfényben...

A völgyből hirtelen megszólalt egy autóduda. Idegesítő volt. Ebben a síri csendben.

– Jól van, jól van, kisdolgozunk, s megyünk – kiáltották. Szemérmesen elfordultak a hanttól.

BILINCSBEN

A kalauzlány csak a kísérőnek tépett jegyet, azt mondta: – Hagyja, tudom én, kinek a költségén utazik maga.

Azzal visszaadta a pénz felét. Rab és kísérője összenézett.

– Köztörvényes? – érdeklődött barátságosan egy öregúr. – Netán politikai?

– Egyik sem – mondta a kísérő. A buszon csend volt, az utasok a bilincseit nézték. És hogy milyen türelmesen viseli sorsát, nézi a világot, a képe derűs. Egy diáklány megsajnálta, tétován visszaküldte mosolyát.

A kórháznál leszálltak, aztán be. A kapunál nagy szemeket meresztettek, de senki sem állta útjukat. A liftben egy nővér felajánlotta, hogy segít. – Az jó lesz – örült a kísérő. Bemondta, hányas a „pavilon”.

Suhant előttük a nő, mint valami idegenvezető angyal. Arcán őszinte sajnálat.

– Nem vagyok halálraítélt – mosolygott rá az elítélt. – Csak elengedtek ide, látogatóba.

A négyszázhuszas kórteremben befönt hajú, fülbevalós, fakó arcú ifjú ült az ágyán. Mikor beléptek, fel akart állni, de aztán dekadensen visszahanyatlott.

– Na, milyenek vagyunk? – nevettek a látogatók. A beteg elhúzta a száját, kilátszott sorvadásos ínye.

– Nem is tudom – sóhajtotta végül. – Te egy kicsit közönséges vagy – nézett az elítéltre. – Valahogy nem jó ez a cucc. Kopott kék farmer, kockás ing, mi ez. Meg az a zubbony rajtad. Túlságosan közönséges. Te pedig – mustrálgatta a kísérőt – szerezz a ruhatárból rendes smasszer szerelést. Ebben a bőrdzsekiben inkább spiclinek látszol. Hol jár a besúgó párban a rabbal.

– Ja és ezt az ízét cseréljétek ki nagyobbra, valami otrombára, hogy megütközést keltsen. Te folyton rejtegetni próbálsz, és éppen ezért bántóan feltűnő, érted?

– Üm – mondta a rab nem túl nagy meggyőződéssel.

– És Larry? Ő mikor jön? – kérdezte a kísérő. A beteg legyintett.

– Beszölt, hogy ma nem tud kamerázni. Az éjjel beszívott megint.
– Ennyi? – kérdezték a látogatók.
– Sajnálom – sóhajtott a beteg. – Azt az izét azért nem kellett volna fölrakni... – mutatott a bilincsre.
– A kedvedért tettük, főnök. Azt hittük, jót röhögsz majd. Te emlegetted mindig az ilyen terápiát...
A beteg bágyadtan intett, menjenek már. A kísérő a zsebét vakarászta. – Binláden – káromkodott. – A zakómban maradt a kulcs. Otthon, az előszobában.
Az elítélt elsápadt. – Most megb..tál, haver. Hogy megyünk innen haza?
– Ne pánikolj már. Ahogy fel, úgy le is.
Szorosan egymás mögött haladtak, mégis fürkésző tekintetek keresztüzébe kerültek, a liftben egy néni elhúzódott tőlük. – Fapofát! Most gyorsan ki, és az első taxiba bevágjuk magunkat... – suttogta a kísérő.
Nemsokára azonban hirtelen megtorpantak.
– Ezek azok – mondta a rendőröknek a kapus. – Már az elején gyanús volt mind a kettő. Különösen ez a bőrfejű faszi. Hát ki látott már olyat, hogy a zsarú bőrfejű, a bűnöző pedig hippi.
És vitte őket máris a meseautó.

EGY JENKI MAROSVÁSÁRHELYEN

Találgatjuk, ki lehet. Ő sem emlékszik már, mikor és miért hagyták itt Transzilvániát. Vannak apró emlékei, egy ápolat kéz a homlokán, zsákokban tárgyak, amelyeket aztán elkoboznak, aggódó arcok, megvert pofák, és aztán zokogó meg ziháló nénik, akikre marcona férfiak hágnak, ez így megy, míg a hajó ki nem köt. A Szabadság-szoborra nem, mert minek. Az amúgy is van.

Nem tudja vagy nem mondja, merre csavargott-tekergett. Akivel összehozza sorsa itt, semmire sem alkalmas, fogalma nincs, hol a szálloda, mennyi a taxi, van-e a városnak decens vendéglője. Ezt, hogy decens, végképp nem jól fogja fel, negatívnak véli, és tagadja, hogy Marosvásárhely ilyen. Nem az!

Hogy jön össze két ilyen lény, ez is csak úgy van. A Jenki éppen kint járt falun, keresett valakit, azt gondolták a sültparasztok, német. Hitlerista, elásta a rablott kincset, oszt' most érte jött. Meg is veregették, a halántéka kicsit véres. Mire kimagyarintotta volna magát, már meg lett lapogatva. Pedig nem német; amerikai. Babrik beinvitálta, mossa meg az arcát; s hát magyarul beszél. Nincs akcentusa. Hát maga hogy kerül ide.

Aztán kiegyenesedik minden. Az ember kihúzza magát, szembe néz a homállyal. Zsenge gyermekkorában hagyta el Transzilvániát, nem emlékszik, szülei miatt. Idehaza mindig volt valami rettenetes baj, legtöbbször nem volt mit enni. Hát talán emiatt.

Babrik intézkedik, jó ember, jöjjön az unokája, hordozza kicsit. A kisváros nagyon unja magát, aléltan piheg, minden légmozgás cikis, pipefos a hangulat, nem kell ide semmi.

Jön a Babrik-unoka, viszi-hozná a Jenkit, de az nem szereti, ahogyan a kölyök vezet. Már a Kombinátnál kiszáll, küldi a fiatalúrt, öt dollárral. Köpik nagyot a srác, elhúz a francba.

Nincs melegség, alkalmazkodni kell. Szálloda, gyenge szobák, por, rossz kaja, szemét. Dinnyehéj a balkonon.

A Jenki naponta felfedezi a szülőföldet, Marosvásárhely, talán Szováta, kocsija nincs, kipróbál(na) mindenféle járműveltséget. A buszok

kopottak, le nem ülne, ráadásul németül „beszélnek”, ami a jenkit különösebbképpen nem zavarná, de mégis. New Yorkban angolul beszél a busz is. Nézi a marosvásárhelyi közszállítás legnagyobb hibridjét, a busznak és a taxinak a kereszteződését, melynek neve mindközönként csak ez: maxitaxi. Itt negyvenöt fokos az életszínvonal, hangsúlyozottabb a szag, emberszag, utasszag, nőszag és férfiszag, nem túlságosan forszájtos; egy elbaszerolt nemzetgazdaság szaga. Van kilábalás a bűzből? Hát persze. De nem az ő dolga.

Amerre jár (s a szája is), mindenütt ellenszenvvel fogadják. Lám csak, elhúz innen, mikor gőze se lehet a szülőföldről, a hétfa nem tud létezéséről, s most előáll, hogy semmi sem tetszik neki Marosvásárhelyen. Hogy provinc (tudjuk), hogy nyomorúságos provinc (na és akkor mi van?), hogy égbekiáltó a szakadék Európa és Marosvásárhely gondolkodásmódja és élete között (ezért az előbbi vessen magára), hogy minden, ami a normális európai (és implicite az amerikai) életmódhoz hasonlítana, startból hibádzik ebben a városban... Nem tudtuk. Mi úgy tudjuk, hogy nálunk minden szép és jó. A maxitaxik azért vannak, hogy a csontritkulást és a gerincferdülést megakadályozzák. A taxikban azért van szag, mert illat nélkül nincsen virág, virág nélkül nincsen delícia, a rádió pedig azért manélézik, mivel a vendéget (az utast, sz.m.) szórakoztatni is kell, egyébként jöhet Mozart is és Dancs Annamari is, attól függ, mit szeret a sofőr. A vendég érje be annyival, hogy nem érzik mindig a sofőr lábszaga, köttetészta hasa nem mindig türemkedik ki rövidgatyája (shortja) alatt, vagyis esztétikusan van elhízalva, ami pedig a szájszagot és a modort illeti, az már habocska a tortúrácskán.

A jenki azt kifogásolja főleg, hogy a vásárhelyi taxisok idegesen, kapkodva, a kresznek fittyet hányva vezetnek. Az ő szóhasználatában: idegbajosak. (Ezt természetesen azonnal visszautasítjuk.) A vezetők úgy vezetnek, ahogyan az elő van írva. És innen kezdve már állásfoglalás, amit leírok. Bennünket nem hat meg az, hogy egy erdélyi származású ember 75 éves korában teljesen indokolatlanul hazatér szülővárosába, Marosvásárhelyre, és légből kapott elvárásait vádként szembesíti velünk, e város mostani lakóival. Mi sem vagyunk elégedettek Vásárhellyel, de azért nem ugatjuk meg a vackunkat. Mélységesen elítéljük a jenkinék

azokat a megnyilvánulásait, amelyekkel arra próbálta készíteni taxisainkat, hogy az augusztusi kánikulában viseljenek decens öltözetet.

Ha lehetne, mi is mindég rövidnadrágban vezetnénk, szájvizet csak sátoros ünnepeken használnánk, az órát úgy állítanók be, hogy kilométerenként mondja be, mennyi a fizetség, satöbbi. Sajnáljuk, hogy a Jenki nem találta meg őseit városunkban; hogy egyetlen síron bukkant rá csupán valamelyik ősének a nevére; hogy azon kívül senkije sincsen. Ezt mind fájjaljuk.

De azt nem fogadjuk szeretettel, hogy a maxitaxikat ökobudinak szánja a várban. Ez nagyon sok kérdést vetne fel a városi tanácsban is. Szerintünk akkor lehetne igazán hű szülővárosához, ha tenne egy csinos adományt, mondjuk, a taxik pontos menetrendjét kiíró számítógépes rendszer beszerelésére. Különben a taxik mélyen lemaradnak a buszok mögött...

Kedves Jenki bácsi! Lám, idegen városba jött, holott itt született. Minek jön ilyen helyre? Miért bírálgatja, ahelyett, hogy feldollározná? Ha díszpolgára szeretne lenni, becsülje meg magát, és változtassa meg véleményét Marosvásárhelyről!

(Mire idáig értem, kiderült, hogy nincs egyetlen polgári szervezet sem, amely kiállna mellettem. Így hát egymagam írom alá ezt a jelzést a helytelen szülőföldszeretetről és viselkedésről:

Név és cím a szerkesztős égből!)

ERDÉLYI HAVEROK MAGYARBÓL

Szép az, ami térdek nélkül (is) tetszik, vigasztalta magát Töcsi, mikor megnősült. A menyasszonynak ugyanis váratlanul kigyúlt mindkét térde, és a dokik azt nyilatkozták, amputálni kell. Töcsi vállalta az élet furcsa megpróbáltatását, annál is inkább, minthogy a kis asszonyka hasában már ott mocorgott egy picike pocok, ez az, akit itt láatsz, férjhez lesz adva annak rendje és módja szerint, nem csikorog kissé a stílem?, de az ura egy otromba fráter, egy gezemuza lator volt, kocsmából ki, dutyiba be, és amikor kezét emelt az apósára is, akkor Töcsi tudott róla ezermillió egyet s más, előbb egy kicsit megrakatta a piaci rigókkal (ezek fűtyülnek legszebben, ha hajnalban jön a zsarú), aztán szólt a rendőrkapitánynak, akinél éppen a lakást mázolta: né. És a vő egy (dehogyan: legalább három) életre el van dugva. Jártál már román börtönben? Mire ezt olvasod, nem is annyira aktuális. Bár a hagyomány nem halt ki, a viszonylag magas szintű profi oktatás, a magánegyetem folytatódik, ezek viszont már nem annyira Nietzsché meg a többi nagy smasszert habfelfűjják, hanem világnyelveket tanulnak, poliklott gatyában hagyják majd el az intézményt egy bizonyos intervallumra, és (jó, másfél százalék ez csupán) rendszerint úszómedencében végzik. (Nem mindenik tud úszni. És érvágás esetén sincs mindig kéznél a géz, géznél a kéz.)

Töcsit bombázták a németek, ezt mondta az anyja, mikor a fiú elrúgta a huszonötöt, és találkozóra jött az aradi Maros-partra. Egy kisvendéglőben párléroztak, nézték egymást, az Anyu, a Töcsi, a Trici, a Tájér, a Linocska, és szerre bemutatkoztak: Töcsit Iorgovánnak hívták, Tricit Bazavannak, Tájert Kucsmának, Linocskát Zvorniyilóvának. Ittak lipován pálinkát, sírtak egy sort. Utána Anyu mutatta a fényképeket az új (az éppen mostani) élettársáról meg a friss kistestvérekről, újabb gyerekeiről, megint sírtak egy csöppikét, aztán összezavarodtak a sok képtől, hisz akkor már azért mindenki igyekezett megörökíteni magát és szeretteit, nem zavar ez a rossz stíl?, végül azt hiszem, meg volt rendelve már valami miccskolbászka, több napos lehetett, szaga megülte az egész lerobbant lakónegyedet, mind többen jöttek, hogy

maguknak honnan van hús, hát azt már senki sem tudta bizonyosan, hogy kinek a kije mit járt ki, a Iorgován-é, a Bazaván-é, a Kucsma vagy a Zvornyikov, a lipován belerúgott két ilyen hívatlan farba, elővette harmonikáját, és több zűr nem is támadt. Töcsi sokkal később döbbsent rá, hogy őt nem bombázhatta sem német, sem szovjet, sem amerikai, mert hát a román mezzgaz szoc. átalakításának befejezése, 1962 után született néhány órával, akkor meg már mi volt. Dűrgött az új rend.

Belenyugodott szoc-szürreál származásába, attól kezdve azon munkálkodott, hogy saját sorsa és övéinek jelene jobb legyen. A kőművesmunkától a vízszerelesen át a kályha- és padlócsempézésig, a mivesz szobafestéstől a lakásbelső-tervezésig és díszítésig mindent inaskodással, mestereitől lopva, végeredményben a maga erejére és fantasztikus beleélő, beleérző, beletanuló képességére támaszkodva sajátította el. Nem lopott, nem orzolt többet, mint más, irigylésre méltó tisztességével nagyszerű kapcsolatokat épített ki, és a rendszerváltás idejére már csak éppen telekeltetnie kellett bizonyos belsőségeket, amelyeken persze azonnal megindult az építkezés. Mialatt idehaza építkezett, fizikly bezony Magyarországon dolgozott, vállalkozóként, és úgy keresett, na nem épp, mint a mesében.

Itt a krigli, mi volt benne. Lám Töcsi a Burnyicában (bögrevárda), akik ott maratjuk képünket, kora reggeltől „burnyicálunk”, hullatjuk szürke derűnk, ködösítünk, amennyire lehet, de Töcsi nem, ő már a vadkap. kor ősközülete, Sabal maiorja, életére majd vejei és unokái legyintenek nagyot, miközben szahartalanul élvezik az ősbövény-papó szerzeményeit. Nos, ott ül Töcsi, egyszer csak beomlik a hatmázsabalf Csigurmigur, a saját magát leütő kuglibajnok, akivel Töcsi egyszer találkozott a kilencedik kerületben, Csigurmigur éppen országos díjat nyert, és még mindig sírt az öltözőben, mikor Töcsi azt találta mondani, hogy a zászlócska vagy mi, az tiszta román trikolor. A bajnok ránézett Töcsire, kiment, aztán nagy zakatolás, bútorzatcsere zajlott, végül két mordmajor visszahozta Csigurmigurt, sírt, azok, az edzője meg még egy nagytekéjű csóró már csak pro forma vágta rá egyet-kettőt, ez meg feszt a nagy kibaszáson lovagolt, hogy neki idehaza Marosvásárhelyen éveken át adtak ilyen izéket, egyszer megy ki Budapestre, lehajítja a tekeúristent az égből, és megint miféle zászlóval szúrják ki a szemét... Hát nem a

legfényesebb példája ez annak, hogy a magyar-magyarok nemcsak kocsmai szinten oláhoznak le bennünket, román-magyarokat, bah, hanem a sportbajnokságban is ezt cselekszik, piros-sárga-kék trikolórjaikkal?!

Mire tisztázódott volna minden, már mindenki verekedett, mint a teremi lagziban. Visszakapcsolva hát: Töcsi ugye nem szólt egy szót sem, de a Csigurmigur bezzeg. Na, s mikor ugorna-szökne Töcsinek a Csigurmigur, hát akkora fejest kap a kuglibaj(nok), hogy egész homlokát vastagon belepí a sötét vér. (Aki embert ölt, ilyen a vére, aki nem, később vált feketére.)

Aki fejtelt, éppen a Csigurmigur barátja volt. Félreértések napja, szeptember nyolcadika, ez a barát néha hosszú szerelvényeket visz a vegyi kombináttól a tengerpartig, kígyózó, csattogó bombákat, persze titok, de Csigurmigur egyszer megmentette az életét, két hidegvölgyi legény rágta a fülét szó szerint, amikor beléjük vágott a kacorral.

Jaj, de mocskos ügy lett. Vegyük szerre. Töcsi hozta a meghívókat a lánya („picike pocok”) lagzijára, beugrott egy kávéra a Burnyicába, ahol még mindég ül és iszik seregnyi volt erdélyi haverja Magyarból. (Már nem dolgoznak, kihulltak a második szítán, itthon vegetálnak. Néha megjelenik az ajtón egy gyászjelentés.) Oda sem nyújthatja meghívóit, máris képen nyalják. És csak ezután jön a pupezára a kollák, megjelenik a Csigurmigur százhusz kilós fia, a mindenbajnok. Azt kérdezi: apja, mitől véres a szemöldököd. Az apja nem válaszolhat semmit, pedig kifejtené részlegesen, ha értené, miből jött össze ez a vadnyugati kavalkád. De a kicsi Csigurmigur (majdnem kétszáz magas és százhusz kiló) már szét is rúgta az egész bagázs baszott valagányát. Megvert mindenkit, aki elébe került. Most derül ki, milyen egyszerű kinyírni egy burnyicát.

Látod, ez az a picike pocok, menyasszonyi trendben, mondja Töcsi, kicsit még dagadt a jobb szeme, ki hitte volna, hogy balogosok is isznak a Burnyicában. A meghívói Poklosra jutottak, mégis szívesen invitál a fotók meggyőző erejével. Szeretem Töcsit, ott leszek a lánya lagziján.

Ezek meg? Mi közöm hozzájuk. Világvége legvégén ők még mindég itt lesznek, rúgják egymást és isznak. És akkor mi van, egyébként nem zavar kissé az avított stílem? Vettek észre, hogy mindvégig mintha te beszélnél?

A RABLÓHÚS FOGYASZTÁSA

A szakácskönyvek szerzői megveszekedett történelemhamisítók. Szerintük a rablóhúst az erdei martalócok találták ki; a derék haramiák tulajdonképpen már a régmúltban XXI. századi módszerekkel alkalmazták a szabad rablást. Falvakban és városokban, úton-útfélen, erdőn-mezőn, de még a székesegyházakban és templomokban is. Ezek a szerencsétlen sorsú szakemberek az akkor még nem létező bankok páncélszekrényei helyett jobbára a marhacsordákat és a juhnyájakat tizedelték, olykor a félelmetes vérmedvéket is megszegyenítve. De megsütöttek és felfaltak minden mást is, disznót, malacot, tyúkot, libát, kacsát –, amit csak a tanyák környékén vagy a vásárokon találtak. Nyársra húzták és zöldséggel vegyítve megsütötték a tábortűznél, aztán foggal téptékmarcangolták, mígnem elfogyott.

Ez a legvadabb történelemhamisítás, amelyet nem győzök cáfolni és visszautasítani. Én ugyanis a korszerűbb olvasatot hirdetem, amely szerint a rablóhús nem más, mint: betyárpecsenye. Az elcsípett csirkefogók közül kiválogatták a legízletesebbnek ígérkező legényeket, némileg fel is hízlalták őket a hatvannégy vármegye börtöneiben. A többit, a silányabbját minden különösebb ceremóniát mellőzve szimplán bitófára vonták, vagyis felakasztották.

Ezeket a zöldmarcikat, sobrijóskákat és angyalbandikat azonban hetedhét határra szóló népünnepség keretében pörkölték és sütötték, anyaszült elevenen, és aztán a fényes palotán szolgálták fel, harsonaszó kíséretében. Egy korabeli illemkódex leírja a rablóhús fogyasztásának méltányos módját. „A nyársat fogjuk a bal kezünkbe, emeljük a szánkhoz, és jobbról balra együk le róla a feltűzött finomságot. Ha túl forró és csöpög a zsírtól, az eljárás a következő: 1. megfogjuk a nyársat bal kezünkkel, és hegyével lefelé a tányér aljához támasztjuk, a jobb kezünkben tartott villával egyenként lehúzzuk a hús- vagy a zöldségdarabokat, majd a szánkhoz visszük a delikát falatokat.” (Ma ez a konzervatív beállítottságú egyének bevett szokása.)

Vagy pedig: „A nyárs hegyét a tányér aljához támasztva villánkkal lehúzzuk az összes megsült húst és zöldségdarabot a nyársról, majd le-

tesszük azt, és kényelmesen hozzálátunk, villa a jobb kézben, késre nincs szükség, mivelhogy az ételt a szakács már a konyhában kis falatokra vágta, hogy szeletelés nélkül fogyasztható legyen.” (Ez a liberális szellemiség fényes bizonyítéka.)

Namármost, ha véletlenül szembenéz velünk a nyársról a rabló szeme, ne veszítsük el a fejünket: lámpázzunk csak bátran vissza rá. Ettől még omlósabb, még ízletesebb lesz a rablólórus.

Azon se lepődjünk meg, ha valamelyik vezető politikusunk jellegzetes tekintete villanna elénk a betyárpecsenyéről.

Engem például, bár éppen kemény fogyókúrára fogtam magam, vagy talán éppen azért, folyton ilyen rémképzetek gyötörnek. Az elmúlt éjszakán is, alig zárom el a tévét, uramisten, máris azt álmodom, hogy a sivatag kellős közepén, egy kéken izzó szavazófülkében téblábolok, és a nyársa tűzött szavazólapomról rám vigyorog egy igen-igen híres betyár, s heherészve ezt kiáltja: „Hallod-e, te szerencsétlen! Ha nem rám ütöd azt a rohadt pecsétet, akadjak a torkodon!”

És akkor a szomszédos kisboltban hirtelen működésbe lép a biztonsági berendezés, megszólal a riasztócsengő.

El nem tetszenek képzelni, milyen üdvös és pihentető ilyenkor a pánikszerű felébredés!...

PÉLDA BENŐ MEGBÍZÓI

A baj úgy jön, mint a földcsuszamlás. Mostanság amúgy is annyi a sajtóbalhé, elég egy ferde nézet, és máris be vagy perelve, okítgatta Példa Benőt a barátja, aki sokkal műveltebbnek tartotta magát annál, hogysen firkásként keresse keserű kenyerét, ezért alkalomadtán felfelkereste őt a szerkesztőségben, de csak azért, hogy elcsalja valamelyik olcsó italmérésbe, ahol elemében érzi magát a kényszernyugdíjasok meg a munkanélküliek és a munkátlanok körében; a baj, az úgy jön, mint Magyarországra május elseje, mikor belép Európába. Mit bámulsz, mint egy pisze orrú elefánt? Ha egyszer megcsináltad, viseled a következményeit, és punktum.

Példa Benő odament az ügyvéd úrhoz, megkérdezte, mit fogyaszt, aztán rendelt. Az ügyvéd úr felhajtotta, majd úgy tett, mintha meghajolna és elmenne. De mindig kiegyenesedett és visszatért.

Ne hidd, hogy ennyivel megúszod, festette a graffitit a pokol falára a rabbiátus barát. Az ilyeneket sosem lehet lerázni. Példa Benő szomorúan bólintott. Hát nem is. Az ember jóhiszeműen végzi a munkáját, aztán csak jön valaki, és orrba zavarja. Vannak alakok, akik az orrba-zavarást művészetté fejlesztették, mint a sofőrök a karambolt.

Enni szeretett volna Példa Benő, egyszer egy hónapban legalább úgy, mint valaha a lapszerkesztők. Étteremben, halk zeneszó mellett, újságot böngészve, két fogás közt a hölgyeket fírolva, aztán ezt-azt firkantva egy-egy cetlire-mire, amivel a kifutófiú ellohol a szerkbe, s a szellemesség már ott lesz a másnapi számban, cöccögve élvezi az egész város, de egyik zsebemet a másikba ne töltssem, a fiú pénzzel tér vissza, amire újabb fogást, kitűnő bort lehet rendelni. Haj, mert kihalt az a fajta újságíró, aki még tudta, mi a mesterség, és tudott enni-inni. A szocializmus a folklórba küldte a szakmát. „A mai ember nem tartja művelődési ténynek az étkezést. Ahol szükség lakozik, ott nincs miben válogatni. Ahol pedig bőség van, idő nincs az étel emberi elfogyasztására. Így aztán az étel csakugyan azzá válik, mint a benzin: a sietséget szolgáló anyaggá.” Példa Benő nagyon szerette az író, akitől ez a szöveg való. Bajor Andor 1981-ben vélekedett így, mégpedig Kövi Pál Erdélyi

lakoma című kötete kapcsán. Példa Benő szerette volna ismét művelődési ténynek tekinteni az étkezést. Legalább egyszer egy hónapban. De amikor leült a tisztesen közepszerű, ám jó konyhájúnak mondott vendéglő asztalához, és tanulmányozni kezdte az étlapot, csak arra jutott ideje, hogy elgondolja, bizony, a Bajor Andorék idejében ritkán lehetett jól enni. Egyszer, éppen ilyenkor, télvíz idején, a falusi könyvhónap rendezvényeként Bajor Andor néhány író társával a Sóvidéken járt olvasótalálkozón. Az írókat az Árcsó fogadóban szállásolták el és vendégelték meg. Bajor azt írta egyéb mellett az irodalmi kör naplójába, melyet Példa Benő ma is kegyelettel őriz, hogy máskor is eljön, mert kitűnő volt a gombás szelet...

Gombás szelet van?, akarta kérdezni, de akkor már asztalánál ült egy hívatlan vendég. Doktor Gé vagyok, mondta, és azért zavarom önt, hogy megkérdezzem, Példa Benő szerkesztő úrhoz van szerencsém? Magának igen, vallotta be kelletlenül Példa Benő. Nos, ebben az esetben azt is meg kell kérdeznem öntől, hogy ezt a cikket itt (orra alá dugta a tegnapelőtti lapot) ön írta-e. Ki más, feszengett Példa Benő. Nos, akkor azt is megkérdezem, hogy a cikk melletti képen látható személyektől kapott-e ön engedélyt arra, hogy fotót közöljön róluk? Kérem, nem magyarázatot várok, vágott szavába az ügyvéd, hanem arra kérem, hogy igennel vagy nemmel válaszoljon. Tehát? Nem kaptam engedélyt, mondta Példa Benő. Ebben az esetben közlöm önnel, hogy megbízóim felhatalmaztak rá: tárgyaljak önnel az ügyben. Hogy mit csináljon?, gurult dühbe Példa Benő. Kérem, ha ön fizikai erőszakot alkalmaz, rögtön tanút hívok, ugrott fel dr. Gé. Akkor az önnek nagyon sokba kerül!

Példa Benő lehiggadt. (Bájbáj, gombás szelet!) Tessék feltárni a tényállást, mondta doktor Gé-nek. Amitől az kissé meghökkent. A megbízóim felhatalmazott, hogy ön ellen kereseti eljárással éljek, nézett szigorúan a szerkesztőre. Mert személyi szabadságjogait sérti azzal, hogy a beleegyezése nélkül közzétette a fotóját.

Példa Benő belepillantott az újságba. Cikke arról szólt, hogy megjött a kemény tél, nincs mese, nagy tömegű hó hull, azt ki takarítja el? Mert ha nem takarítják el a havat, akkor elcsúszik rajta a társadalom, combnyaktörést szenved, és nem fogadják be Európába. Az írás mellett

hangulatos téli képen hancúrozó fiatalok hógolyóznak. Egyiküknek jól látszik rendkívül rokonszenves, bájos arca. Ez az, akinek sérti a jogait a nyilvánosság. Talán kém ez a lány?, kérdezte Példa Benő. Hová gondol?, sértődött meg doktor Gé. Akkor talán utcalány ez a hölgy itt? Miért mond ilyet, kérem, csattant fel az ügyvéd. Kinek akar ezzel ártani, önmagának, vagy a megbízómnak?! Nem játszunk itt, uram. Maga két dolgot tehet. Bocsánatot kér, de az nem elég, hanem csendes kiegyezés útján kárpótlást fizet; vagy megjelenik majd a törvény előtt, mikor az idézést a kezébe nyomják, és védekeznek, ha tud...

Példa Benő elborzadt. Hát ide jutott ez a világ. Az átkos szocializmusban általában éhezünk, de néha lehetett enni gombás szeletet is. Szükség lakozott mindenfelé, és nem volt miből válogatni. Most bőség lakozik, persze nincs rá pénz. De most volna az is, kapott cikkdíjat, enne gombás szeletet, de az is lehet, hogy vadasbélszínt zsemlegombóccal, mint egykor Bodoni elvtárs, viszont nem teheti, mert itt van ez a doktor Gé a félelmet keltő szekálásával. Észbontó, hogy politikusok naponta vernek egymás fejéhez olyasmiket, amiktől a közönséges földinek azonnal betörne a kobakja. Milyen bájos volt a miniszterelnök 2003-as dobása, mikor egy interpelláló képviselőnek, aki felajánlotta, elmegy megszámlálni tyúkjaikat annak Cornu-i farmján: „inkább számolja meg a tojásaimat” –, én pedig írok tíz sort a havazásról, a kollegák pompás fotóval illusztrálják, és az eredmény?!... Egy doktor Gé elviszi a cikkdíjamat, mert ki kell egyeznem vele.

Hát ne rúgják be bánatomban úgy, mint a kabaréban mondták, hogy orral túrjam ki a kertben a sárgakrumplit?!

Mikor ezt gondolta, szó szerint is a padlóra került Példa Benő, az orra pedig az elszóródott szalmapityókat szagolta. Doktor Gé elvitte pénzének a javát. Előlegbe!

A sajtóbalhé úgy jön, mint a pánkóra a púp. Mikor megint oktatgatni kezdte a szokásos lebuiban tudálékos barátja Példa Benőt, az csak nézett maga elé, mint egy húshagyókeddi bambuc.

Amikor pedig ismét jött, újságot lobogtatva doktor Gé, hogy megint valami ügy van, és a megbízója így meg amúgy, Példa Benő kidüllesztette a mellét és nagyokat fűjt, mint egy bikásfársáng, aztán svungot

vett, és akkorát döfött doktor Gébe, hogy az elterült, és olyan fakóvá vált, mint egy hammazó halott.

A kocsma nem méltatta a teljesítményt. Ez itt nem számít eseménynek.

Példa Benő nem adott különösebb magyarázatot különös tetteire, mindössze annyit jegyzett meg, miután életre locsolták a hamis prókátort, hogy a direkt eljárást két ügyfele, Igaz Benedek és Csapjoda Ignác megbízásából tette. Doktor Gé pedig úgy elpályázott a szerkesztőség és a korcsoma tájékaról, mint valami tollas ördög a farsang farkán.

LOPOTT KABÁTOK

Hogy mit olvasok? Szenzációs! Kétszer is ellopták a libanoni belügyminiszter kabátját Bukarestben. Először a román államfő által Michel Szulejmán elnök tiszteletére adott díszvacsorán tűnt el a kérdéses ruhadarab; távozásakor Marvan Sarbel nem találta meg a ruhatárban felöltőjét. Az incidensről Basescu elnököt is értesítették, aki állítólag egy új kabáttal ajándékozta meg a libanoni minisztert. De sajnós, az ajándék kabát is odalett egy másik vacsorán, és a libanoni belügyminiszter másnap felöltő nélkül fagyoskodott az ismeretlen katona emlékművénél rendezett koszorúzáson. Ekkor már Michel Szulejmán elnök kért újabb, immár harmadik kabátot a libanoni belügyminiszternek. Na mondja meg: hát könnyű az élete egy belügyminiszternek? Erről nekem, szegény nyuggernek, az jut eszembe, hogy egyszer én is loptam kabátot. Tudja, kérem, az egészséges társadalom egyik fő ismérve éppen ez: lopnak-e kabátot megfelelő mennyiségben. Nem tudom, mennyi az egy főre jutó kabátlopás Romániában, de szerintem messze jobban állunk, mint a libanoniak; ahol többnyire ingujjban jár a nép.

Azt is olvasom, drága uram, ha már megtisztel a figyelmével, hogy 1962-ben, éppen ilyen tájban, tavasszal „ünnepelték” meg a „mezőgazdaság sikeres szövetkezetesítésének” a befejezését. Már ‘49-ben elkezdtek: megverték, a községháza pincéjébe zárták a jobb gazdákat, köztük a nagyapámat is, a makacsabbját kulákká tették, elhurcolták egy kis kényszermunkára. Kora hajnalban burrogott a kapuban a lepedős motor, a ponyvás terepjáró, és vitte szegényeket.

1961 nyarán már sokadszorra jelentek meg nálunk a kollektivizálók. Az öreg csak kisuvadt a hátsó kertkapun, fölöttünk az erdő sötétlett, máskor is bujdokolt ott a falu. Hát azok házkutatást tartanak. Az egyik „bizottsági tag” bűnjelként lobogtat valamit, amint eléjön a csűrfiából. Az uraság levetett katonai mundérja, de már szétrágogatták az egerek. Rangjelzés-féle is maradt rajta. Szörnyűség: nagyapám lepaktált az osztályellenséggel!

Uram, az igazság ez: azt a mundért én loptam el az Udvarból, egy ágyúhúznivel együtt, és a cimboráimmal a csűrben dúlt a háborúsdí. Ádáz harc, lövedékek becsapódása, sok ezer halott, aztán hadi temetés, mert a húznivel jól lehet harangozni, és én szerettem papot játszani. Hát ezt kenik most az öregre!

Nagyapám csak nem kerül elő, a kollektivizálók felfedezik a kis pálinkás hordót a széna alatt, és az eperfa alá telepedve illároznak belőle. A főkolompos egy Ádréj nevű nadrágos, a rajontól. Kirakja pisztolyát a karólábú deszka asztalra, majd azt mondja jó hangosan: Aki nem ír alá, azt puff. – Hol jársz iskolába? – néz rám hirtelen. – Mennék nyolcadikba, ha fölvesznek. – Hát én megmondom neked, öcsi: ha nem ír alá a tatád, akkor te is kollektivista leszel! Gondoskodunk róla, hogy sehová se vegyenek fel!

Na, ezt az Ádréjt aztán Gyimilcs Samu elrendezte volt. Mert ez az Ádréj, ha megunta a kollektivizálást, jól megrészegegyedve rendesen bejárt a Gyimilcs Samuék portájára, a menyecskehez. Egyik estén aztán Samu hazajött valamiért az esztenáról, és úgy találta a nadrágost, nadrágtalanul.

– Mit akarsz, te бүdös bangyin? Mit keresel itt, éjnek idején?!

Úgy fogta kérdőre, mintha ő lenne a gazda. Na de Gyimilcs Samu semmit, semmit, csak fejbe vágta a hosszú szilfabottal, az leesett, haslag, ez pedig a hátát kenegette jó huzamosan.

A menyecske vitte utána a ruháit. Elöl Gyimilcs Samu, mintha farkast cipárolna, utána az asszony az áncúggal. Szépen kiterítette Samu a községháza elé, mint Toldi a farkasát.

Mi, suttyó kölykek, későig vaddisznóztunk akkoriban. Hamar szimatot fogtunk, tisztos félhomályból lestük az izgalmas eseményt.

Mikor Samu hazaballagott a feleségével (ne hazudjak, na: visszafelé a menyecske farán csattogott a bot), én is hazaosontam, s előkaptam a madárijesztő karón lógó kabátot, az Úr egykori katonamundérját.

Addigra elszéledtek a szájtátiak. Ádréj ott feküdt, szinte vigyázban, a holdfényen; nemhogy ápolta volna, a közelébe se merészkedett senki... Én magam is reszkettem, mint a nyárfalevél.

De valahogy mégis ráterítettem a kabátot.

– Itt van – rebegtem. – Legyen boldog vele.

Akkor már mindenki be volt iratkozva a közösbe.

Reggelig feküdt Andrzej, ma is ott szállnák a legyek, ha a bakter észre nem veszi a mellkasából kiálló bicska szarvasagancs nyelét.

Gyimilcs Samu megúsza, és hát nagyképű leszek: engem sem kerestek. Mindenki tudta. Ilyen bicskája csak egyvalakinek a faluban. A milicista direkt a Bustya Lőrinc szalmatető háza előtt állt meg. – Jersze Lörke, itt a bicskid.

– Érdekli még, uram? A Gyimilcs Samu felesége ennek a Lörkének volt a szívbeli szeretője, azt is tudta mindenki, csak az ura, az a mutuj Samu nem. És úgy látszik, a kollektivizáló, a pisztolyos Andrzej sem.

Ezek mára elmúltak, mint ahogy a falunk is. Új a ravatalozó, európai normák szerint épült –; de maholnap már nem lesz belé kuncsaft, kedves uram.

Van egy kis szendvicsem, ilyenkor tízórazok. Nem segítene ki egy korsó söröcske erejéig, ha szépen kérném?

HÍVAT A FŐNÖK

A kagylóba azt mondta ugyan, hogy kéret, de tudom én jól, minek mi a jelentése. Ha kéret, akkor hívat. Ha hívat, mese nincs, menni kell. Mert amiért üldözési mániám van, attól még lehet, sőt majdnem biztos, hogy a főnök figyeltet, sőt figyel. Ritkán hívat a főnök, és még sosem dicsért meg, ezért átfut az optimista féltékenyen, hogy talán meghívtak az „Everest, román föld” elnevezésű hegymászó expedícióra, és a miniszterelnök küldött egy iránytűt meg egy légnyomásmérőt ajándékba. De az is lehet, hogy beválasztottak a Rákóczi-émlékcsapatba, kapok huszáregyenruhát, nyeregben tesszük meg az utat Rodostóig és retur. Vagy tán J. K. Rowling asszony múltkori összeszólalkozásunkat követően kikottyantotta örök rejtélyünket, hogy én vagyok az ő titkos szeretője. A világhírű író, a Harry Potter a négyzetten című regénysorozat világhírű szerzője, kinek vagyona csekély sokmillió fontot tesz ki, máris megtöltötte a nemzetközi sajtót a hírrel: gyerektartási keresetet indít ellenem. És most kézbesítik az idézést. Hiszen a kis Dávid Gordonnak én vagyok az igazi apukája. A hölgynek is jól jönne a kicsi pénzem, ugyanis potom heti 70 fontos munkanélküliségéből tengeti az életét – na, hol? A rongyos Edinburgh városában, Skóciában...

Az sincs kizárva, tűnődtem tovább, hogy az én véreimből akarják kivonni az atípusos tüdőgyulladás ellenszerét. Esetleg pizzahordó motoros küldöncnek alkalmaznának bigbröderékhez. És ha ez sem, hát akkor bizonyára felvettek a Maros-parti Dancsisszimó Karavánhoz, tevehajcsárnak... Vagy csak egész egyszerűen nyertem egy első osztályú fürdőszobai felszerelést, mivelhogy tiszta véletlenül én vásároltam meg az ezredik budipapírt a sarki áruházban...

Ilyen vérmes reményekkel kopogtam a főnök ajtaján. Kopogtam másodszor is, akkor sem mondta senki, hogy tessék. Óvatosan benyitottam. A főnök éppen számítógépe előtt ücsörgött, elmélyülten internetezett. Tisztességtudóan köhintettem, végre meglátott. – Ja – mondta szórakozottan. – Jött egy ímél. Egy villanyleveled.

És átnyújtotta a papírt, a kinyomtatott szöveggel. Egy olvasó írta a Csendes-óceán partjáról. A jó Isten furcsa, de bizonyára nem oktan rendelése szerint ott ugyanis (a világhálóról) korábban olvassák a friss újságot, mint idehaza, ahol megjelenik. „Tisztelt Uram!, állt a levélben. – Mond valamit magának ez a szám: 1946, 08, 11, 56, 42? Nos? Mit szól hozzá. Megfogadtam a tanácsát, amit egyik cikkében ajánlott: születési adataimhoz csatoltam az életkoromat, ahhoz meg hogy hányas cipőt hordok (az otthoni számozás szerint), és ezek kombinációját megjátszottam a lottón, több héten át. Tisztelt Uram, tegnap a guta szinte kupán vágott a boldogságtól, mert megütöttem a főnyereményt! Kérem, közölje pontos lakcímét, esetleg egy számlaszámot, mert szeretném leróni önnek a hálámat. Tisztelettel, Thomas Baratosi, San Diego, California.”

Szélütöten tántorogtam ki a főnök irodájából. Valamikor boldogult gyermekkoromban olvastam egy Szentés Jónás nevű szerencsétlen emberről, aki rögeszmésen ragaszkodott az alábbi számsorhoz: 15, 25, 35, 45, 55... Folyamatosan ezeket játszotta meg, de sosem nyert. Eladósodott, a falubeli gyermekek így csúfolták: „Szentés Jónás uram háza, / Besétál a lutriába. / Maga is megy nemsokára / Bolondoknak a házába.”... Nem emlékszem a történet végére, a csattanója bizonyára az lenne, hogy miután Szentés Jónásnak már egy vasa se maradt, a falu huncut bírója csúfságból még egyszer megtette a 15, 25, 35, 45, 55-öt, és mint a mesében, elvitte a főnyereményt. Szentés Jónás pedig valóban a bolondok házába jutott.

A főnöknek úgy dél tájban jutottam ismét eszébe, átszólt telefonon: – Na, mit válaszolsz a szerencsés olvasónak?

– Mindjárt meglesz – válaszoltam. Lassan pötyögtetni kezdtem: „Kedves Mr. Baratosi úr! Köszönettel fogadom hálájának megnyilvánulását. További főnyereményeket kívánok önnek. Gárdonyi Géza, Középkori vár, Eger.”

NEM FÉLÜNK A FRESKÓKTÓL!

Vannak teljesen hiábavaló találmányok, mint például a teletextes hegedű. Ha viszont a fekete-fehér filmeket mind meg lehetne színesíteni, az hasznos találmány volna. Ha ez a konvertálás kézenfekvő lenne ma már. Hasonlóképp képzelem el a sarki szőlő meghonosítását – Alaszkában is. Hiába száll ugyanis el felettünk a nikkelszamovár karöltve az idő vasfogával, azért minden nemzet a farmerjában hordja a cifrán kifaragott népi marsallbotot. Csak az nem igényli a reformot, aki eurobornírt. Romániában például a tranzíció direkt leképezése dr. Fred Karinthy zseniális találmányának, mely úgy működik, hogy megnyomunk egy gombot, mire kijön egy újabb gomb, amit szintén meg lehet nyomni. Barátom, a nyaranta hazalátogató tiroli székely, aki szerint landler szeme hízlalja a lavinát, elmesélte, hogy a hülyeség odakint sem büntetőjogi kategória, és mint ilyen nem szankcionálható. És hogy ez ott is főleg a politikában mutatkozik meg igen kontrasztosan.

Szász Endre szerint Magyarországon az okos zseni leguggol, mert ha feláll, lefűrészelik.

Romániában a zseni láncfűrészsel (druzsbával) jár-kezel a tömkelegben. A tranzit-elme motoros kézifűrészerei például az újságírók. „Mű nye nuzsná vojná!” – mondanák, de errefelé gyanús, ha valaki még emlékszik néhány orosz szóra, ezért aztán inkább így fogalmaznak: „A NATO-t a hágai bíróság elé kell citálni!”

Megtanulták Roman Jacobsontól, hogy ha a tények nem illenek az elméletbe, akkor a fene eheti a tényeket.

Úgyis mi nevetünk utoljára.

A mekdönci berendezkedik az agyakban is. A televízió feltalálta már a gyorsétkezés mintájára a gyorsgondolkozást, a kapkodást, a szellemi habarást. A politikai diskurzus egyre kapkodóbbá válik, a kritikai gondolkodást rég száműzte, helyette a gátlástalan nyilatkozgatás, a szólampuffogatás, a rosszhiszemű vádaskodás, a levantei hadviselés megannyi fortély a közéletet.

A szabad és autonóm gondolkodás leértékelődött. Keserves paradoxona jelenünknek: módunkban áll szabadon és autonóm módra szólni. De ez a mondandó igen kevesekhez jut el, ha pedig akármilyen pi(a)ci érdeket is sértünk vele, a „másik” azonnal visszalő; mérgezett tollán érveink vádpontokká válnak, publicitásunk visszájára fordul.

E korszak jellegzetes attitűdje a pökhendiség. Stílusosabban: köphendiség.

Az értelmiségi lény nem tud ellenállni a kábítással történő csábításnak, személyiségét átforgatja az új ordasok klánja; a menedzserizmus kérlelhetetlen szempontjait vallja tízparancsolatának; ezek diktálják szükségleteit. Új és rendkívül rafinált elnyomás nehezedik a megszólalóra. Formálisan adva van számára a közéleti részvétel, de már nem kér belőle. A közéletet bepolicizza a belekiabálós divat, amely nem ismer pardont. Az emberek egyre inkább visszahúzódnak a politikától, a polgári kezdeményezést átengedik a hívatlan avatatlanoknak. A maffia egyenest a kormányhivatalok irodáiban rendez be új paradicsomát.

A közszólók zöme elzalogosította már a lelkét. Grasszál a politikai pornográfia. Pánikszerűen menekülünk a kétségbeesésbe.

*

Vannak mégis magánszorgalmú öngyilkosok. Egyikük például minden és mindenk ellenére megmaradt pusztán értelmiséginek.

A községben, ahol visszavonulva él, az üresen árválkodó, egykor fényes főúri kastélyt el akarták foglalni a fitnessz farkú siketfajdok.

Ezek ugyanis nagyon értik a dürgést.

A tanár úr azt mondta nekik: – Félnetek jó lesz. Mert az a valós helyzet, hogy a kastélyban freskók vannak.

A fitnessz farkú siketfajdok ledöbbsentek.

Neszezték–meszezték, aztán rosszat sejtve rajtaütésszerűen elsomfordáltak. Majd tartósan berendezkedtek egy téesz-istállóban. Ott zsánerpipercét gyártanak, melynek ők az egyedüli forgalmazói itt, Romániában.

Namármost a zsánerpipercét veszik, mint a cukorbeteg a szaharint, úgyhogy a fitnessz farkú siketek terjeszkedése elkerülhetetlen.

Egy közeles napon feliratokkal jelennek meg a tanár úr irodája előtt, amelyeken öles betűkkel ez lesz a pingálmány: NEM FÉLÜNK A FRESKÓKTÓL!

Akkor nagy szüksége lesz a tanár úrnak az Isten balhorgára. Amely a fitnessfarkú siketek fejében újraértékelő mechanizmusokat gerjeszt, és helyre teszi kreativitásukat. Minek következtében kenterbe lehet verni a gravitációt, és talán javuló trendre áll a világ.

JACKO BENGA ÉJSZAKÁJA

Kis pénz kis pénz, nagy pénz is kis pénz, morogta Jacko Benga, és akik előtte álltak, alig tudták visszatartani gázaikat. Hol a hulla, kérdezte nagy későre. Nem tudta senki. Keressétek, parancsolta, és elvonult. Nyomában jégréteg képződött a padlón.

Az ügyeletes annyit tudott, hogy valóban behoztak valakit, vagyis egy balesetest, ilyenkor nem szokás bajlódni vele, majd holnap, úgysem támad fel. Hülye portás, sercegett a tagbaszakadt, azonnal megmutatod – bordái közé fúrt valami rettentő éles izét. Hullanézés, ja, mondta a tagbaszakadt, társa a képesmobilt villogtatta, a harmadik elővett valamit, beleszúrt, kihúzta, és kész, muklesz, mondták kedvesen az ügyeletesnek, muklesz szakánává. De az már becsinált.

A pap később ért oda. Valakit, aki baleset következtében, mondta, a rokonai telefonáltak, hogy talán itt lesz... Hát egy tényleg van, sóhajtott a ügyeletes, ez mégsem késsel kezdi, gondolta reménykedve, és megmutatta a testet. Dokumentáció nincsen róla, sajnálkozott, ilyenkor ez nálunk nem lehetséges, a doktor urak ingáznak vagy kirándulnak, tessék bejönni reggel, és akkor már itt lesznek a fiúk, sőt a temetkezési vállalkozó is...

Tehát nem ő, szögezte le Jacko Benga, miután megnézte a képet. Akkor most addig keresitek a másikat, amíg meg nem lesz nekünk. Betonoszlopon akarom látni, mondta még, és kettétört egy virágos cseresznyeágot.

A négyszernégyesek elrobogtak, porzott a kisváros a kerekeik alatt, kis pénz kis pénz, nagy pénz is kis pénz, nem babra megy a játék, a szocialista neobarakk blokkjaiból szerre költözik át az új világ új népe a posztkomcsi éra eklektikájába, kell a pénz a telekre, a villára, kocsira, kurvára, csokira, zsokira, nem babra megy.

Látták, amint a két sorompó közt elmúlik, mint a sóhaj. A halálhoz kell legalább két sorompó, nem feltétlenül a kezdet és a vég emelkedő-ereszkedő, fekete-fehér rúdjai, két sorompó lehet két lehetőség is, mint ez volt. Mondták neki, hogy főnök, túl közel ül, nem fél? Vidám volt, éppen rendbejött odahaza a szénája, három hét, és áthelyezik, vége a

vegzálásoknak, a sanda célzásoknak, a „Mért nem állsz közénk?!“-szerű fenyegetéseknek, áthelyezik, hozza asszonyát és a gyerekeket, és meghúzza magát, például ebben a faluban, amelyet neki köszönhetően kerül el az országút, ezt a szakaszt, amely párhuzamosan fut sorompótól sorompóig a vasúttal, ő és munkacsoportja építi, huszonnégy év után megszabadul attól a kínos kisebbségi komplexustól, amely abból fakad, hogy ő csak ember, nem fekszik oda semmiféle politikai páncélvonal elé, holott már a feleségét is kiutálták, csak mert más anyanyelvű, mint ő. Mint azok.

Ültünk ott, mesélte a munkás, és jött a vonat, a főnök legyintett, hány vonat ment el előttem, egyikre sem kapaszkodtam fel... Hát ezt most elengedem a hátam mögött...

Mentünk halászni, és láttuk, hogy ott dolgoznak. De nem a folyó felőli oldalon rakják az útszegélyt, hanem a vasút felől, építik a sáncot, s annak a párkányát. Úgyhogy ez nem az útügy munkája volt. Az útügy vagy kicsoda, elkezdte ezt a szakaszt, és nem adta az ég, hogy befejezzék. Már is olyan rossz, mint a régi. Itt mindenből kilopják a lelket, aszfaltból a simaságot, levegőből az oxigént, sajtból a lyukat, szerelemből a boldogságot. Aztán az illető csak eldőlt, mint egy bábu. Kattogott a vonat, elment. A melósok szóltak, nem vinnék-e föl a fölső sorompóig, ott vár a mentő.

Ha most ide leszúrjuk ezt a karót, magyarázta a cserkészvezető, végy egy követ, fiam, és sózz már rea, mit szerencsétlenkedsz, na végre, ha sikerül rögzítenünk, elképzeljük, hogy ez nem egy vacak száraz karó, amit a folyó partján találtunk, hanem egy ember, ülő ember teste. Namármost. Tégy rá, Levente fiam, egyet a konzervdobozokból, üreset, te marha. Mindjárt le is fényképezlek vele. Szóval: itt ez az ember, az ott a feje, a doboz, nem a Leventéé, mit röhögtök, hanem a pasié, aki itt üldögél. Világos? Mint az angol sör, ale, felelték a gyerekek. No, akkor, folytatta az oktató, és órájára tekintett, nem egészen öt perc, és jön a vonat. Senki sem száll föl! Hanem figyeld a karót, meg a konzervdobozt, a fejét, mikor elrobog mellette.

Nincs sehol, jelentették Jacko Bengának a fiúk. Füst szállt a mobilból. Ha még egyszer hallom, hogy „Nincs sehol”, hat gránát ebédre. Nyomás!

Amikor elrobog a karó mellett a szerelvény, nem is robog, szerényen siklik, így a cserkészvezető, ezek elavult kocsik, mi történik, ha le akarsz szállni, na? Hát kinyitom az ajtót, válaszolja egyik legény. Úgy van. És mikor kinyitjuk, mi történik? Hát leszállunk. Mechanikailag?, kicsibocs! Hát izé, lemegy a lépcső, mint a ripellőkön.

Na most figyeljetek.

Jött a vonat, csaknem minden harmadik-negyedik ajtó nyitva, és már az első lépcső úgy elvitte a konzervdobozt, hogy az út folyó felőli oldalán találták meg. Fölöslegesen, hisz nem bűnjelért jöttek, hanem csak bizonyítani, hogy ne ülünk közel a sínekhez. Ezek a huncut cserkészek.

Siratjuk a főnököt, mert jó ember volt, sóhajtotta a munkás, hát messze lakik, összedobtuk a pénzt, néhányan elmennek a temetésére. Egyebet mit tehetünk. Nagy az Isten, kicsik vagyunk.

Oké, megvan, muzsikáltak végre a négyszernégyesek, a diszkóban bulizik, vannak vagy hatan, mit csináljunk. Hát mit kell csinálni, tahók?! Oké, bossz, mondták a négyszernégyesek, és Jacko Benga éjszakája pompásan végződött.

A kocsi nekivágódott a villanyoszlopnak, úgy tört ketté, mint az ünnepi kalács, repült ki erre, ki arra. Aztán a vezető kiszállt, most mit csináljak, kérdezte, ülj be, hülye, mondta a Jacko Benga segédje, ülj be a rendőrkocsiba, vérvétel lesz.

Kisvárosban kis pénz is nagy pénz, kell a villa, kell a ház, iscsoráz, vacsorázz. Nincsenek sorompók.

FELTÁMADÁS CIBEREFALVÁN

– Komám, az álmok nem hazudnak! – jelentette ki Petőfi után szabadon, az egyik helyi tévében, a népi hagyomány felújítója. És elmesélt egy sztorit. Mikor megkérdezte a tanító néni, hogy mi leszünk, ha nagy leszünk, Dezsőke visszazippantotta az orrocskájából kilógó gyertyát, előbb azt mondta volna szíve szerint: cséplőgép, de meggondolta magát és végül azt bökte ki: farsang. Az osztály kikacagta –, holott ha engedik, eldűnnyögi: micsoda pompázatos dolog farsangnak lenni. A farsang házról házra jár, és megtréfálja a forró kályha körül melegedő asszonyokat, lányokat. A hátszórállítgató riogatásért hálából megkínálják fánkkal, fahéjjal fűszerezett mézes forralt borral –, és ha csepeg az orra, mint Dezsőkének éppen, hát még szépen kivarrott zsebkendővel is kiszolgálják.

Amikor sok évvel később Dezsőke falufelélős lett Ciberefalván, eltökélte, hogy megvalósítja gyerekkori vágyát. Némileg zavaró körülménynek számított azonban, hogy a farsangot senki sem látta megszületni, mégis, évente: konok kitartással – mindenfelé eltemetik. Senki sem tudja, hol lappang az esztendő többi hónapjában. Honnan kerül elő Vízkereszt táján, és hová tűnik el, miután nagy pompával, még hamvazószerda előtt, húshagyó kedden, Koncz király és Cibere vajda életre-halálra menő küzdelme után nagy csinnadrattával elparentálják. Csak az a bizonyos, hogy mindeközben az emberek mindenféle húsos, zsíros és egyéb egészségtelen ételt zabálnak, fánkkal tömik a bendőjüket, s teleisszák magukat pálinkával-borral, azután pedig – átesve a ló másik oldalára – negyven napon át, húsvétig – álszent pofával böjtölnek. Vagy legalábbis úgy tesznek, mintha száraz babon, tört fuszulykán tengődnének. (Miután a halat nálunkfelé szinte mindenki mélységesen utálja.)

Hiába siratják el minden valamirevaló faluban, a farsangnak semmiféle temetőben nincsen sírja. Valószínű hát, hogy elégetése után feltámad. Feléled a hamvaiból, akár a fönixmadár.

Amikor idáig jutott az elmélkedésben Dezsőke, vagyis Dezső úr, Ciberefalva vezető felelőse, a homlokára ütött gyengéden: – Megvan!

Nem temetni kell a farsangot, hanem feltámasztani. És persze ügyesen megünnepelni a feltámasztását!

Sajátos transzszilvanikumként tehát, farsangfarkán, Erdélynek ebben a sarkában, Ciberefalván: farsangtámasztó ünnepet tartanak.

Az írott és elektronikus sajtó kapva kap az újdonságon. A farsangtámasztás napján úgy néz ki a falu, mintha laknának is benne. Holott éppen két hete kísérték ki az utolsó lakost, Vénminya Mihály bát az elárvult temetőbe. A távolba szakadt örökösök örömet engedték át az ingatlant és a portán lévő ingóságokat a „közösségnek” – amelyet egyetlen személy, a falufelélős Dezső úr képvisel. Ő viszont ott is él Ciberefalván –, mint a Cibere Panzió boldog tulajdonosa, a falu szántóterületének szorgos bérlője, az állatfarm birtokosa – és immár a hagyományok merész újítója.

A farsangtámasztásra hagyományörzők helyett hagyományfejlesztő csoport érkezik a megyei forrásközségközpontból, és a jóváhagyott trend szerint történik minden. Úgy megy a feltámasztás, mint a marikacsapás (Dezső úr nyelvi bravúrja.) Lehet hogy a Farsang eredetileg: férfiú –, ám a Dezső úr olvasatában nem más, mint a saját, bájos, tenyeres-talpas felesége, Trézsi. (Akinek egy valamivel korábbi elődje még a kutyafejű tatárok kényére is hatott anno.) Cifra áncúgba bújtatva, kicicomázva, kinyalva-kifalva, fején menyasszonyi pártával, slájerben emelkedik ki a havas udvar közepére kitett óriási káposztás hordóból. Kis kövér kacsójában fényes tálca, arról pedig kaláccsal s köményes pálinkával kínálja a köréje sereglő csodalátó társaságot: az ál-papot, a mű-kántort, a „keresztszülőket”, a szájtáti báméskodókat, végül pedig magát a székely harisnyás völegényt, aki persze nem más, mint Dezső úr, a Trézsi férje. A feltámasztást mindjárt követi a keresztelés, majd a házasságkötés tréfás ceremóniája, utána pedig hetedhét országra szóló lakodalom, annak minden helyi sajátosságával.

Így kerek a farsang Ciberefalván, nyilatkozza a médiának Dezső úr. A Cibere Panzió tömve magyarországi vendéggel, ők képezik volta-képpen a násznépet. Kissé elképednek, amikor Dezső úr, völegényből hirtelen násznagygyá „lényegülve”: ajándékozásra szólítja fel őket. De nincs mese, nuku kivételezés! A lakatlan falu derék vezére korondi káposztafőző fazékkal jár körbe, minden vendégnek kikiáltja a nevét,

elveszi s megszámlolja a pénzt, hangosan közli az összeget, és csípős kommentárt is fűz hozzá, ilyesfélét: – Adhatott volna többet is, a sokmilliós svájci kölcsönből! –, amit aztán mesterkélt vidámsággal fogad a ‘célszemély’; de újfent zsebbe kell nyúlnia, az adományt ki kell egészítenie, ha nem kíván szégyenben maradni. Mindenkinek perkálni kell.

A hatás óriási. A képernyőkön (Erdélyi Magyar Televízió, Duna Televízió, Duna World – öt kontinens, egy Nemzet) mindenütt a Cibrefalvi feltámadás című népi show fut, hatalmas sikerrel.

Kerekasztal-beszélgetések zajlanak határon innen és túl, forradalmi megújulásról szól a közbeszéd. Dezsőt meg már úgy mutogatják, mint a bákóiak a medvét. Illetve úgy is, mint a kultúra új magyar lovagját –, akinek pedig Trézsi asszony a boldogságos lovagínája.

KATA A CSATONÁVAL

Jaj, be rég voltam én iskolás, hallja-é. S maga avval foglalkozik? Ó, be bánom. Emlékszem, volt egy olyan történet az olvasókönyvünkben, hogy valaki megfenyegetett valakit, de az illetőnek egyáltalán nem tetszett. Jól tartom az eszemben. Engemet is gyakran fenyegettek, láncfűrészsel is.

Az mi, kérdézem.

Druzsba.

Aha. Mi volt abban az olvasókönyvben?

Betegtársam nem nagyon törődik az idővel. Ha azt mondanám neki: idősíkok, gyomorsikulást találgatva jelentené ki, hogy nála minden rendben van. Így szokta az orvosokkal is. A reggeli viziten kérdeznének tőle ezt is, azt is, de már a második után suvadnak tovább.

Magát a hálál fenyegeti, csúfolódik vele a főorvos.

Látszik, amint a vállát vonogatja a pokróc alatt.

Hogy lehet egy gyomorrák-gyanús beteg, sőt páciens ilyen felelőtlen?

Mit válaszolt ez a Gyantás Pityu?

Nocsak.

Van még egy alak a kórteremben, lehet hogy ő Luciferkó. Fiatal, sofőr, és lazsál. Nem akar dolgozni, hozott valamiket valakiknek, felvették a kórházba, mindig kéznél van egy-egy betegsége, amivel be lehet feküdni. Most a töksérvét reglálják, magyarázza vigyorogva, és a kicsi nővérke elpirul.

A karácsonyt is itt töltené, mert sok a szeretője.

Visszatérve arra a mesére az olvasókönyvből. Maga szeret lovagolni? Sandít rá Gyantás Pityu.

Én ugyan nem, nekünk lovunk sohasem volt. Veres kutya, veres ló, veres ember... Elharapja a szót, mert... ojjé. Pityu.

Hozzá mérve a róka szájalmas szimuláns.

Abban a könyvben az áll, hogy volt egy katona, és az mindig talpra ugrik, akárhogy is döjtik. És akárhányszor föl pattan, mindég ott a karja végében, az ujjában egy kemény fenyőgetés.

Samu komám eccé így próbálta jobb bélátásra bírni a medvét, de nem leve foganatja.

Namostmá, azt mondta az illető a katonának, hogy engöm ne fenyögess.

Hát én azt mondom most immá mindönkinek, érti-e.

Kata volt, de nem tudom ki. Kata a csatonával, ilyesmi.

Ennek nincsen értelme.

Hát annak, hogy az embert folyton egzecérozzák?

Annak van-e.

Éppen megint elvonult a vizit, az egyetlen esemény, vágás előtt, a kórtermünkben. Ma nem lesz belelés, rögzíti a tényállást a lógó tökü sofőr.

Gyantás Pityu most adja le az ärsz poétikáját.

No, mett nekëm egy litër pálinka nem porncsol.

Addig s addig matat a pléh éjjeli szekrénykéjében, amíg valamit bebugyolálva kimenekít.

Dél tájban razziának. Jön a takarítóasszony, akiről minden elsőbeteg azt hiszi, hogy ő a főnövér.

Mi az istent csinálnak maguk?

Kinek-kinek az orra alá szimatol.

Mert olyan cefrebüdi van a mosdókban, tiszta pálínkafözde!

Tiszta pálínkát száz éve se búzóltünk.

Sajnos, színtelenek és szagtalanok vagyunk. (Persze a szellőztetés mindig indokolt.)

De az a hórihorgas csávó hová lett.

Az nem lett, kuncog a sofőr. Hanem: lött.

És csakugyan, ott szaglik és búzlik az üres üveg a másik mosdóban, egy emelettel alább.

Szeretném a doktor úr képét látni, huncutkodik a tökös.

S azt minek.

Hát mit gondolnak, kinek volt szánva az a litër pálínka.

Poënnak is rossz, fordulok a fal felé.

Druzsbásan merkelek Gyantás Pityura.

Oké, persze, nem szabad innunk.

De hogy meg se kínáljon belőle?!

VIDULJ, GYÁSZOS ELMEBETEG!

Biztosan nem ejtőernyővel dobták le, affélét utoljára negyvenötben láttak jeles városkánk lakosai, mikor az amerikai ballon röpcékkel szórta tele a Csere és a Gyertyános erdőit. Ez a tüneményes férfiú nem sokat kasfitolt berkeinkben, hanem, mintha csak az ősködből, hirtelen itt termett, és mindjárt kiderült, hogy hipp-hopp!, egy egész utca, jelesen a Rókaköz boldog birtokosa. Úgy piócázott a keblünkön, mintha ott született volna.

No, mindjárt helyi vezérkara keletkezett, és csakhamar meg is nyerte a választást: ő lett városkánk új polgármestere. Jeles városunkban azóta megváltozott az élet. Egy poéta nagyon találóan jellemezte az 1989 előtti helyzetet: vigyázzállásban, írta; ami utána jött, az meg fejállás, ezért adta azt a címet egyik könyvének, hogy Vigyázzállásból fejállásba – na de ami városgazdánk honfoglalása után történt, az egyszerre vigyázzállás és fejállás: vízszintes pozícióban. Ilyen sokoldalúan fejlett demokratát álmodni se mertünk: mindjárt hivatalba lépésekor levétette a városkapu hatalmas feliratát, amelyen az állt, hogy vége a kommunizmusnak; és egy másikat tétetett a helyébe, mégpedig a piacgazdaság axiómáját: A természetben semmi el nem vész, csupán csak gazdát cserél. Aláírás: Lopónoszov.

Csakhamar táblákkal tűzdelte tele a városkát a derék polgármester, akit találóan csak Táblás Primárként emlegetett a helység népe.

Hűséges embereit csakhamar telekhez, házhoz juttatta, s ezek aztán a multikultúra jegyében derűs toleranciával összevissza rakosgatták a különböző feliratokat, a lakosok nem kis döbbenetére. A táblák időálló rézből vagy inoxból készültek, géppel vésett betűiket az alapszintől elütő rikító festékekkel emelték ki, ezért okozott azonnali megrökönyödést, amikor a polgármesteri hivatalon ez virított románul, magyarul, németül, romául és angolul: FELTÁMADUNK!, a köztemető kapujára pedig ez a pompás figyelmeztetés került, ugyanannyi nyelven: AZ AJTÓ GOMBNYOMÁSRA NYÍLIK!

Az iskolákon meglepetve fedeztük fel az egykori ifjúsági világtalálkozó himnuszának sorait, városkánk multikulti nyelvein. „Egy a jel-szónk: a béke. Harcba boldog jövőért megyünk. Egy nagy cél érdekében’ Tör előre ifjú seregünk.”

A városi szeméttelp bejáratánál ez fogadta a betérőt: NU VĂ APLECAȚI ÎN AFARĂ!, KIHAJOLNI VESZÉLYES!, NICHT HINAUSLEHNEN!, és valamivel beljebb: E PERICOLOSO SPOR-GERSI!, a füstölgő kupacok körül pedig: NYE VŮSZOVŮVÁTSZJÁ IZ OKNÁ!

Azon is megütköztek városkánk adófizető polgárai, ami a városi mozi bejáratánál fogadta a belépőt: JEGYEK A SOFÖRNÉL; a rend-őrség fölött pedig ez a banner lengedezett: TOLVAJOK! ŐRIZZÜK MEG ÉRTÉKEINKET!...

Nem úszták meg a templomok sem, a hívek megbotránkozására toronymagasan világolt a figyelmeztetés: NINCSEN RÓZSA TÖVIS NÉLKÜL!... Hogy aztán az egyetlen közbudira miért került ki ez: VÁROSI BUSZ. A KOCSI CSAK CSUKOTT AJTÓKKAL KÖZLE-KEDIK!, az mindmáig rejtély.

Háromféle tábla jellemezte a Táblás Primár regnálását, úgymint: tájékoztató, figyelmeztető és aranymondó táblák. Utóbbiból ilyesmiket láthattunk, a legváltozatosabb helyszíneken: „Ahol a szirti sas előfordul, ott nincsenek rühös zergék” – a törvényszék homlokzatán. „Hívő ember menedéke az imádság és a testi önfegyelmezés” – a Randevú nevű szálloda recepciója fölött. „A lelkiismeret sohasem ment föl a bűn alól, hanem vádol vagy megbocsát” – ez pedig az ellenzéki párt irodájának ajtajára került egy titokzatos éjszakán. A Táblás Primár nem bánt kesztyűs kézzel az ellenfeleivel, főleg azokkal, akik a városi tanácsban, korrupciót emlegetve sokallották a táblainvázio költségeit. Hűséges emberei tréfás névjegykártyákat terjesztettek városszerte, amelyeken a ‘célszemély’ neve alatt pimasz metaforák vibráltak szemtelenül. Ilyesmik, mint: sudribunkó, übermínusz, genohulladék, hundsláger (sintér), kultúrdémon, flekkenzabcsó, kiflicsülki, tándámándá, csöcselékmosdató, spionspicli, kisgöbbesz – hogy csak a szalonképesebbeket soroljam.

Fölöttébb fura, hogy néha min csúszik el a bika, akarom mondani, min bukik el egy ilyen táblás vezér. Elkapták az ócskavastelep vezér-

igazgatóját, amint a városkánkból elcsórt csatornafedőket éppen átveszi az önjelölt tolvajoktól. A nyomozás során kiderült, hogy a lebukott vatelepi direktor sógorsági kapcsolatban áll a Táblással, de ettől még nem kellett volna becsapnia; hogy tudniillik ugyanazokat a csatornafedőket adja el újra és újra a kedves sógornak, amelyeket nem sokkal előbb éppen a városból csórtak el a megélhetési citoyenek laza csoportjai. Nemsokára minden egyébre is fény derült: a táblakészítő vállalkozásra, melyet a városvezető a felesége nevére jegyeztetett be, a réz- és inox-beszerezési ügyletekre (melyek során ebek harmincadjára jutott vasúti műhelyek, felszámolt csirkefarmok fölszerelését vásárolták fel fillérekért), a család negyven tagú „fordítói csapatára”, akik a feliratokat a multikulti jegyében oly sikerrel ültették át jó pénzekért, hogy például ez a román szöveg: „Ulti Hami pune preț pe hrana dumnea-voastră!” így jött le: „A kártya szerint Ön tesz az árainkra!” – ami igaz is; és vége-hossza nem volt a hasonló zseniségeknek.

A Táblás Primár nem várta meg a letartóztatást; eltűnt jeles városkánkból, mint a számár a ködben.

Nemrég egy tőlünk százötvennél is több kilométerre fekvő megyében jártam, szolgálati ügyben. Hát ott, az egyik intézetben kivel találkozom, el nem hiszik. A Táblás Primár fehér köpenyben füstöget: falra, vászonra, esőcsatornára, mindenre. Boldogan parolázunk. Megkérdi:

– Téged mikor engednek ki?

– Engem mindjárt, mert itt né, csak szervizelek. S hát magát?

– Amint ismét megnyerem a választást, ezúttal Teleormányban – újságolta sugárzón. És fütyörészve mázolt tovább. Ecsetje nyomán ezt a mozgósító szöveget véltem kiolvasni: „Vidulj, gyászos elmebeteg! Megújul a világ!”

DOÁRÉ INIMÁ

Vannak fura ‘egybeesések’.

Egyik budapesti lap öles címben emeli ki valakinek a véleményét. „Marhaság, hogy a nők csupán ‘utánfutók’ lennének.”

Erdélyben nemigen hallottam ezt a lekicsinylő „metaforát”. De legalább két évtizede a feleségem részt vett egy dobrudzsai lagziban, ott, pontosabban a hálót készítő-bogozgató halászokról elnevezett Năvodari-közeli Mamaia egyik vendéglőjében ünnepelték a csaknem félévszázada oda költözött rokon gyerekének az esküvőjét. Tőle tudom ezt a kis történetet.

Nem egymagában utazott oda, hanem küküllei rokonokkal: unokanővérével és annak férjével, aki akkor még igen szemrevaló fiatalember vala.

Nos, a mulatság vidáman, zajosan zajlott, még csárdást is muzsikáltak a talpuk alá, az ottani vendégek kedvesen viselkedtek, eljövételkor pedig meglepetéssel tapasztalták, hogy az ifjú pár minden vendéget megajándékoz egy törülközővel és persze süteménnyel, borral.

Volt egy fura jelenet. A szemrevaló férjet a nőválásban több hölgy is táncba vitte, egyikőjük pedig céltudatosan szemet vetett rá. Szorosabban ölelte, mint azt a (feltételezett, tatár-bolgár gyökerű) dobrudzsai szokás engedné, telt melleit tolakodóan ráfeszítette a férfira, arcába fújta (nem éppen illatos) leheletét, mintha sóhajtana; majd egészen váratlanul ezt kérdezte: „Ești cu remorcă?”

„Utánfutóval jöttél?”

A férfi nem értette. Hát ők Dáciával jöttek, nem „remorkás” (utánfutós) traktorral. Tehát nemmel válaszolt.

No, ekkor szabadult el a pokol, illetve kezdődött a legényvadászat. A menyecske elkottyantotta nőtársainak, hogy ez a pasi (mai kifejezéssel:) szingli; attól kezdve egymást érték a felkérések, főleg tangóra, keringőre.

A feleség idejében észlelte a bajt, és hangos szóval kijelentette, hogy márpedig ő most szállásra viszi a párját, mert „doaré inimá”. Megfájdult szegénynek a szíve.

A rajongói csoport azonnal kiáradt a vendéglőből.

Pitymallott már, piroslott a tenger.

A felbuzdult lédik szenvedélyesen integettek. Volt, aki könnyet morzsolt el a szeme sarkában.

A fiatal pár később nászutazást tett Erdélyben. Egybekelésük napjára emlékezve többek között azt is elmondták, mennyire sajnálták a kiéhezett asszonyok, hogy mégis 'utánfutóval' jött a lagziba a délceg erdélyi házasember.

BANÁN

A kocsit dugig töltötték ugyan, valahol Törökszentmiklós környékén, de aztán jövet „feldolgozták” a javát, a gyerek meg a Nagykegyed, minden finomságnak. Ezért még egyszer markettoztak, ekkor viszont jelentkezett a gyakor hányinger, sőt a jóléti ts. által fogyasztásra szánt anyagi javak egy részét jobbára az út szélén kellett hagyni. Nem tudom, ildomos-e megemlíteni, de Honoráta egy sírkövet is lehányt, történetesen épp temető mellett kellett megállni. Apa hallgatott, Anya fél kézzel a lány fejét fogta, a másikkal lopva keresztet vetett. Utána maga is könnyített a gyomrán.

Váradon is vásároltak, Kolozsváron, sőt Marosvásárhelyen is. Az indok: nagy a rokonság, kell ám a mindenféle, ide is, meg amoda is.

Aztán valahogy nem akaródzott kimozdulni a sógoréktól. A sógor – török vállalkozó – rendelkezésükre bocsátotta egyik tömbházlakását (berendezését tekintve alig valamivel maradt el a vendégek budapesti otthonától, csak hát az mégis otthon; idestova immár tíz esztendeje, ugye), és ott ugyanúgy hódolhatott ki-ki kedvenc szórakozásának: az anyu egész nap soppingolt a hűgával (a török feleségével), apa a tévéket nézte és román nyelvtudását élesztgette – jólesően tapasztalta: jobban beszél, mint a sógora! –, aztán a gyakorlatban is kipróbálta ezt a tudást, jobb kocsmákban (a régi randa kricsmik helyére privatizált szuper-csehókban), Honoráta pedig számítózott, néha nagyokat csavargott unokatesójával, a török–magyar legénykével, Zánival, akit egy „óvatlan pillanatban” – „beavatott”...

De a Nagyit mégsem lehetett elkerülni. Nem azért, mintha, de mégis. A Nagy a család legidősebb tagja, kilencvenkét éves, ötven hektár föld járna neki és egy egész erdő meg másfél legelő. És még mindenre tökéletesen emlékszik: arra is, milyen szaros gyerek volt Apa kiskorában; sajnos, ezt hangosan el is mondja, sőt kikiabálja (nagyot hall szegény).

Nagyihoz tehát karácsony szombatjának délutánján megy el a család. A sógort kivéve, mert őt nem állhatja a Nagy. Nem volt elég százötven év, megint itt vagytok, harsogja, de azért Zánit titokban imádja, mert

„olyan áldott szép barna katona” lesz belőle, mint a megfakult képen a huszárfejú Nagyapa, káundkás korában, Ferencz Jóska császár társaságában.

A Nagyi nézi a sok ripegős, ropogós papírosú „jándékot” meg a sok cuccot. Odaadom a cigányoknak, gondolkodik hangosan, hogy Apa és Anya belesápad, Honoráta kuncog, Záni udvariasan mosolyog – vele az a baj, hogy nem tud magyarul, csak törökül meg románul, de azért, mint mondani szokás: ért mindent –; aztán megszagolja a citromot, a narancsokat is, egyenként, ide-oda rakosgatja a cukorkákat, csokikat, majd váratlanul a banánnál állapodik meg.

Menjetek át, ott a pálinka a kasztenben, küldi tova a társaságot, az unokákat pedig ügybe sem véve tanulmányozni kezdi a gerezdet. Erős, gyomtépő körmével hamar megy a hámozás, szinte jól csinálja, ámulják a gyermekek; csak éppen fordítva. A tövétől kezdi enni.

Honoráta meghallja a kutyát; erre igazán kíváncsi. A török fiú vele megy, hiszen ők most már majdnem olyanok, mint a férj és a feleség. Sőt. Ez az ő nője. Kizárólag.

A Nagyi elmajkolja a banánt, illatos, lágy, eteti magát, mint az ordás palacsinta, és a lélegzete sem fül el tőle az embernek. Egyedül van, mint általában mindig, és jól érzi magát.

Egy másik gerezdet is feldolgoz, ugyanúgy. A középső szobából szóváltás hallatszik, a fia most is a rövidebbet húzza, amiért meg merte kóstolni a deményházi gabonapálinkát. „Élesztő íze van!” Ezt a finnyás menyecske mondja. Valami doktornő, de hogy bár egyszer is megmérje legalább a vérnyomását, azt nem. Ezért nincsen is becsülete a Nagyi szemében. (Hiába magyarázzák neki: ügyvéd a menyé, nem orvos.)

Hát csak marakodjatok, gondolja, de azok eszbekapnak, hogy bár nagyot hall, mégsem töksüket a vénasszony. Meg aztán hazafelé Ilici is elvezetheti a kocsit, úgysem maradnak fél óránál tovább.

A férfi visszatér az édesanyja szobájába, voltaképpen a csikókályha melegétől túlfűtött konyhába, ahol nemzedékek nőttek fel, de nem jut ideje nosztalgiázni. Mert mit lát.

A Nagyi élvezettel szopogatja a banánhéjat. Ne vesszen semmi kárba. Elrágicsálná, de nem tudja. Egyrészt nincs már foga, másrészt penészes.

Végül apróra vagdálja egy vékony lapítón, és beönti a moslékos vederbe. A hízónak. Amelyiket csak a farsang idejére kell levágni, mert a mostaniból, a száznegyven kilósból jut elég mindenkinek. Puliszka-lisztet is pakoltatott a pestieknek.

Itt semmi sem vész kárba.

HÓHULLÁSBAN

Péntek volt, nem tizenharmadika, mégis baljós. Marosvásárhelyen zuhogott, vártam volna a földrengést is, átéltem kettőt, úgy tudok rettegni, hogy belehalnék, ha elmozdulna a csillár, péntek volt, nem tizenharmadika, Székelykálban még zuhogott, a Sepsiszentgyörgyöt „megcélzó” maxitaxi hősiezen dacolt a város forgalmával, szinte minden rendes kapuban megállt, bennfentes utasok szálltak föl, a Kisállomásnál aztán tengelytörésig dugultunk, mégis sikerült tovább surranni, könnyű eset vagyok, mindég a leghátsó helyet foglalom el, ott nem bántanak, ülnek mellém beszélős emberek, néha bólogatok, de lehet, hogy már alszom, őket az nem zavarja, több szálon futó mesék fonódhatnak így össze, alig vettem észre, hogy már nem esik, hanem havaz.

Székelykáltól fölfele tette ezt velünk a természet.

Mire leszálltam Nyárádköszvényesen, akkora lett a tél, hogy jöhetett a karácsony. Havazott, mintha kormányrendeletre. Az iskola helyét nem is találtam, Csíki András szólított meg a kultúrközei kis csehóban, hogy nem magam vagyok-é magam. Csíki András annak előtte, hogy plébános bátyja mellett gazdasági feladatokat vállalt volna, a dicsőszentmártoni népszínház egyik színésze volt. Azokról a szép időkről beszélgetve caplattunk a latyakban föl, templom és iskola felé. András meg sem próbálkozik a műkedvelő színjátszás élesztésével, nem ez a szabott szerepe itt. De a diákok tudnak egyet s mást, Bege Kinga Mária tanárnő ügyesen készítette elő Ráduly János fogadtatását a szerzőtől gyűjtött dalok, balladák bemutatásával. Úgy áll még mindég a népviselet ezeken a gyermekeken, mintha belenőttek volna. Holott már csak ünnepek vagy szereplések alkalmával öltik magukra. Amikor Ráduly elolvassa azt a mesét, amely minden találkozón tapsot vált ki, a Mihók, a bugyuta című zseniális népi történetet, megjegyzi: évekkal ezelőtt egy korábbi nemzedék mulatott a sztorin. Amikor színpadra írtam a mesét, 1993-ban, a kedves magyartanárnő ötödikes volt... Székely-Benczédi Endre hosszú penitencia után szólalt meg, nyúlt újra tollhoz, verseit egyaránt élvezhetik felnőttek, gyermekek. Felesége, Éva asszony vezeti új kocsijukat, a költő: úr, nem siet, nem

fizet, nem csodálkozik – és nem is vezet... A mi korunkban már nem jó a szemünk, hanyatlanak reflexeink. No, a találkozási jövet Bock Gyula igazgató úr Szovátára fuvarozza Rádulyt, magam pedig felkérekedem a Benczédi Éva furgonettjére. Aj, de jól furikázunk, még egy farkast sem látunk. De a világ nem egyszerű. A deményházi tetőn, Kál felé jövet, amint kikurkálódunk a kanyarból, megpördül a kocsi, száznolcvan fokos szögben nézünk szembe a halállal. A magas mart ment meg, óvón felfogja a gépet, csak a jobb hátsó kerék (éppen alattam) pukkan ki.

Nem tudjuk, élünk-e, vagy már odafent nyögünk. Éva asszony fakó arccal regisztrálja, hogy mindhárman megúsztuk, Endre báró bajuszába motyog valamit, aztán úgy szállunk ki, mint a diktátor a tábból, reszketve s féloldalasan.

Jótét lelkek ezen az útszakaszon is vannak. Két-három kocsi is megáll, egyikőjük továbbhajt, látva hogy nincs kórházba való anyag, a többi azonnal odalép, az autót méregetik, nem szövegelnek sokat, hanem cselekednek. Gyorsan fel a hóláncot, aztán vontatózsinórt, és egy kis segítséggel már kint is vagyunk a sáncból. Az úrvezetőnek és társának arra is van gondja, hogy finom ablaktörlő anyaggal lásson el bennünket. Remetei lakos, őt is Endrének hívják, és nagyon fiatal. Hálálkodva búcsúznak.

Éva asszony attól kezdve olyan biztonsággal vezet, mintha úrhajós volna. Nyárádszentmárton, letérő balra, be az utcába, be az udvarra, be a garázsba. Normán felül hull a hó, mindenfelé télapókat sejtünk. Hajszálpontosan parkolunk, aztán kiengedjük a felhalmozódott idegességet: mesélünk arról, amit megúsztunk, a halálról. Hol a boldogság mostanában, barátságos, meleg szobában, pipaszó (ez Endre úrnak a cigarettájából eregél), kávé, tea, szíverősítő mellett. Éva telefonál. Telefonálna, de nem lát, mert nincs kéznél a szemüvege. Kölcsonösen vetik egymásra férjével a holvant, hová lett a pápaszem. Endre tanár úr odáig vetemedik, hogy anyagice is bizonyítani akarná: nem őrajta csuklott félre az okularé, föllebbenti kötött mellénye elejét – és muramista, ott a szemüveg, szára beleakadt a gyapjúkötésű matériába. Semmi baja.

Endre kissé leforrázva, Éva inkább diadallal, mindketten örülnek. Én lefagyok. Aztán ők is.

A deményházi tetőről úgyszólván látás nélkül hozta haza a kocsit. Velünk!

Istenem, mi lett volna, ha odafent, mikor kibuktunk a kanyarból – lát is?...

KOPJAFÁK KACORBICSAKKAL

Igen, minden bizonnal megérdemlik. A körülményekhez és a zaklatásokhoz képest derekasan megállták a helyüket, merészen és egyenes gerinccel képviseltek bennünket. Kiálltak igazunkért, ám ezzel, első számú céltáblaként rájuk irányította a Hivatal mögötti titkos Hatalom a szekusraktárból ittmaradt, le nem írt, még nagyon hatékony, lassító hatású, sunyin mérgezett, késleltetett letartóztatású nyilait.

Legtöbbjük tisztán látta át a helyzetet, a helyzetét, és nyilvánossá tette a velejéig romlott rendszer röntgenképét, tudva, hogy a heveny „viralitás” némileg védelmezi a szerencsétlen jogvédőt.

Ja, de hoppá. Volna valami apró csengőszó is a dologban. Labdarúgó mérkőzéseken, amikor a védő játékos túlzott buzgalommal érvényesíti erejét és felkészültségét, ám a becúszó szerelés mégsem sportszerűen sikerül: megkapja a sárga lapot. Az edző jól tudja, nagyszerű a fiú, de ha még egy sárgát kap, kiállítják, és a következő „mandátuma” likas lesz.

Az pedig az egész csapat kára.

Urak, polgármesterek, ne várjatok több lapra, mert ezek mindenkinek fölmutatják. Be sem csúsztatok, máris fütyül a bíró.

Piros lap. Nektek főleg, mert portrétok régóta ott vibrál a célkeresztjükből.

Gondoskodjatok magatok helyett tisztos utánpótlásról, szálfa lelkű ifjakról, akik tiszta lappal indulhatnak, és jogilag valamivel többet is tudnak, jól érte: ravaszabbak, körmönfontabbak, diplomáciailag trükkösebbek. Az ilyenektől tömjénfüstösen irtóznak, főleg a kopipészt dobdki-nejlung doktorok...

Persze vigyázni kell, mert üvegházi öregjeink már beültették kis kertjüket, sőt, a miénket is, rezedával. Ott grasszál néhány vadiúj diplomás gyerekek, elszántabb és elvetemültebb, mint minden őse. Ezeknek nincs rühelletük. Nem is sejtik, mi az.

Mindenkor készek (saját előnyükre) paktálni az éppen soros mindenkivel.

Nektek tisztességes személyeket kell találnotok, becsületes legényeket, akiknek még a cipőjük talpa is olyan, mint a Kányádi Sándor utcájában a sár: tiszta!

Nehéz feladat, de meg kell tennetek. Úgy álljatok félre, hogy ne ti, hanem ők fogják a kezeteiket.

Akik azért is alkalmasak a hűtösségünkre, mert kevésbé rabjaik önnön indulataiknak.

Hadd vigyék tovább a pompás székely zászlót!

Huncutul: kerekdedre faragva a hegyét.

Kacorbicsakkal; rövid a pengéje, de be jól kanyarít.

Ilyenek legyenek a jogaink.

Mint a temetői gombfa.

Mert az még jobban szúr.

MIKOR VAN A KÖLTÉSNET NAPJA?

Kérdi közvetlenül, ám felvillanyozva.

Láttam már itt. Fél egyig felhajt valamit, aztán átbllag a zebrán, a megállóba. Jön a kisbusz és hazaviszi. A magaféle derék atyafiak látogatás nélkül diplomáznak kommunikációból, „az élet egyetemén”.

– Mikor van a hogyishívják? Na.

Hát, mondom, az attól függ. A magyar költészeté április 11-e, József Attila születésnapja (1905). A román költészeté, gondolom, január 15., akkor született Eminescu 1850-ben. A költészet nemzetközi napja március 21., nem tudom, miért.

– Még mire kíváncsi?

– Hát én semmire.

Kortyol söréből hosszan. Busa feje meg-megbillen.

– Csak azért kérdezem, mert az imént itt ült, ahol maga most, egy ember, aki azt mondta a másíknak: költő. Nem világos, melyikük; az-e, aki mondta, vagy akinek mondták.

Azt beszéltek, készülődni kell.

És hogy ki mikor találkozott először életében a költészetel...

Nálunk a farkas vagy a medve ilyen nagy téma, hallja-e.

– És? Mikor találkoztak?

Sejtem, ki lehetek, azért kérdezem.

– Mármint a költészetel...

– Hát azt csak részletekben, zúgott az az ízé. Nehezen fogtam. Mint amikor nincs a mobilhoz jel.

Térerő, javítom ki.

– Az. Bekapcsolta a nő a ventillátort, zúgott, mint a mikszerelő.

– Mixer.

Szemléltetem két mutatóujjammal.

– Iksszel.

– Ixxel.

El a pulthoz, újabb sört, nekem is.

– Mégis, mire jutottak?

– Kik?

– Azok. A két költő.

– Hát, emlegettek mindenfélét. Idegen neveket, szavakat. Érdekes, egyik se mondott bár egy verset. Pedig hát az ember mit várna. Bezzeg a tévében örökké csak felolvasnának.

– Ha magát kérdeznék?

Köszönöm a sört, de én bort iszom. Nem baj, hoz ő azt is.

Igazán kedves magától, de az enyém ki van kérve. Mikor érkezem, rendelék két palackkal, kifizetem. Ilyen szép fehér csészéből iszom. Amint a hölgy észleli, hogy kifogyott, kijön a pultból, viszi a bögrét, majd telve hozza...

– C, cc. Törzsvendég törzsvendég.

– Na de ha magát?

– Ha engem kérdeznének? De hát én nem vagyok költő.

– Nem is akart az lenni? Soha?

– De.

– Na látja.

– Isten éltesse! Most már sörrel is lehet.

Koccintunk, érkezik a hölgy, viszi, hozza. A sörívő elismerően csettint. Törzsv., törzsv. Működik.

– Egyszer akartam én is.

– Na ugye.

– Harmadik osztályosok voltunk, és egy reggel Sirató Sanyika akkorán jelentkezett, hogy előre bukott a padból. „Tanítónéni, tanítónéni, kitaláltam egy verset!”

Nagy dicsőség kiállni az osztály elé, hallja.

És mondta a saját versét:

„A mi macskánk, a szürke,

Tegnap este besurrant a csűrbe.

Reggel lássatok csodát:

Hat kiscicát!”

– Na, mit szól hozzá? Jó vers, ugye.

– Az. És maga akkor szintén?...

– Hát, másnap én is költöttem valamit. Jelentkeztem, és engem is szerepeltetett a tanítónéni. Kiálltam az asztal elé, és szép csengő hangon eléadtam:

„A mi kutyánk, a Bodri,
Kölykedzett vagy kilencet.
Egy tarkát megtartottunk,
Leváltuk a farkát,
Mert a gulyafarkú harapósabb,
A többit a hídlás alá dobtuk,
Egyenest a ganélébe.”

– Hát ez nem valami szép...

Sörébe sóhajt, az itala kámforrá válik.

– Nem szép, nem szép. A jóindulat, az megvolt bennem.

– Aztán megtapsolták-e legalább?

– Megdicsért a tanítónéni, de jegyet nem adott, azt mondta, sokat kell olvassunk. És amikor mentünk haza, adott egy-egy könyvet a könyvtárból.

Na, az volt aztán a boldogság, hallja-e.

Petőfi a János vitézzel, Arany János a Toldival.

Ma is tudom egyik-másik versszakát.

Legjobban az tetszik, amikor Jancsi odapörköl a gonosz boszorkának: „Úgy merje kend Ilust egy szóval bántani, Hogy kihullanak még meglévő fogai!”

Ezt egyszer felmondtam az anyósomnak is, még az elején. Azóta is én vagyok a legjobb veje. Igaz, hogy lánya is csak az az egy.

– Na de – firtatom. – Többé sosem próbálkozott?

– Mivel?

– Hát a versírással.

Legyint. Sokáig semmit sem szól. Aztán.

– De Sirató Sanyikából se lett poéta... Igaz, hogy a torban az imádság után rendesen ő köszöni meg a papnak, azért odakinn elprédikálta a halottat: „Hosszú életet, erőt, egészséget, kitartást kívánunk a tiszteletes úrnak; hogy mindenkit s münköt is, tudjon majd ügyesen eltemetni!”

MENEDZSERSZÖRFING A PSZEUDOSZFÉRÁBAN

Tényleg, mit kellene csinálnom, kérdezte a hölgy, és kacéran nézte Dömét. Vigyorog, mint egy joghézag, gondolta gonoszul Döme. Joghézagos fogú.

Hát, asszonyom, nem is tudom. Csak úgy, minden előzmény nélkül, egyik napról a másikra: író szeretne lenni...

Vagy költő, vágott közbe a hölgy. Már jó öt perce ott állt a tanári katedrára emlékeztető szerkesztői asztal mellett, bizonyára úgy gondolta, ülve nem előnyös társalogni, Döme pedig nem mert felállni, mert akkor fölébe magasodik, és ki tudja, még szexuális zaklatásnak veszi a kedves érdeklődő. Így kétségkívül a lédi volt előnyben.

Mondja, sok a magyar író? Hát, húzta el a száját Döme, ennyi olvasónak biztosan. Mert az olvasókról vannak statisztikák, folytatta a látogató, de az írókról? Hány magyar író él ezen a földön? Már úgy tetszik érteni, hogy összmagyar? Úgy is. Hát kérem, a Magyar Írószövetségnek legalább másfél ezer tagja van, mondta Döme. Három éve, mikor fölvettek, én kaptam az 1000. számú tagsági könyvet.

Ja, akkor nem akarok feltétlenül tag lenni.

De hogy lehetnék mégis író?

Hát talán tessék írni.

Írni? Mit.

Hát mit tudom én, karcolatot, novellát, kisregényt, regényt, regényfolyamot. Dénielsztílt lehet?

Lehet, de az már meg van írva.

Sztívenkinget? Hát az is.

Talán egy magyar heripottert?

Na, azt talán. Azt még Janikovszky Éva sem próbálta.

Ki az a Janikovszky Éva?

Ja, csak úgy mondtam. Kocsiszám.

Ja. Maga jártas. És ha költő akarnék lenni? Az egyszerűbb?

Az persze. A vershez nem kell szorgalom plusz tehetség, tetszik tudni, ahhoz elég csak a tehetség.

És mennyi idő alatt lehetek híres?

Hamar, nagyon hamar.

Ha írok egy verset, leközlök?

Attól függ, milyen a vers.

Hát milyen legyen a vers?

Asszonyom, ha tudnám, nem itt ülnék, hanem minimó kalkuló a Messze Látónál.

Hallottam, hogy van mindenféle pályázat, amin nyerni lehet.

Döme kinyitotta az írószövetség tájékoztatóját. Tetszik látni? Az IRKA Egyesület alkotói pályázatot hirdet, ad hetvenezer forintot, ha be tetszik nyújtani egy jó ajánlatot. „Eredeti művek megírására műfaji megkötöttség nélkül.”

Ebből csak azt értem, hogy nem kötnek meg, kacagott a joghézag.

Tetszik írni szakmai önéletrajzot, szinopszist vagy témavázlatot is, és ott már fel tetszik tüntetni, hogy vers lesz vagy regény.

Ühüm, bólintott a hölgy. Nem írna maga nekem egy verset? Aztán legyintett, persze, mondta már, hogy nem tud.

Vagy tessék verset küldeni a Salvatore Quasimodo Emlékdíj elnyerésére. Az első díjjal jár hárommillió olasz lírának megfelelő összegű ösztöndíj is. Vagy tessék írni olyasmit, ami a honvédelem szerepével foglalkozik, a katonai erényekkel, a Rákóczi-szabadságharccal, esetleg Deák Ferencsel, a haza bölcsével. Most elfelejtették odaírni, mit kap, aki nyer, de a tavaly is adtak pénzeket, mit szól hozzá.

Hát nem is tudom, sóhajtotta a hölgy, és lassan leeresztette popóját a fölkinált székre. Hája tövén költ a ruca, gondolta Döme, aztán kijavította haja tövére, látta, eredeti színe a szürke, nem a vörös. Hogy lehet valaki negyven és ötven között ilyen kanfjúz, gondolt egyidőben Miss Méjblre (Mabel) és Karácsony Benőre (Klärmann Bernátra). Nézze, asszonyom...

Nem vagyok a maga asszonya, fakadt ki a nő.

Bocsánat, rebegte Döme, és egy kicsit ujjongott. Sikerült kihoznom a sodrából, mindjárt elmegy. Zsebbe fojtott élvezet ez; olyan, mint mikor magába omlik a szökőár az olajpiacon. Látta magát, amint ül negyven fok celziuszban a primitív szövegszerkesztő kis képernyője előtt, feje körül meg ott vibrákol a szerzői szabadság környezetbarát aurája.

Hát újságíró? A hölgy átváltott. Újságíró hogy lehet az ember?

Ja, az még egyszerűbben, mondta Döme. Először is, el tetszik olvasni minden újságot, ami csak megjelenik a piacon.

A más nyelvűeket is? Sőt, azokat leginkább. Nem kozmopolitizmus az; s ha mégis, egy kicsit velejárója a mi nagyfene európaiságunknak. El tetszik olvasni mindet, aztán ki tetszik jegyzetelni a legérdekesebbnek tűnő szókapcsolatokat, szószerkezeteket. Miket?

Ja, hát ugye, ami érdekesebb, na. Például efféléket: ingatag ingatlanok, ideggáz a rakétafejben, génmanipulált uniós vezérkar, agyviszasszívó berendezések Európa kulturális sugárútján, kordedvezményes menedzsernyugdíj, törvénykezési kásahegy, társfinanszírozási konstrukció, klientúraépítő hórukkbrigád, exportorientált kurvapeccér satöbbi.

A látogató tekintetében fehéregerek futkostak. Többször is megpróbált felállni, de Döme mindannyiszor szelíden visszanyomta.

Tetszik aztán választani egy bombardonos címet: Menedzserszörfing a pszeudoszférában, vagy Dzsemböri a Rágalom szigetén, Előreléptetett pártkatonák önkéntes pelenkaszolgálata vagy Meteorológiai apokalipszis a kormánypártban, avagy Miért fejtelt a vállalkozó szájába a főpolgármester?!... És aztán azokat a pompás kifejezéseket szépen be tetszik illeszteni a sikersztoriba. És mindennap tetszik írni egy cikkentyűt, és el tetszik küldeni az újságoknak, és azok közlik, és egy szép napon arra tetszik ébredni, hogy ez már Bagdad vagy Rijad vagy Buenos Aires vagy akármi, ahol bunyó van... És minden képernyőn csak kegyedet mutatják, amint éppen tudósít, kérdez, beszélget, érvel, értékel, elemez...

Hol itt a budi, ugrott fel a nő.

Döme elmagyarázta. Búcsú nélkül távozott. Döme utánalesett. A folyosó kanyarjából látta: nem a véce felé megy, hanem le, el. Az utca színes forgatagában pedig nyilván megadja magát, lerobbant lufi.

Nincs benne egy csepp kitarítás.

Elmállik gyáván; mint egy halkan csödbe ment törpebirtok az európai unió árnyékában.

VESZTEGZÁR A KUTYAPISILÓBEN

Kisfutuczko alig tizenöt kilométerre esik Nagyfutuczkotól, mégis egy világ választja el a két falut. Ezt a világot úgy hívják, hogy Rókák pusztája, egyszerűbben csak Róka-pusztá. Közben egyáltalán nem pusztá, hanem inkább dombos-vidék, közepén a Kutypisiló nevű szelíd patakkal, amely csak tavaszi esőzések idején mutatkozik teljes valójában; télvíz idején úgy elrejtőzik, mint valami depressziós vakondok.

A kistérségi társulás két éve viseli az ősök iránti tisztelettel a Kutypisiló nevét.

Kisfutuczko turisztikai érdekessége, hogy ha telefonálni akar az ember, ki kell gyalogolnia a régi disznólegelő legmagasabb pontjára, a Kereszthez, s onnan a nap bizonyos szeszélyes pillanataiban néhány perc erejéig szóba állhat városra szakadt szeretteivel. Így tesz kétnapon-ta a nyolcvanhat éves özvegy Laboda Jusztina is.

A falut bekerítő alakulatot mégsem ő fedezte fel, hanem már egy nappal korábban Cápráginé, másképpen Szutyok Mimi, aki azon kapta magát, hogy miközben baját végezné a Kutypisiló patak partján, ahová kirúg a telke, valami szurokfekete öltözetű ördögfiókák lesik a terebélyét. Mindjárt tudta: nem rendőrök, mert ha azok, akkor a jegyzőkönyv érdekében nyilván rögvest felszólítják az erkölcstelen művelet megnevezésére és abbahagyására, amire ő azt válaszolná, hogy a saját birtokán azt csinál, amit akar, majd szoknyáját felkapva hirtelen újra lekuporodva folytatná –; minek folyományaképp a szabálysértés ténye legalább két és fél méter hosszan csordogálna. Az eset nem állott fenn, ezért gyorsan eleresztette a kutyát, és kettesben ugatták az illetéktelen behatolókat Jaguár nevű transzilván kuvaszával. Viszont a szuper-rejtélyes alakok úgy eltűntek, mint a tortanindzsa. Cápráginé egész éjjel filmet néz, Kanadába lódult nagyfia hátrahagyott vagy kétszáz kazettát, így aztán semmitől sem lepődik meg. Mégsem szól semmit, mert egyrészt minek, másrészt kinek. Összevissza kószálnak itt, Kisfutuczkon az idegenek, ezzel ábszolúte tisztában volt, ám a falusiaknak hiába mondaná, kinevetik. Nem kell ide két bolond, Mimike, tácsolta le a múltkor

is a rusnya vénasszony, a savanyúkáposzta szagú Laboda Jusztina –, elég egy ekkorka falunak a cifka-cafka Csipa Dzsennifer, akinek mindig elfő a kávéja. Mérhetetlen sértettségében Cápráginé Szutyok Mimi semmiféle infót nem oszt meg a kislemezvezetőkkel. Pedig a szobájából azt is látja, hogy könnyű harcokcsik sorakoznak sajátos hadrendbe a réten, más részük pedig fölfelé igyekszik, azzal a nyilvánvaló feladattal, hogy lezárják a települést.

Hiába titkolózott. Másnap Laboda Jusztina a Kereszt tövéből egyből leleplezte az alattomos hadműveletet. Mi több: bemondta a telefonba is a fiának, aki érdemein alul jutalmazott, nyugalmazott besúgó. – A Róka-pusztá tele harci kocsikkal és fegyveres katonasággal. Mi ez, ha nem invázió?!...

Nosza, értesíti a közösség férfi állományát is: Cókók Csubit és Kaptán Burzót. Az egyik vak, a másik süket –, így adják ki két félnormában a tökéletes őrizetet. Cókók Csubit megcsalt szeretője öntötte szembe még hetvenkettőben, a vegyi gyárban; Kaptán Burzót hajtó korában, egy nagyszabású vadászaton cirógatta meg a havasok Miklós bácsikája, egyúttal a fél farát is elharapván – amiért is a rosszfélék Seggetlen Burzónak becézték; amikor még éltek tréfára hajlamos székelek Kisfutuczkon.

Mindkettejükön földig érő, csüngő szőrű koszos pásztorsuba, somfa botjaik akkorák, mint Őszentsége rangos támasztéka Róma városában. Ezeket azonban megemelni is derék dolog, nemhogy lecsapni velük...

A fent nevezetteken kívül csupán Csipa Dzsennifer számít helyi lakosnak – amikor éppen idehaza tartózkodik. Dzsennifernek érdekes a heppje. Nevét s kórisméjét egyedül Cápráginé szutyok Mimi tudja. Úgy hívják, hogy border line szindróma, és az jellemzi, hogy aki ebben szenved, az hol angyal, hol pedig ördög, sosem tudni, mikor éppen melyik. A buta falusiak nem néznek filmeket, nem is tudnak angolul, bezzeg hogy bordélylány szindrómának mondják a Csipa Dzsennifer baját –, amitől a lány úgy be tud gurulni, de csakugyan: két hete a Mákföld tetejéről henterikádzott alá a Bakk Pali bá összerogyott házáig, s onnan szenes karót ragadva rohangált végig a Nagyutcán, a Nyulak közén, a Kisutcán, végül a Béka Feri pallóján állapotodott meg... Addigra

magamagában is kárt tett, úgyhogy le kellett kötözni szegényt. Aztán a szeretője elvitte. Közel Dicső, de sosem tudni, mikor van rendesből kieresztve, s mikor szökött haza.

Az ostromgyűrű bezárult. Az utca végén megjelent a parancsnoki dzsipp, mögötte két harckocsin töltött puskákkal símaszkos fickók, lövésre készen fürkészik a lepusztult, poros és törött ablakú házak frontját, nehogy rájuk ugorjon valami terrorista mándruc. A szegénytábla helyén Cókmók Csubi és Kaptán Burzó fogadja a betolakodókat. A símaszkosok leugranak, se szó, se beszéd, szétfelé rúgják a faluőrök lábát, alaposan megmotorásszák, majd a szegénytábla romos falához nyomják őket.

Hol vannak? Kérdezi a parancsnokuk. A házban, feleli Cókmók Csubi, hiszen Kaptán Burzó semmit sem hall. Melyik házban? Az egyikben a vénasszony, a másikban a muzis naccsága. S hát a harmadik? A harmadik abban, amelyiken írja hogy Vegyes bolt.

Mese nincs, itt körözés folyik, gondolja Burzó, miután Csubi jelekkel magyarázza a dolgot. De az integetés is tilos, kapnak egy-egy hatalmas fejfasírtot, hogy azt hinnék: tarkólövés.

Közben a rohamosztag végigkutatja Kisfutuczónak mind a tizen-nyolc házát, csakhamar előkerítve a többi lakost: kárpálódva rángattatja magát, félelmében kékeslila galambokat eregetve Laboda Jusztina; mindentudó ábrázattal andalogna Cápráginé Szutyok Mimi; és szemérmetlen mozdulatokkal a fiúkat kihívóan mustrálgatja Csipa Dzsennifer; egy és egész tehát a falu lakossága.

Hol bújtatják a latorokat? Így a parancsnok. Laboda Jusztinának a galambja ekkor pelikánná változik; nem puki, hanem durrantás, durrogatás, rakéta eregetés, merő dörrenet. Ámde a kis bűzös manőverrel sikerül elterelnie magáról a gyanút. Csipa Dzsennifer már rá is fonódott az egyik délceg legény nyakára, ő is kihull a hálón. Marad hát a „Mindent tudok!”-kal reagáló Cápráginé Szutyok Mimi – őt azonmód le is tartóztatják. Amint vonszolják – mert hiszen ellenállás kell kifejtenie, minden forgatókönyvben ez áll! –, megsemmisítő pillantással sújtja a két „férfit”, Cókmók Csubit és Kaptán Burzót. Ezekben egy miccre felhorgad az önérzet, és szembefordulnak foglyul ejtőikkel.

Nos, a jegyzőkönyv távlatából immár kijelenthetjük, hogy mindazonáltal a helyzet gumibot útján megnyugtatóan rendezésre került, vagyis megoldást nyert. Miután a rohamosztag razziája során nem találtak terrorcselekedetre utaló nyomokat, tárgyakat, logisztikai felszerelést, sem pedig államellenes tevékenységgel gyanúsítható személyeket, a zárlatot megszüntették, a blokádnak véget ért, a szögesdrót akadályok a hatalmas teherkocsikon maradtak; tüntetők és lázadók hiányában ellenbarrikádokat nem kellett emelni –, még Cápráginé Szutyok Mimi is megúsza egy dorgatóriummal, hogy tudniillik ne járjon a szája olyasmiről, amiről csak mozinézői élményei alapján tudhat – hamisan – hozzá szagolni.

Kisfutuczkiót szerencsésen elkerülte a karantén. A maszkos kompánia igyekezett békét kötni a helybéliekkel. – Ide figyeljenek – mondta a parancsnok. – Megmondom, mire van önöknek szükségük. De találgaszák is egy kicsit. Na, mire?

Cápráginé Szutyok Mimi ezt is tudta. – Éberségre – felelte olyan szimplán, mintha Bruce Lee volna. A parancsnok bólintott. – Önök jelesre vizsgáztak honpolgári felelősségtudatból és magatartásból. Bár az önök települése uszkve kétszáz kilométerre esik az országhatártól, önök akkor is elhárítanák az ellenség mesterkedéseit, ha megpróbálna kibabrálni a mi tág horizontú, pompásan fejlődő demokráciánkkal. Gratulálok, és ezúttal mindenkit kitüntetek egy díszoklevéllel! Ugyanakkor aláírás ellenében részesülnek fél évre szóló ételjegyen is, amelyet naponta az egységünk kitűnő kantinjában lehet beváltani reggeli, ebéd és vacsora formájában.

Mindez ugyanazon a helyen, a székelytábla romos falánál zajlott, ahol egykor a falu bikája fejtett ki ellenséges tevékenységet, amiért az életével fizetett golyó általi halállal; majd a kulákokat csapdosták humanitárius okokból a vörös téglás létesítményhez.

A kajabonokat nyomban kiosztották, Laboda Jusztina odaadta a kulcsot, hazaszalajtotta Csubit, és elhozatta házának tisztaszobájából, az ágy alól, azt a két liternyi dugipálinkát, amivel a nyugalmazott besúgó fiát kívánta megtisztelni szilveszterre. Örömmáorban koccintgattak, majd a fekete sereg sűrű búcsúzkodások közepette elpályázott az ismeretlenbe, amelyből felbukkant volt.

Ezzel a dolog el is lehetett volna bütülve, csakhogy Jusztina nén' hatvanhét éves nyugalmazott csemetéje nem fogta be a pofáját. Így aztán nem is lett valami lájtos a sztori. Ugyanis a középszerű jelentőembert nem sokra taksálta az ál-hamvaiból föléledő biztonsági cég új központi és regionális grémiuma; minek következtében nyugdíjkiegészítéshez kellett folyamodnia.

A mamát, Laboda Jusztinát megtanította fotózni a zsebtelefonnal. Mihelyest ismét térerő gerjedett a disznólegelői Kereszt alatt, Jusztina továbbküldte a réti invázió, roham, ostromlás, támadás, offenzíva korábban kattintott képeit. Ezek nemsokára megjelentek a legjobban fizető ellenzéki tévé műsorán, olyan jelzők kíséretében, mint: ártalmas, romboló, destruktív, bomlasztó, kártékony, züllesztő, felforgató. Gondolható, kiket illettek emígy.

A híradástechnika pedig? Az, kérem szépen: fürge, sebes, szapora, rohanó, villámgyors, gyors, szélesebb, satöbbi.

Lett botrány három napig. A hatalom tisztázta: voltaképpen nem történt Kisfutuczkon semmi különös, a Róka-réten gyakorlatozott az egyik elhárító egység, teljes készültségben, ők azt hitték, teljesen kihalt a falu, szerencsére az utolsó pillanatban leállíthatták a gyakorlatot, különben valóban lehettek volna a személyek sérelmére esett, ámbár igazolható cselekmények. Egyébként országosan egyre jobbak a mutatók, a meglovveteli trend lefelé mutat. Több golyóipari szakreferens is megerősítette.

Amikor erre sor került, már új botrány kavarta fel a média rózsaszín szűzhullámain Romániában.

Egy politikus korán reggel összeveszett a feleségével, majd elment a parlamentbe. Mikor dél körül hazajött, megevett egy fél literre való tejszeles bablevest, arra megivott egy ugyancsak fél literre való asztali fehér bort. (Bűnjelek csatolva.) A hulla ezután még egy kicsit veszedkedett a feleségével, utána kiment a mollba, és ott a szeretője szeme láttára halántékon lőtte magát. A hulla azonnal meghalt. Állítólag azért történt így a dolog, mert a férj a szeretőjével karambolozott. Aztán a mollban megjelent a feleség is. Bejelentette a sajtónak, hogy az urának szerencsére nincs sérülése –, de otthon majd lesz.

Ebből is látszik, hogy az élet nem egy író-olvasó találkozó.

Még annyit, hogy a kifestőcsónok megéhezvén a kávéba indultak volna a kávébonokkal. De sem kávé, sem kávé nem vala sehol. Minek következtében mind Laboda Juszta, mind Cápáginé Szutyok Mimi, mind (ideiglenes távollétében) Csipa Dzsennifer, mind Cókók Csubi és Kaptán Burzó – a kistérségi település teljes lakossága! – készséggel hajlamos valamelyes husángok felemelése által elkövetni a hatósági közeg elleni erőszak kísérletének vétségét, tekintetbe véve, hogy a hivatalos szervek hathatósan becsapták mindannyiukat.

Ennek érdekében arra készülnek, hogy újévkor is felgyűjtják a karácsonyi égőket. Utána lesz, ami lesz!

Erős meggyőződésük, hogy a kár nem haladja meg a hasznot.

Aki látni akarja, szeretettel várják.

(A térségben nem található vírus.)

KOKÁRDA

Az állomás felől jött, andalgó léptekkel, félszeg mosollyal közeledett – Megihatnánk valamit – ajánlotta merészen. Nem állok le ismeretlenekkel, mégis váratlanul ezt mondtam: – Tudok egy csendes kávézót... Maga, ugye cigarettázik, nekem már nem szabad –, de ott kitűnő az elszívó berendezés, pár perc alatt odaérünk.

Előre engedtem, sután szabadkozott, hogy ő a fiatal, mégis; de hát nem ismeri a járást. – Itt sok minden megváltozott – sóhajtotta, mikor már előttünk illatozott a valódi feketekávé. – Ilyen jót például nem ittam soha még.

Húszéves sem lehet, néztem meg alaposabban. Unokám lehetne. Százhetven magas, ötven kilónál nem súlyosabb, zöldesszürke szemei szenvedélyesen firtatják a világot, göndör haja baloldalt a homlokába hull, vállalai kissé csapottak, nem rajong a testedzésért. És hát a cigaretta, hm. Látom, nem oldódik, rendelék konyakot is. Koccintunk, mohón iszik. Intek a lánynak, még egyet. Hozza.

– Ismerjük egymást valahonnan?

– Nem... Azt hiszem, nem. Idegennek számítok a városban. Bár a felmenőim itt végezték tanulmányaikat, egyik elődöm nagydiákként, a nevünk is azonos, Bem tábornok erdélyi honvédhadseregében harcolt. Én viszont... Nehéz helyzetben vagyok...

– Ha arra gondol, hogy megnyitom a pénztárcámat, óriásit téved...

– Félreért. Mikor kirúgtak a főiskoláról, egy ideig anyám nyakán lógtam, aztán nagynéném állást szerzett. Vidéken tanítok, fizikát, földrajzot, orosz, testnevelést. Más a gond. Az este kopog a milicista: tíz órára legyenek a Borsos Tamás utcában, vár Makó őrnagy...

– Nézze, ha eljárt a szája, jobb, ha beismeri; könnyebben megússza. Van olyan trükk: rá kell tenni egy kislapáttal. Ha kérdezi vallatója, hogy olvas-e szocializmus- és államellenes irodalmat, bólintson, nyugodtan sorolja a valóban elolvasott műveket. Mondjuk, Háború és béke, Bűn és bűnhődés. Karamazov testvérek. Shakespearetől a Lear király, Rómeó és Júlia, Hamlet. Vagy Jókaitól A kőszívű ember fiai, a Szegény gazda-

gok, Gazdag szegények, Az aranyember. Eminescutól az Esthajnalcsillag. Régi és új urak, Nicolae Filimon.

Ez mit mutat? Hogy baj van az emeleten. Ha tartja a vonalat, békén hagyják, többé nem lesz velük dolga. De ne vigye túlzásba. Ismerősöm belekeverte a Grimm-meséket, rákérdeztek, nem olvasta. Azóta félig nyomorék.

– Nem baj, ha kapatosan megyek oda?

– Bajnak baj. De hát falun minden káder elzüllik, nem? Uralkodik magán, nem dumál, mint bágye a kocsmában. Fogalmazzon minél pocskabbul. Ugye tudja, nyilatkozatot kell írnia. Sok hibával, az is segíthet.

– Akkor most én kérek egy újabb konyakot! – ugrott. Buzgalmában a teljes cechet fizetné, ha engedem.

Rémlik még, hogy milyen muris: orra töve erősen szeplős. Tőzikebokor. Március idusán járunk, ragyog a nap, kopott fehér ballonját leveszi, hajtogatja, vállára csapja. Világosbarna zakót visel. Gyanúsán közel hajolva megvillantja kabátja hajtókája mögött a piros-fehér-zöld kokárdát. Szemében csintalan „azértis”-fények.

Kapnék utána: – Az istenért, ne rohanj veszedbe! – De amilyen váratlanul bukkant fel, oly hirtelen szórja a semmibe szellemképét a járda ködszürke porával incselkedő tavaszi szellő.

*

Váratlanul beállít egyik távoli rokonom. A házuknál leltem otthonra helyettes tanító koromban. Utcára nyíló kis szobában laktam, esténként lazán kiléptem, s majd vissza, néha hálótársat is csempészve. Alacsony volt az ablak.

Ez a Samu öregesen tempózik. Ne haragudjak a zavarásért –, ajándékfelét hozott. Semmit sem vár érte! S már húzza is elő a paksamétát. Lebontottuk a házat, új kell a fiataloknak, magyarázza. – A kémény mögött találta a fiam, a padláson. Egy műtrágyás zsákban.

Mindenféle iromány, rajzok, képek. Rajtuk bizony a nevem. Miért kerültek oda. Samu átlapozta, de nem sokat ért az egészszövből, főleg ami a százlapos füzetben található... Talán fontos lehet, annyi év után is. Hát

elhozta. No, ha mindenképpen erőltetem, egy-két pohár bort elfogyaszt –, de aztán mennie kell, mert a busz nem vár. Isten éltesse!

*

Örülök is, nem is, egykori naplónak. Nagy költőnk, Balassi Bálint jobban járt. Nem jutott ideje efféle szórakozásra. – Bocsásd meg, Úr isten, ifjúságomnak vétkét – írta. Kérlelte, felszólította –, alkudozott Teremtőjével. Nekem most szembesülnöm kell fiatalságom bűneivel, hiszen mindent szorgosan bejegyeztem a naplóba. És nem mindenik cselekedetemmel szolgáltam rá az üdvösségre. Akiket hitegettem, az egykori szépségek mára jámbor vagy égetni való banyák, tőlük többnyire nyakbavaló kötél volna a kegyelmetes bocsánat.

Nicsak, van egyéb is. „Kihallgatás a Borsos Tamás utcában. Makó őrnagy faggat, románul. Utána ugyanilyen nyelven nyilatkozat írás. A tiszt többször belekacag a válaszaimba. Maga részeg, ez minden harmadik mondata. Én kérem, máma még nem ittam semmit, mondom sóhajtva. Hanem az éjjel igen, mulattunk bizony.

Furcsa nap. Filmben jártam. Füstelszívós kávézó, finom konyak, minőségi kávé – „nyekezol” helyett... És az idős úr. Nagyon hasonlít valakire. Egy pillanatra saját magam vagyok, sok-sok év múlva. Titkon örvendek: ezek szerint kapok a sorstól még negyven esztendő leg-alább...

Tanultam tőle egyet s mást. Az őrnagy fel-felkacag, amint beleolvass a nyilatkozatomba. Majd így szól: Bine, puteți pleca. (Elmehet.)

Aztán utánam szól. Magyarul. – Máskor, ha a mi utcánkban jár, azt az ízét, a gallérja alatt... Azt hagyja otthon, jó?!...”

JÓVÁTÉTELI SEGÉLY

Véletlenül szólta el magát. „Kifutott a számon, hogy izé. A nemességünk. A földjeink. Hogy nagyapámnak háromszáz hold erdeje volt Kovászna megyében. Csak aki nem iszik, nem beszél.”

Ősidők óta bihari szilva a kedvence, rövid kávéval, pohár borvízzel. Délelőttönként, a piacra sétálólág elszőrözik egy kicsit, dumál, ha kerül beszélgető társ, ha nem, akkor csókolom.

A pálinkája valóságos hángéri cumi, szól át az öltönyben-született tip-top fickó, táskás-nyakkendő elintéző, mire Hunyó Gyuszi (a továbbiakban Gyuszi H) bemutatkozik: „Gyula vagyok.” „Hungarikum”, szimmant amaz. „Illata elhallatszik Brüsszelig.” „Namármost én még nem vagyok süket, azt megérteném, hogy elbűzlik akárhováig, de hogy hallatszana is...”

„Ja. De Gyula úr, ez egy okszimoron.”

Előtte laptop, bal kéz felől tisztító spray, elektrosztatikus törölkendő és kiskefe. Jobboldalt okos füzetek. „Bár hallgattam volna a háromszáz holddal”, jajgat Gyuszi H, a pultig se hallatszik. „És kapott már Ön jóvátételi segílyt?” „Hogy mifélét?”

Következik egy nap, két nap. A napok mind ilyenek. Gyuszi H ilyesfélét hall: államháztartási mérleg, költségvetés, folyó fizetés, tőzsde, értékpapír, kötvény, kincstárjegy, névérték, árfolyam, devizabetét, kamatláb, futamidő, befektetés, lekötés, hozam. Közben jön az elintézőhöz egy elintézendő, totyi manusz százféle koszos papírral bebástyázva, anyakönyvi, telekkönyvi kivonat, miféle. És látja ám Gyuszi H, hogy az elintéző az elintézendőnek ötszáz eurót ad.

Veríték a homlokon. Előhossa a dolgot. „Háromszáz hold? Hm. Tessék előkeresni minden okmányt, az ősök féltő gonddal őrzött birtokleveleit.” „Lássuk, mint mond a világháló. Azt mondja, hogy. A Jóvátételi Segély Alapítvány tagja lehet bárki, aki bizonyítani tudja, hogy őt és/vagy a családját az elmúlt rezsimek anyagilag vagy erkölcsileg károsították.” Az Alapítvány mellett működő Intéző Iroda kérésre

felveszi ügyfelei sorába Gyszi H-t is, és a továbbiakban felvállalja ügyének teljes jogi képviseletét.

„És kapok ötszáz eurót?” Csillog Gyszi H öreg szeme. Rendel újabb hángéri cumit, az úrnak mit is. No tenksz, ügyintézés közben sosem. Akkor energájer. „Ötszáz eurót szeretne? Elsőre, vagy több lépcsőben?” „Elsőre is, és lépcsőben is!” „Hát ennek is megvan a rendje, tetszik érteni.” Zongorázik az öltönyben született a laptopon, s kiugrik, hogy Hunyó Gyula, 69 éves, ilyen utca, olyan szám, ennyi hold erdő, ilyen meg ilyen dokument, érdekképviselő, ügyintézési kérelem. Iktatószám, aláírás.

A nyomtatványra. Namostmár. Ügykezelési jutalék. Bizományi díj.

„Száz euró.” „És holnapután kapok ötszázat.”

A tárgyalás félbeszakad. Ismét érkezik egy ügyfél, Gyszi H szeme elgyávul, nem ugrik be, hogy csak az imént látta. „Tisztelt ügyfélnek ötszáz euró. Egyelőre!”

Aláírja, és mehet.

„Lehet lejben is?” „Miért ne? A hivatalos árfolyamon.”

Elő a pénztárcát. Gyszi H fizetni készül. „És ha kétszáz euróval jövök, akkor holnap ezret kapok?” „Holnap ötöt, holnapután a másik ötöt. Ez az eljárás.”

„Jó, akkor tessék”. „Egy pillanat, megírom a nyugtát.”

„Én vén hülye.” Verné fejét az asztalba, minek. Nem látja senki. Minden nap holnap van. És persze holnapután.

Az elintézőnek híre-pora.

„Én ostoba tökfilkó”. Zokog csendesen Hunyó Gyula. De lásd mint fent, nem ez hallik el Brüsszelig.

ÚJ FOLKLÓR

Egy faluban caplatok, melyet az árvíz, majd a földcsuszamlás tartósan elzárt a külvilágtól. Senki sem keresi a menekülés útját, hiszen nem a házak csúsztak meg, csak a kivezető utakat mosta el a víz, sodorta szét a megindult domb; van mit aprítani a tejbe, dolgozni nem lehet, de nem is akar senki, ráadásul van áram és hálisúrnak működik a helyi kábeltevé: ezen naponta öt-hat filmet is vetítenek, magyar szinkronban. Az emberek nagyon barátságosak, mintha kimondottan örülnének az elzártágnak, egész nap alig mozdulnak ki a házból, tévéznek rendíthetetlenül. Amikor belépek a polgármesterhez, kamasz kislánya udvariasan megelőz az üdvözlésben, és így köszönt vadonatúj csengő hangján: „Szeretlek!”

Döbbenetem leírhatatlan, fülig pirulok, és bemutatkozni is képtelen vagyok, nem hogy jövetelem célját értelmesen eldadognám. Még nagyobb ámulatomra a polgármester úr ugyanazzal a szíves szóval fogad, sőt pirospozsgás arcú felesége is, amikor pedig a legalább nyolcvankilenc éves Nagy is azt mondja: „Szeretlek!”, ájulás környéke, és minden erőm cserbenhagy, lankadtan rogyok a székre, melyet szerencsémre éppen alám tolnak.

Csakhamar rutinosan életre szilvóriumoz a polgármesterné asszony, valahogy rendbe szedem magam, és inkább kitalálom, mint megtudom a következőket.

Felső-Lajosfalván az jött be divatba, hogy így köszöntik egymást az emberek az utcán, a boltban, az otthonukban, a kultúrházban, a kocsmában, sőt a templomban is: „Szeretlek!”... A pap az elején zokon vette, de aztán belenyugodott Isten különös rendelkezésébe, hiszen végül is ki tilthatná, hogy szeressük felebarátunkat és felebarátnőnket, ha egyszer maga az Úr követeli emígy? Benne van ám a Tízparancsolatban!

Igaz ugyan, hogy alakulóban egy sznob réteg, amelynek büdös kezd lenni a magyar „Szeretlek!”, helyette valami érthetetlen idegen szót üvöltöz; csakhogy ezeket kitiltják a tisztességes helyekről, inkább csak a diszkóban gyakorolják, másutt többnyire kuss a nevük.

Mondanom sem kell, a napom azzal telt Felső-Lajosfalván, hogy ettem és ittam a házigazdákkal, a polgármester egy betűt sem volt hajlandó nyilatkozni a katasztrófáról, majd a felsőbb hatóságok intézkednek, üttette el a kérdést; és szemét a világ minden kincséért le nem vette volna a tévé képernyőjéről. Felső-Lajosfalván mindenki tévézik, szivarozik és pálinkázik meg borozik és sörözik. Még a macskák is ekként élvezkednek.

Magam is végigizgultam vendéglátóimmal néhány pergő cselekményű amerikai filmet. De csak az utolsónál esett le végre a tantusz: hogy hát mire fel köszönnek itt ilyen kedvesen az atyafiak.

Az „I love you”-t, amelyet Amerikában sokszor a „Jó napot!” vagy a „Viszontlátásra!” helyett is használják az emberek, a derék anyaországi szinkroncég minden esetben így fordítja: „Szeretlek!”...

Szeretlek, mondja a filmben a nagypapa a nagymamának, a gengszter a smasszernek, Jockey Samanthának a Dallasban, mielőtt éppen a diliházba küldené. Szeretlek, mondja a bankrabló a pénztárosnak, mielőtt kirabolná, a bérgyilkos az áldozatnak, mielőtt meghúzná a ravaszt. Szeretlek, köszönti a főmenedzser az alkalmazottat, mielőtt az utcára tenné. És a megszólítottak ugyanúgy válaszolnak! „Szeretlek”, hallom minden filmben legalább ötvenszer. De még csak kísérletet sem teszek rá, hogy megmagyarázzam a „jelenséget”, hogy felhívjam az emberek figyelmét a tévedésre. Egyrészt jól tudom, erőfeszitésem teljes kudarccal járna, másrészt meg mi a csodának kellene egy ilyen szépen alakuló népszokást már a csírájában elfojtani. Hát mi vagyok én, körzeti pártaktivista?!

A diszkó tájékán szemrevaló csaj szólít le. „Lajúúú!”, dúdolja, és én meg a társam, a fényképész majd elolvadunk a gyönyörtől. De a cukorfalat már odébb is áll, és az érkező srácoknak döngicséli megint s megint: „Lajúúú! Lajúúú! Lajúúú!”

Egyáltalán: aki ezen a fertályon szembe jön, annak csak ez jön ki a száján, hogy Lajú, Lajú, Lajú. Már kifelé szuszogunk a sarával csökönnyösen marasztaló, kacskaringós hegyi ösvényen, amely a szomszéd faluba vezet, amikor a fotográfus a homlokára csap: „De hiszen ez az Ájlavjú népies formája!...”

Attól tartunk, Felső-Lajosfalván nemsokára kiszorítja a „Szeretlek!”-et ez a randa „Lajú!” Valamit tennünk kell ellene; meg kell állítanunk szépséges anyanyelvünk elamerikanizálódását. (Húú, ki tudtam mondani.) Ide még visszatérünk, határozzuk el: kihozzuk a nyelvművelő Bartha János tanár urat, ha szép szóval nem megy, majd zenélünk, és mindenki úgy táncol, ahogy ő furulyál. Riadóztatjuk a rádiót, a tévét, a napisajtót, odacsődítjük az egész önálló erdélyi magyar egyetemet; de a nyelvünket, ezt az édest, megvédjük, meg! Az utolsó árva szótagig.

Már a lakásunkban lehetek, még mindig a felsőlajosfalviak új folklórja tölti be lelkem képernyőjét. Ezért aztán amikor váratlanul felbukkan előttem egy hölgy nyájas képe, udvariasan és előzékenyen sietek kimondani a gyönyörű üdvözlő formulát, hozzá térdet, fejet hajtok, mint a középkori lovagok, és keblemből kiszakadva hagyja el ajkamat a bájjengzet: „Szeretlek!”

Ekkor viszont, mint derült égből az ágyékrúgás, jön a kijózanító felismerés. S hiába nyújtja száját csókra a kedvesen őszülő barna asszony, szégyenkezve mormogok valami magyarázatfélét, majd (most is hallom, mintha a lift előtt hallgatóznék) ezt dadogom: „Bocsáss meg, drágám, nem akartam... Nem akartalak megbántani.”

Jaj, kapok észbe hirtelen: hiszen ezzel a bocsánatkéréssel bántottam csak meg igazán! Elrikkantom hát magamat szupervidáman: „Lajúúú! Lajúúú! Lajúúú!”

Ojjé, így már minden ábszolúte okés.

Szegény feleségem pedig csak néz, és azon tépelődik, most kötözön-e meg, vagy ebben a vidám békében maradok-é vajon, amíg kiérkeznek a rohammentők.

HÉTKÖZNAPI LÁTOMÁS

Egyszer találtam a buszmegállóban százezer lejt. (Az új ántivilág idején.) Éppen megint nem volt pénzem, voltaképpen eldobott (távolsági) buszjegyeket kerestem, hogy úti rendelvényemhez csatoljam azokat, cégemtől némi pénzmaghoz jutok tán.

Tudok írni kisriportot Alsó-Sehováról úgy is, ha nem látogatok el Alsó-Sehovára.

Gyomlálom a járdát, s hát a bankó.

Ott a koszos százezres a markomban. Meg is feledkeztem minden egyébről. Ilyen kegyelmi állapot az írás is, amikor beülök a képzelet kocsmájába egy korsó frissen csapolt mesére.

Edit egyszer a turkálóban guszta kis strandnadrágra lelt, meg is vásárolta azonmód. Otthon kimosta. Hát mikor forgatja ki a zsebét, bingó. Azt hitte, valami jóféle zöld valuta.

Ötvenezer török líra volt.

Amikor ez történt, az amerikai dollár 32.712 lejt ért. Ezer török líra pedig valami húsz lejt.

Egy korsó világos a Pufajkában tizenegyezer lej.

Nem emlékszem, hogy valaha is találtam volna valamit az úton, a járdán. Editet nem kérdeztem, de ő szerencsés természetű, az is lehet, hogy kihúzzák a számát, és akkor irány a horvát tengerpart.

Pap meséli: temetésről ment haza, külföldön tartózkodó kollégáját helyettesítette, annak a falunak négy a temetője, a halottat a legrégebb temetőbe hantolták el, az erdő alá. Körül bozót, hatalmas fű, nincs ki kaszálja, elaggott vidék, a gyászolókat otthagyva siet a völgybe, ahol a kocsija, nemsokára másik temetésre kell mennie, éppen átvág a bokrok sűrűjén, hát a felhagyott szőlős szürke cementkarói között hirtelen megjelenik neki Szűz Mária.

Mintha őt feszítették volna meg.

Rendes körülmények között ez az igazi kegyelmi állapot. Meghallgatod a Szűzanya intelmét; üzenetét a világnak, leborulsz és imádkozol, aztán az isteni élményt megosztod híveiddel. Akik hisznek neked. Attól vagy hiteles, hogy elhiszik találkozásodat Jézus anyjával.

De mit kezdjen mindezzel egy református lelkész. Nem meri elmondani nekem sem a részleteket, mentegetőzik, mert... És belepirul.

Nem kíváncsiskodom. Üres a kancsó, felveszi, leballag vele a pincébe, én pedig merengek vidáman, mint egy Csokonai Vitéz Mihály.

Nem veri ki a csapot, a bora is olyan kijózanító.

Vasárnap rendesen, normálisan prédikál.

Alig telik el a hét, megkeres, a keze remeg, kéreti magát, mint a vénlány, tekeri a fejét, titokzatoskodik, hogy így meg úgy, igazán nem akar zavarni, de ha már bejött, hát akkor úgy gondolta, hogy.

Nagy körülményesen elegáns iratcsomót húz elő táskájából.

A kollégám ajándéka, magyarázza. Akit a temetésen helyettesítettem. Elém helyezi a paksamétát. Kinyitja, kéziratok.

– Írtam beléje néhány verset – mondja. És megint belepirul. Az ajtóból még visszafordul. – Voltaképpen egy szonettkoszorút.

És elmegy, mint egy hétköznapi látomás.

TÖRPÉK A DISZKÓBAN

Körülállták a máglyát, nézték, ahogy ég. Büdös volt, sercegett, ember-sült szag lepte el a völgyet.

A Múnlájtban csak hárman voltak, a tulaj, a vetkőzőcsaj és Lálé Pulalé. Osztrákok nem lehetnek, Lálé Pulalé tud osztrákul, nem úgy beszéltek, ausztrálok sem lehetnek, Lálé Pulalé tud ausztrálul, úgy sem beszéltek.

A tolmács: kié a völgy, a kastélyrom. Hát az a Bélyké – volt, így a tulaj, de most az örökösöké.

Miféle örökösöké, firtatta a törpe, izmos teste karikósan gurult ide-oda az ivóban.

Hát ezeké a korcsitúráké, akik utánuk maradtak, magyarázta. Bimbón csípte a csajt, kell egy fuvar?, kérdezte.

A törpe bólintott, felmenne. A vetkőzős irtózott, törpével nem csináltam. Tyúkfeje kililult, mint egy szorongatott pénisz.

Hát most csinálod, morogta a tulaj, és odavetette a kulcsot.

A törpe nemhogy nagy bottal, nagy szivarral is járt, és azok ott lent kéjelegve hallgatták a visibálást, szívták a drága illatot.

A tolmács a második konyak után kotyogott: megvennék a kastélyt, a falut, ezt is, a Múnlájtot, a diszkót, az a törpe venné főleg, aki be sem jött, kint várakozik a cabrióban, mindent utál, ami posztkomcsi erdélyi.

Lálé Pulalé sunyin kisomfordált a kocsmá elé, megnézte magának azt a törpét: nem látszott törpének, ezüstös hajú férfi, mint A párduc főszereplője, Burt Lancaster, akiről Lálé Pulalé olvasott egyszer, azt vélte, azonos a regény szerzőjével, muzsikált, Giuseppe Tommaso di Lampedusa.

Bunkerhangja volt, azt kérdezte: – Kié vagy, fiam?

Ezt kérdezni Lálé Pulalé tisztos tolvajlásban megöszült kollektivistától.

Hát én az Öreg Lálé Pulalé fia volnék, húzta ki magát; mire a nem törpének látszó törpe bólintott.

Emlékszel rám? kérdezte megint.

Én aztán senkire, emelte esküre a kezét Lálé Pulálé.

Mi van a kastélyban?

Ott? Ott semmi. Omladék, mi lenne.

S hát a pince? Az is beomlott?

A' nem. Ott még mindig az van, amit a kollektív benne hagyott. Izé. Nyitró.

Az mi? Mi, mi, hát műtrágya. Kiment divatból, nem kell senkinek.

Adott öt eurót a nem törpe törpe, intett Lálé Pulálénak, hess. A diszkóba este járnak, sokan, a Múnlájt oly helyen áll, betyárkocsma volt hajdanán, hét falu keresztútján. A fal tövén sós forrás fakad, a poszt-komcs tulaj kikapartatta a rétet, nyári medence lesz, stranddal. Turizmus, eurorégió.

A robbanás éjfél körül rázta meg a Múnlájtot, a kitódulók összetaposták egymást. Kint pazar tűzijáték robajlott, vérvirágok röppentek a magasba, sziporkázva pukkantak szét, jelet égetve a komor boltozatba. Látszott, a falu is ég, mint a zsír. Néhányan felrohantak, megtalálták a máglyát. A kocsiban a törpék, a tolmács, a kurva. Műtrágyás zsákokkal csapdosták őket, hiába.

Lálé Pulálé keresztet vetett, háromszor, s mindannyiszor hátra pökött. Megnyugodva tért a Múnlájtba.

Ők voltak, mondta.

MAZSORETT

A visszatérők ritkulóban. Tibi. Kollégák voltunk, számon tart, telefonon is megkeres. Egyszer a legszebb délutáni álmomból vert fel, lementem a Pizza Italába, vittem neki egy ötvenest. Az akkor majdnem tíz vodicska volt, kocsmában. Bódéból kapott rá háromszor fél liter rosszat. Fizetéskor hozza. Ha nincs dozsó, elmegy. Kora reggel jön, mikor az alkoholisták a keresztrefeszítés kínjait élvezik.

Van egy mikor-Laci, mikor-István, mikor borotvált, mikor szakállas fiatalember, csak akkor hozzám, ha nincs Attila, a mezzgaz apostola. Kétszer vert át ugyanazzal a mesével. Kocsija itt az udvarban, néztek csak ki (nem nézek, irtózom a kibelet szerkentyűktől), kellene egy alkatrész, egy cseszkofer vagy baszkotub, ilyesmi, már meg is hozták, de mialatt szerelt, ellopták a bukszáját stb. Volt úgy is, hogy éppen érkezett Attila, átpasszoltam neki a pocsek színészt, az meg ráförmedt: „Mikor adod meg a múltkori ötvenesemet, tee?!...” (Szakszöveg, agrár-biológia.)

Jönnek azért emberek. Kedves öregúr kopog. „Maga írta eztet?” – lobogtatja a Múza július végi számát. „Nem tudom” – bizonytalanodom el –, „az a helyzet, hogy...”

Szavamba vág. „Eztet a cikket, ami arról szól, hogy maga talált az új klinika előtt, a megállóban százezer lejt.”

„Ja? – kapok észbe. – Aztat nem. Aztat – és félszemmel a lapra lesek – egy izé. Aztat egy külsős, egy kedves vidéki szerzőnk, bizonyos Damján B. Sándor írta.”

„Ne vicceljen velem, Bölönyi úr!” – futja el a méreg a kicsi öreget, nem mondom, minden fehér vagy fehéres rajta, a sportcipője, a nadrágja, a kabátja, a kalapja, a bajusza és az arca is. Most kipirosodik, itt-ott lilul. Ilyen lett fejem, miután Holtmaroson megpörkölt a nap.

Mert neki a titkárságon azt mondták (Ej, Gyöngyike, Ej, Mela!), jöjjön csak hátra. „Mert eztet a cikket maga írta.”

Az ember tagad egy ideig, aztán beijed, és hallgat. Sőt, retteg. Ki tudja, mit akar ez a reaktívált pingponglabda. Tán be akar perelni. Valamivel megsértettem. Most, hogy érvénybe lépett az új média-

törvény, minden lehetséges. Kiszúr egy mondatot, és nyöff, kitol a körből, mint egy szumós.

„Szóval maga írta vagy nem maga írta?” – támad szíven a látogató. Eszébe jut, bemutatkozik. „Kovács úr vagyok.”

Minden Kovács úr, minden úr Kovács. „Ön engem már ismer” – fogadom el a kezét, mintha valcerre kérne.

„Én magát igen, de aztat a Damjánt, aztat nem. Létezik, hogy az tudjon ilyent, hogy az írás kegyelmi állapot, amikor beülünk a képzelet kocsmájába egy korsó frissen csapolt mesére?!...”

„Kérem, becsületszavamat adom, hogy ezt a mondatot az illető írta. Nem szoktam belefirkálni a szerzők szövegébe...”

Mert ha azt a százezrest csak úgy találta, akkor ezt is „felszedhette” valahol, nemde.

„Kovács úr, hová akar kilyukadni?”

„Megmondjam?” – néz merőn, juj, megyek át albinóba.

„Megmondja” – fordulok el gyáván. Most szellőztettem, s megint nincs levegő, csorog veritékem. Ritka kegyelmi állapot, mikor úgy érzed, na most ezt meg tudnád ölni, csak úgy, a magad élvezetére. Összekulcsolom a kezem, éniistenem, jóistenem, mindjárt megfojtom az ürgét.

„Megmondom” – mondja meg Kovács úr. „Az a százaz, tisztelt Bölönyi úr. Amit a Damján B. Sándor talált a kettes poli előtt, a megállóban. Szóval azt én veszítettem el!”

Boldogan tejelek. Agyamban Strauss-polka. Dunakék lik a folyosó legében.

Kovács úr, mint egy drága kis mazsorett, naiv bájjal libeg tova a zsákmánnyal.

HARANGOZ EGY RÉZMOZSÁR

L. K. emlékére

A zsirosan sugárzó barázdák mohón szívják magukba a napot. Dolmányos és setét szűrös madarak kövér hernyókra vadásznak. Nézzük a tájat, átváltott már színezüstbe, rókavörösbe, kékgyönyörbe, őszi bánat boglárkodik emitt, álomlány-kikericses táncos raja amott, a mogyoróbokrokon túl: kifeküdve várja sorsát a nagy halott, a meggyilkolt tündérkirályfi, a Firtos.

Ahol állunk, sárgán párálló pityókaföldek várják a másod- és harmadszedőket, faluvégi szegények kajtató gyermekeit, kocsmákban fetregő semmiházi férfiak elkoszosodott feleségei, tarka rokolyás nyomorúság, égi magasságba kiabálják Áprily havasalji varjait: „itt pásztor nem találna rád, / míg hó után a sás kisarjad, / csak a fekete szerenád, / a páncélfényű őszi varjak.”

Kálmán nézi a Nagy Halottat, maga is kifekszik, kap majd nagyszerű tüdőgyulladást, olcsón vásárolt borosflaskók között filozofálunk, aztán elmegyek egy másik tájba, mikor ezek a páncélfényű őszi varjak felcsapnak széltől kavarva, száguldva viszik holtnak hitt szívemet új dimenzióba, emlékbe, álomba, villámtalan zivatarba.

Kálmánnal nem is találkozom többet; mondják, suttyó legényként egyszer feltornászta magát a Firtos lovára, annak rendje és módja szerint le is pottyant, de nem lett nagy baja, sánta maradt, innen származtatható értelmiségi útja a mindenmindegyelemben. Tamási az ujját lőtte el, ez meg lábát törte. Persze nem mindegy. A kisgyerek Marosi Barna sosem hitte volna el egy efféle Kálmánnak, hogy minden rendes székely ember sánta. (Négyujjú a rendes székely, mondták neki Elek apó fiai.)

Nagy Halott alatt siklik a táj, a változást nem könnyű észlelni: privatizálódott az egész világ, valami furcsa tavaszi (?) lázban építkeznek az emberek, itt egy panzió, ott újabb benzintöltő állomás, a dombok hajlataiban szemérmesen megbújt tanyák fejére tornyos új-kúriák nőnek; ami régi volt, az mind korszerűtlenné vált, ami új, azzal még barátkoznunk kell.

Kálmán éppúgy kifeküdt egy korábbi ködszitalásban, mint a Nagy Halott, sírja lehet itt is, ott is, amott is, nem tudom, hová temették, azt sem, kicsoda vallotta magát utódjának. Szertelenül élt, míg élt, fegyelmezetten dőlt be a halálnak. Firtos királyfia keletre néz, Kálmán csakúgy bizonyára.

Hollandok jönnek, találkozunk a korondi forगतagban, ahol minden kapható, tán népi bidét is vásárolhatnék, ha elég dozsóm is volna; jönnek a hollandok, alig félórája találkoztunk a Muntyán Feriek Szilvaskertjében, ahol pár éve még kőkalap és kőoroszlán állt a feljárónál, a kőkalapot felpróbáltam, kő a fán, kiáltotta valaki, megvan a fotó, ridendi dicere verum. Kacagva mondja őszöm ronda igazát, most különösen: hogy idétlenül megvénültem. A hollandok igencsak fegyelmezett nép, szabadságuk sose csap át szabadosságba, a kis csapat egy templomi közösség küldöttsége, felszabadultak, boldogok is talán, mondják, Jó napot kívánok!, búcsúzásakor is, de tudják azt is, hogy Viszontlátásra!, szépen ejtik a Köszönöm!-öt, én a Muntyán-féle áfonyalikőr kissé álmosító hatása alatt báméskodom, egy bákói jelzésű kocsis vezetője a fekete kalapokat próbálgatja, megvenné a cowboyos formájút, de ott terem hirtelen szavú édesanyja, és leszedeti a fejéről. Van nagyobb karimájú is, mutatok beljebb, de azt már meg sem meri nézni a fiatalember.

Anikó megpöngeti a rézmozsárt. Gyönyörűen harangoz. Egy kisebbecske Atlantisz fájdalom csöng ki belőle. Tegnapelőtt a dicsőszentmártoni Pap-hegyben járva kongatta meg kollégám az öntöttvasvalamiből odafüggesztett „harangot”, uramfia, olyan gyönyörű „vecsernyij zvon”-t én nem is hallottam; bezzeg, hogy rögvést ott termett a szomszédos parcella gazdája (vagy öre, nem tudhatom). Orgonázott több száz kutya, összenéztek a házfedelek, ludak röppentek fel pár méterre, a végtelennek vélt egekbe, zúgtak a darázscsapdák az aszúsodó szőlőtöveken. Rajoztak volna, mint az afrikai veszett méhek, mégsem bántottak, az édes nedű megbénította mindet. Fölszedtem két elhullott birsalmát, már láthatod, az ősz halott, gondoltam, s nem várok senkit, tudhatod.

A rézmozsár csilingel, koncertezik egymagában, Anikó félreolvassa a talpán az összeget, negyven. Nézi a tulaj is, hát négyszázezer. Így megy ez.

Jönnek a hollandok, nem értem őket. Miért vállalják ezt a transzilván unalmat, hogyan képesek órákon át nézni primitívségünket, óvodáink ridegségét, iskoláink bányabéka-színvonalát, közösségeink zsírral főző, húst zabáló, nyakra-főre pálinkázó, bort vedelő, sört habzsoló, mohó, csak a mának szóló életvitelét, szemforgató kétszínűsködését, mikor alázattal elfogadja az adományt.

Ez a mi büszke székely népünk? Halat koldul, ahelyett, hogy megtanulna halászni?

A holland nem fellengző nép; imádkozásuk természetes. A nálunk nem ritka (1990 utáni) ájtatos-manóskodás: tőlük idegen. Egyszer én is szólhattam hozzájuk. Áprily Lajost idéztem, Tavasz a házsongárdi temetőben című versét, Apáczai Csere Jánost, „Akinek egyszer meleg lett a vére, / Aletta van der Maet meleg nevére” –, s a fordítóm bizony zavarba jött, mert nem értette a „meleg” szó akkori jelentését, annál inkább mostani (holland) konnotációját, egy helybeli tudálékos pedig azt vitatta, hogy a Van der Maet-et nem Mátt-nak kell ejteni. Ezt az egyet sikerült azonnal tisztázni...

A barázdák szalonnáján megtörik az alkonyi nap rőt lángja. Hideg a fény. Hegyi emberek hajtanak el a Kurvaszöktető szikla alatt gumikerekű szekerekkel. Miért nem fordítja le már valaki hollandra Áprilyt?

Az egyik atyafi felismeri Kálmánt, kalapot emel. – Látod-e – szívárványzik a képe –, ez nekem egy igen közeli rokonom.

Felemeli a borosüveget, int, jöjjenek csak közelebb.

Úgy rokonok, ahogy én a hollandoknak. De úgy veregetik egymást hátba, hogy attól elmúlik az ember reumája.

Jobbra valamerre, túl a menny kikerics-görbületén, borzong a Küküllő két oldalán Parajd. Még magasabban meg az a sziklaorom, órányi mászkálás, fel, le, le, fel, aztán: semmi. Igaz, messzire ellátni. De csak azt, amiről talán Szisz írta volt, hogy csúcs fölött mind újabb csúcs van. Októberi olimpia.

„Rapsonné vára, visszajöttem. / Rapsonné asszony, élsz-e még?”

A habverte sziklaszálon botot cifráz egy kisgyerek. Lába nyomát ördögfióka fürkészi.

Hogy mondják hollandul: bábakalács? Hát azt: ökörnyál?

KÉK LÁNG

Mit óhajtott Arany János öregkorára? „Egy kis független nyugalmat, Melyben a dal megfoglanhat.” Márai sóhaja: „Pénzt gyűjteni, hogy független legyek, s leszokni minden anyagi igényről, hogy még függetlenebb legyek, megbarátkozni a halállal és megszeretni az életet.”

Szabad és független az ember? Gyakran döbben rá: szabadsága látszatszabadság, függetlensége: függőség. Főleg pénzfüggőség. Miként szokhatna hát le „minden anyagi igényről”, hiszen mind többet és többet akar? Csaknem emberfeletti célkitűzés: előbb a halállal barátkozz meg, mert csak ezáltal szeretheted és becsülheted meg az életet. Ebbe mások is belehaltak.

„Viszonyunk a halottakkal ingatag, mint minden emberi viszony, írja A viszony című kis remekében Márai Sándor. Egy időben lelkesedünk és rajongunk értük, úgy beszélünk róluk, mint tökéletes lényekről, megtisztult és emberfeletti eszményekről. Aztán, egy idő múltán, unni kezdjük őket, ásítva gondolunk rájuk, morogva és zsémbelve vitatkozunk velük. Megint eltelik egy idő, s heves érzésekkel szidjuk őket, hörgő dühvel kérjük rajtuk számon ezt vagy azt, életünket vagy boldogságunkat. S megint később megbékülünk és összetörődünk velük, megbocsátunk és bocsánatot kérünk, gyöngédebben felelgetünk nekik. Mert minden, ami az emberhez tartozik, emberi végzetten belül él és létezik: a halottak is.”

Túl vagyok már a vitatkozáson, tetteik rugóit is megfejtettem, nem kérhetek számon rajtuk semmit. Az önvád és a büntudat azonban nem múlik szívemből. Hogy miért nem figyeltem jobban oda, míg éltek, mért nem vigyáztam életüket szorgalmasabban, féltőbb szeretettel. Ez, azt hiszem, nem csitul el soha.

A gyertya lángjában a kék: az a büntudatom.

NAPÓLEON ORÁKULUMA

Éjjelenként gyakran „fogalmazott”. Előbb tétován, a semmiből érkező homályos szövegemlékeket írt a gépbe. „Abba bolondult bele, hogy (már öszülő fejjel) némileg szégyenkezve feltett, elementáris kérdésekre sem talált elfogadható válaszokat. Ilyenekre pl., mint hogy miért fogy nappal is a villany, vagy hogy végül is hol lakik a Mindenható.”

Begépett egy elpusztított verscsírát: „És néha megjelent neki / az Isten mint léha kísértet.”

Amivel végképp nem tudott mit kezdeni, de bepötyögte: „A királynő bálján a bál királynője.”

Aztán minden másról megfeledkezve lázasan írni kezdte az oly sokszor elkezdett, de soha be nem fejezett kisregényt. Írás közben sűrűn mentett, nehogy elillanjon a szöveg.

Amikor (már világos nappal) elégedetten nyújtózkodva nagyot hörbölt kávéjából, még egy utolsót mentett, cigarettáért kotorászva a fiókban. Közben lehívta a sztori elejét, hogy még egy kicsit gyönyörködjék benne.

De csak az értelmezhetetlen szövegtöredékek jöttek elő, fölöttük a cím, borzalmasan, idegenül.

Napóleon orákuluma.

Egész éjszakai munkáját elnyelte egy rossz billentés.

Fölríadt, testét elöntötte a veríték. Bambult báván. Próbálta elgondolni, hogy még sincs veszve semmi. Eszébe jutott elvált anyja egészen kicsi álomfejtő könyvecskéje, elfért a tenyerében, pontozni kellett, valamiket válaszolni a kérdésekre, és a végén kijött egy képlet, mint a dobókockán.

A könyvecske második részében ennek alapján bukkanhatott válaszára a fejtegető. Anya hamar kitanulta a trükköt, így rendszerint az öt-pontos jött elő: „Kérése, ha nem túlságosan extravagáns, úgy teljesül.”

Hirtelen bekattant a regény befejező mondata, amely miatt Anya oly sokat szomorkodott: „Az ön szerelme állhatatlan.”

Kisgyerekként nem ismerte az extravagáns jelentését. Azt sem tudta elképzelni, milyen lehet a szerelem, pláne ha állhatatlan.

Hosszan készülődött, végül botját karjára vetve szokásos délelőtti sétájára indult.

Megmagyarázhatatlanul mosolyogva.

BASZTIKULI

Akkor már három hete nem beszélt.

Azelőtt bezzeg. Három-négy naponta „jött rá” valamiféle mehetnek, lánya szerint epileptoid kalandvágy gyötörte biztosan.

Mennék Kanadába!

Mennék Osztráliába.

Mennék Egyiptomba.

S még hová nem.

A veje mindig tréfálkozott, jól van, Mama, elviszem a Langerhans-szigetekre.

Örült gyermekien.

De vissza nem hozom.

Sírásra görbült a szája.

Nem vagy tengerész, sunyított sötéten.

Pilóta vagyok, nevetett a vő. Elröpítem Aucklandba, Christchurch-be.

Óklend.

Krisztcsőrcs.

Egyszer aztán mintha kivágták volna a nyelvét.

Járni járkált, enni evett, igaz, nagyon keveset.

Beszélni nem beszélt.

Szót sem.

Akkor már három hete.

Mentek a fiatalok ki a „birtokra”, a hétvégi portára, takarítani, szépíteni, amit a tél elrontott, ágyást készíteni, ásni, veteményezni.

Munkára sok vékony bőrű fehér tenyér.

Mit tegyenek, vitték a mamát is.

Megyünk a Bahamákra, mami.

Óklendbe.

Óklándra.

Nem ellenkezett, elfogadta a tájat, mintha valóban telve volna egzotikummal. Két bivaly is szembejött, rájuk dudáltak, meg sem parittyázták.

Látja, mama, a bivaly: az nem egy Tell Vilmos.

Hét közben a falu olyan kihalt, a szél is csak félve fúj. De szombaton megérkeznek a városi tulajdonosok, és kis motoros eke dürrög, a másik oldalon láncfűrészszel óvják a reves fáktól a tájat.

Mamát kiültették a dombi udvarocska tetejére, plédekkel bélelt karosszékéből szemlélte az óklendes, bahamás világot.

Azok pedig dolgoztak, mint valami mintaparaszttok.

A munkazaj dél tájban harangszóra csitult. Szinte fájt a mozdulatlanság.

És a nagy siketségben egyszer csak a harmadik szomszéd felőli feljáró környékéről éles csattanás. Majd harcias parancsszóként:

– Baszti kuli vaszi mari!

Mama csodálkozva hallgatta, amint betölti az utcát és a szemközti bennvalókat az egyre ismétlődő menyecske-káromkodás.

Baszti kuli, baszti kuli. Vaszi mari, vaszi mari.

És a mama felpattanva odatartotta egész arcát a napnak, és mindkét karját kitérve ezt kiáltotta nagyon boldogan.

– Kis görcs, kis görcs!

Egyebet sajnós, később sem mondott. Hazatérve próbálták utánozni a menyecskét, basztikuliztak és vaszimariztak neki, és ő mindannyiszor visszakisgörcsölt, de egyéb semmi.

Azután elszállt.

Krisztcsörcsbe.

Kisgörcsbe.

Óklendba.

Oklándra.

DÖGLÖTT HAL A KÜKÜLLŐBEN

„Ezek”: főnévi mutató névmás, és ahogy a régiek még tudják: ez, az, ezek, azok.

Mik is.

Hátulgombolós koromban vált családi szókinsünk egyik legközelebbi s mégis oly titokzatos tagjává az EZ. Az EZEK.

Utólag, nagyon későn, amikor már nevetni is tudhattam rajta, humoristáknál találkoztam a szó, khm, árnyaltabb értelmezésével.

Hogy például a kitűnő humorista valamit megtagadott az éppen grasszáló valakiktől, nem volt hajlandó ezt meg amaszt megtenni „ezeknek”. Kérdőjellel hallottuk, persze hogy értettük, mit jelent, de már nem is volt annyira muris: „Hogy én, ezeknek?!”

Nálunk, a csöppet sem mioritikus tájban az *ezek* vagy *azok* titokzatos gonosz fajzatok valának, akik mindig akkor jönnek elő, mikor valami már szépen halad, működik, például szépen sarjad a búza, aztán már tengelyig ér a zsenge törökbúza (kukorica), vagy már zúg a cséplőgép az „árián” (a szerű román neve), satöbbi.

Ó, jaj, milyen érdekes: mennyi jó is volt, mégis, anno, az életünkben!... Néha szépnak tűnik a randa is. A randa pedig sajna, akkoriban félelmetes volt, hiszen folyamatosan rettegtünk.

Elsősorban mindig az időtől. Időn az időjárást értik ott ma is. Minden évszakban követelt áldozatot. A villám, a megáradt patak, az erdőbeli rázuhanó fa, az agyagcsuszamlás, amint betemeti a sárga fővenyt ásó szerencsétlent... A hideg, az eső, a fagy.

Aztán óztkodva sunyítottunk, mert cidriztünk az adószedő(k)től. A foglalóktól. A zsirosan setét arcú újgazember pisztolyos jegyzőtől, aki nagyapámat a jármatlanított szekerek elé fogva parancsolta, hogy egymaga hurcolja el rakományt. Mit is? Az urasági könyvtárból hozzánk, az új ház elkészítetlenül maradt „üres szobájába” menekített pompás könyvek garmadáját... Majd kaján élvezettel máglyát rakatott belőlük a községháza előtt. (Falvunk népe megbűvölve nézte, épp csak

hogy nem tapsolt hozzá... Az aranyozott bőrkötésűeket a vadbarom persze magával vitette Medgyesre, ahol akkoriban a rajon fészkelte.)

Az „ezek” tolvajnyelvi fogalommal vált a mi hajdanvolt környezetünkben. Nem mondtuk ki soha a nevüket, mégis tudtuk, kikről van szó. „Ezek” voltak a hallgatózók és a besúgók. „Ezek” voltak a rekvirálók fülbemászói, a listák sugalmazói, amelyek szerint kobozták, „kótába” vitték az állatainkat... „Ezek” előbb csak belülről rontották a levegőnket, aztán odaszivárogtak az „azok” is, akik valami pokoli metamorfózis szerint a falunkban és Erdélyünkben hirtelen „ezekké” válva nyomorították meg mindenkinek az életét.

A házi „ezekből” mindenféle csoportvezetőt, brigádost, elnököt stb. csináltak... volna, de legtöbbjük nem tudott sem írást, sem olvasást. Az egyiket kényszerből mi magunk emeltük futballbíróvá, és amikor már az Isten sem adta, hogy véget érjen a meccs, nos, akkor derült ki, hogy a kölcsönkapott karórát fordítva kapcsolta a csuklójára, így kacérkodott vele a végtelen.

Bár ott éltem felejthetetlen (ez nem feltétlenül boldog jelző) gyermekkoromat, nem tudok az egykori családi házunkra felszabadultan, elengedően tekinteni. Nem szülőházam, és ez némileg felvidít. A szülőházam egy tapasztott földű, bizonyára az idényt megsínylő, rossz vagy jobb szagú alacsony ház, zsalugáteres, muskátlis ablakokkal... És nem állt előtte semmiféle kerítés, palánk. Akkoriban a legények csak elé és alá álltak, a lány az ablakból kicsit lejjebb hajolt, és már pusszanthatták is egymást.

Sokáig azt hittem, hogy így születtem.

Az emlékezetemben élő ház egészen más, nem felejthetem, de felejthető lehetne. Amikor 1948-ban épült, kétéves lehettem, azt mondták, magam is hordtam, hátulgombolósan, a szürke cigánytéglát az új hajlékhoz. Amely nem készült el igazából soha.

Az életünket is jelképezi némileg. Pincéjében talajvíz, tetején örök-lakó láthatatlan bajkiáltó kuvik.

És ha nem tudatosodott bennünk, lelkipásztortalanítottnak is sejtettük s tudtuk, retgettük. Hiszen: mindvégig ott kísértett, amint a falu felett is: a randaságba testesült Gonosz.

Amit és akit a mit sem sejtő ártatlan ember, tudatán kívül is: bálványá fogad, házi sátánává emel.

„Ezek megint jönnek”, mondta Pali Sándor nagyapám, és elbújt valahová. Működött egy titokzatos telefon, amelyen a baj „célszemélyei” egymást értesítették az „ezekről” vagy az „azokról”.

Egyszer három napon át vesztegelt; ugyanis nem tudhattuk, hol rejtőzködik, és étlen vészelté át a „lemuráló brigád” (a kollektív gazdaságba iratkozást serkentő csapat) pofánverősködő látogatását.

Vittek el ezt-azt, nem voltunk gazdagok. Nagyanyának hírhedten rossz volt a szája, viszonylag könnyen megúsztuk.

Nagyapám egyetlen éneket énekelt mindig, az *Egyediüli reményem* címűt. Annyi év után, ilyen sok okossággal a fejemben és azon küjjel is: úgy vélem, nincs más remény az Istenen kívül.

Mert ugyanis, hogymongyák, izé: én máig látni vélem közéletünkben ezeket az „ezeket”. Nagyapám szerint „ezeket” arról ismered fel, hogy becsületes képpel hazudnak, lopnak, jelentenek, rágalmaznak, meg is feszítenek, és ott imádkoznak éretted, a keresztfa alatt.

Pali Sándor, „ezek”-jében benne lehetett az a mérhetetlen keserűség is, amit az Isten akkor érez, amikor rádöbben, hogy ádáz teremtményein már nem tud barátságosan segíteni.

Akkor sem, ha kénköileg sodomázza és gyeheházza őket.

Nagyapám kék szeméből időnként az „ezekért” is kihullott egy-egy könnycsepp.

Én is voltam így. Egyszer, régen (ó, jaj, mikor is?) kendert mostunk a Küküllőben, és olyan szép, nagy, fehér hasú halak lebegtek a víz tükrén, jöttek felénk, gyermekekhez, akik kukorica szedő kosárral szerettünk volna halászatni, hogy azt hittem, hiszen olvastunk róla: ez itt a Kánaán.

Megfogtuk, mert könnyen meg lehetett, a fényesen engedelmes jószágot, mi, dombról szakadt legényecskék, huj, a mindenit.

Tapogattuk egy ideig, aztán került egy nagyokos, aki megmondja.

Hogy döglött.

És bűdös.

Az is volt.

Attól fogva utálok a döglött halat.

És ezeket is.

AZTÁN MÁR SENKIVEL

Egy ideig még látjuk a világot, aztán már.

Évekkel ezelőtt nem is volt olyan kicsi, nem is volt kicsi az az ember.

Kissé hajlott volt, de nem annyira.

Kissé ferde a teste, de nem kimondottam.

Kissé kacsázva járt, de nem tűnt fel a járókelőknek. Nem utána fordultak meg, ha a Hosszú utca elején feltűnt, szinte a semmiből.

Én viszont tudom, honnan.

Azt is, hová.

Jött az újságtól, ahová naponta beviszi a legfrissebb sporteredményeket. Külön féllapra minden mérkőzést, pontos értékelővel, gyakran, rendszerint: fotóval.

Átveszi a kisasszony, néha megköszöni, de inkább nem. A kicsi ember elköszön, behúzza sportosnak gondolt sapkáját a szemébe, és leereszkedik a lépcsőn. Nem könnyű, csak az elején volt az, mindinkább a korlát segítségére szorul. Felfelé pláne, de lejtőre sem hajlik jól a térde.

Másnap megjelennek az eredmények az újságban, néha két betű jelzi alul a szerzőséget, de azok nem az ő nevét mutatják. Ő csak a beszállító, nincs neve.

A nagy takaréknél mellett félkoszos cukrászda, szövetkezeti. Minden olcsóbb, néha töltenek egy kis rumot a kávéba.

Máskor semmit, mert inspekció van. Kontrol pénzügyár. (Preventív, persze.)

Ő, csaknem naponta látom a kicsi embert. Annyira, hogy nemcsak a kávézóban, már az utcán is köszöntjük egymást.

Néma meghajlással. Szót nem váltunk, mert minek. Kölcsön kérni komától szokás.

Mind mélyebben hajol a járda fölé a kicsi ember. Sosem láttam, hogy valamit is talált volna. Én találtam egyszer egy százast, de fénymásoltak bizonyult.

Tavaly decemberben, karácsony előnapján, a meghajláshoz mellélkeltem egy mondatot. Áldott ünnepet!

A kicsi ember orrát alig ötven centiméter választotta el a járdától, mégsem használt botot. Mintha kissé kiegyenesedett volna.

Mégse.

Próbálta, hiába. Nem ismert meg.

Sărbători fericite! Kiáltotta tettetett vidámsággal.

Az új esztendőben már keveset járok, pedig most kellene a legtöbbet sétálnom. Valahogy elment a kedvem a tekergéstől.

Korábban jókat csavarogtam. De most.

Szerre dőlnek ki mellőlem, akikkel szót tudtam érteni.

De holnap ismét kilépek. Megígértem valakinek, hogy elbeszélgetünk.

Félek. Attól tartok, hogy a kicsi ember már nem jön szembe.

És később aztán már én sem.

Senkivel.

LÉLEK

Amikor pedig eljött a pünkösöd napja és mindnyájan együtt voltak ugyanazon a helyen, hirtelen hatalmas szélrohamhoz hasonló zúgás támadt az égből, amely betöltötte a házat, ahol ültek. Majd valami lángnyelvek jelentek meg előttük, amelyek széteszlottak, és leszálltak mindegyikükre. Mindnyájan megteltek Szentlélekkel, és különféle nyelveken kezdtek beszélni, úgy, ahogy a Lélek adta nekik, hogy szóljanak.

Az áldott pünkösödnek gyönyörű ideje azt a Szilágyi Domokosgondolatot ébreszti bennem, hogy az anyag egyetlen igazi létformája valójában a mosoly. Ez kellene hogy legyen. De az emberiség hosszú történelme folyamán mindig csak fél szájjal tudott mosolyogni, fél orcáján virult a vidámság, mindig csak az egyik szeme kacagott.

Nem lehet felszabadultan ünnepelni, míg testvér a testvért továbbra is irtja, míg káinok és ábelek felváltva játsszák egymás szerepét a földgolyón.

Az ember épp oly agresszív, akár az állatvilág. Holott az embernek állítólag van humora, tud mosolyogni. Ez különbözteti meg az állattól, mert esze a tyúknak is van, magához való. Az állat szükségből gyilkol, az emberiség számottevő része már nem kannibál.

Mégis mindig ölni készíti káinjainkat az ábelek füstje.

Megbicsaklik minden tudás, megbukik minden humánus.

És valóban nem marad semmi, de semmi „alternatívánk” – az imádságon, a lélek manáján kívül.

Mert jaj, Jézus a világot megváltotta, az apostolok a pogány emberiség egy részét Isten gyermekeivé tették, ezt az új világot azonban mi, emberek, lám, milyen könnyedén és milyen felelőtlenül pogányosítjuk el ismét és ismét.

Mit jelent ma újra hallani az Üdvözítő szavait, mennybemenetele előtti üdvözlését?

Hogy „a Szentlélek leszáll rátok, erőben részesültök, úgy hogy tanúságot tesztek majd rólam Jeruzsálemben és Szamariában, sőt egészen a föld végső határáig”?

Hát ezt: legalább fikarcnyi felelősséget érezni embertársunkért, orcánk zordabbik feléért, amely gonosz voltunkat tárolja – gonoszságunk fekete lyukja az űrben.

Gyönyörű időnk. Termékeny esők és ragyogó napok ideje, Pünkösöd. Bombázások és tömegsírok ideje, ezredvégi holocaustok ideje, új évezred világégéseinek fénye, Pünkösöd.

Keserű mosoly a galaktikák közönyében.

Újjáteremtő matéria.

A kozmosz kegyelmi állapota.

Lélek.

TARTALOM

A kozmosz benépesedése	5
Valóság	6
Egy sztori vége	7
Gyöngy élet	8
Veszekedés	9
Átvilágítás	10
Ló, fehérben	12
Hólyagos cseresznye	15
Deficit	19
Édenteremtés	21
Ha elfogy a szalag	23
Kukubika Szerencsika	25
A fejléces levelező	27
A rossz asszonyok sokáig élnek.....	30
A kövek szerelmese	32
Tankok a Mennyei Béke terén	34
Luvnya	39
Újságos emlék	41
Karnevál	43
Elüldözve	46
Mindenütt fizetni kell	48
Japán lány monológja	51
Beder	53
Mátyás király paripája	55
A varázsló arca	58
István, a poét	60
Liftbéli (ál)halál	64
Jön a busz	66
Száz vén vagány	68
Az olvasólámpa halála.....	71
Szószóló	72
Kisebbségi farkasok autonómiája.....	75

Rejtvény	79
Riport a kereszt gazdájával	81
Bilincsben	84
Egy Jenki Marosvásárhelyen.....	86
Erdélyi haverok Magyarból	89
A rablólhús fogyasztása	92
Példa Benő megbízói	94
Lopott kabátok	98
Hívat a főnök	101
Nem félünk a freskóktól!	103
Jacko Benga éjszakája	106
Feltámadás Ciberefalván	109
Kata a csatonával	112
Vidulj, gyászos elmebeteg!	114
Doaré inimá	117
Banán	119
Hóhullásban	122
Kopjafák kacorbicsakkal	125
Mikor van a költészet napja?	127
Menedzserszörfing a pszeudoszférában ...	130
Vesztegzár a Kutypasilóban.....	133
Kokárda	139
Jóvátételi segély	142
Új folklór	144
Hétköznapi látomás	147
Törpék a diszkóban	149
Mazsorett	151
Harangoz egy rézmozsár.....	153
Kék láng	156
Napóleon orákuluma	157
Basztikuli	159
Döglött hal a Küküllőben.....	161
Aztán már senkivel	164
Lélek	166

